

چل حیکایه تید

مهلا مه محمودی بایه زیدی

دهزگای چاپ و بلاوکردنه وهی

زنجیره ی روشنیبری

*

خاوه نی نیمتیان: شهوگه ت شیخ یه زدین

سهرنووسه ر: به دران شه همدد هه ییب

ناوونیشان: دهزگای چاپ و بلاوکردنه وهی ئاراس، گهره کی خانزاد، ههولتیر

س. پ. ژماره: ۱

www.araspublisher.com

چل حيكايه تيد

مهلا مهحموودى بايه زيدى

۱۸۶۷-۱۷۹۹

رهشيد فندى

قه گوهاستينه سهر رينقيسا نوى و فهرهه نگوک بو چيکرييه

ناوى كتيب: چل حيكايه تيد مهلا مهحموودى بايه زيدى

رهشيد فندى قه گوهاستينه سهر رينقيسا نوى و فهرهه نگوک بو چيکرييه

بلا و کراوهى ناراس - ژماره: ۲۸۹

دهرهينانى هونهرى: حاجى دلاوهر

دهرهينانى بهرگ: ناراس نه کرهه

پيت ليدان: هازه سمکو

ههله گرى: رهشيد فندى

سهر بهر شتبي کارى چاپخانه: ئاوره حمانى حاجى مهحموود

چاپى به کهه: ههولير - ۲۰۰۴

له کتيبخانهى بهر پيوه به را به تبي گشتبي روشنبيري و هونهر له ههولير ژماره

(۳۲۲) ي سالى ۲۰۰۴ ي دراوهرتن

پیشه کی

گه له ک جارا مه گو له لی دبوو، کو زانایی کوردی ناقدار مه لا مه محمودی بایه زیدی، په رتوکه که ده سنقیس بناقی (جامعی ریساله یان و حیکایه تان) یا هه ی ولسه ده می خو لناقه راستا چه رخی نوزدی، دایه ده ست پوژه لاتناس (ا. ژابا) کول وی سه رده می قونسولتی ده له تا روه سیاه قه یسه ری بوو ل نه رزه پو می، وی (ژابا) ی دقیا زانیا ریا ده رباره ی ملله تی کورد کوم بکه ت، له وما وی، (بایه زیدی) ب باشتین زانا دیت بو قی مه رده می، بایه زیدی هنده ده سنقیسید باش دانه ده ستی (ژابا) ی، ئیک ژوان په رتوکه نا قبری بوو، مه گو له لناقی په رتوکی ببو و ده نده ژیده رادا لسه ر هاتیه نقیسین، لی مه بدروستی نه دیتبوو، هه تا د. فه رهاد پیربال لوان چهنه سالید (فه رهنسا) مای، شیا چهنه دین ده سنقیسید کوردی ژ په رتوکه خانیدوی وه لاتی و هنده وه لاتیید نه وروپی بده ست بیخیت و هنده کان ژوان بگه هینته چاپی و ئیک ژوان نه ف په رتوکه بوو، کول سالا (۲۰۰۰) لی له هولیری چاپ کر..

تشتی باش یی (د. فه رهاد) کری، (دهق) وه کی خو، ئانه کو ب رینقیسا که فن به لاکرینه و (پیاوانه) ژ من داخوازکر، فان (دهقان) ب رینقیسا نوی بیخمه ناف ده ستید خوه نده فانا، له وما نه می بقی کاری رابووین و هه ر چل حیکایه ت مه سه ر ژنوی نقیسین و فه ره نگوک بو هه ر ئیکی ژوان چیکر، دا خوه نده فایی کورد بسانا هی بخونیت و په یقید گران بو وی نه بنه ئاسته نگ..

تشتی من دقان حیکایه تا دا دیتی نه وه، کو بکرمانجیه کا جوان هاتینه نقیسین و وه ک په خشانه کا کوردی ل پله یه کا به رزن، هه رچه نده هنده چه وتیید نقیسینی تیداهه نه، دوور نینه لسه ر ده ستی (ژابا) ی روودابن، لی مروف زوو وان چه وتیا دناسیت و بسه ره لدبیت..

ژلایی ناقه روکا فان حیکایه تا فه، فه ره بیژم، راسته نه فه نه چیروکید

بنیات هونه ری نه ول ئاستی هونه ری چیروکید هه قچه رخ نین، لی نه م دکارین فانه ژ نه ده بی (سه رها تیا) بژمی رین، (سه رها تی) نه و تشتن یید دناق جشاکیدا رووداین و بووینه جهی فه گپرائی، ژبه رگرنگیا وان و چریسه تیا وان.

مخابن، ده می نه م فان سه رها تیا دخوونین، دبیین، بارا پتر ژوان، روودانید هه قریکی و کوشتنی و تالانکردنی نه دناقبه را کوردادا، میرید وان، یان هنده مه زنیید وان که رب و کین ژ هه قده و راکرینه و چووینه سه ر مالید ئیکو دوو و کوشتن و برین دگه ل یه ک کرینه..

هیشیدارین، په ند ژوی چهنه دی بیته وه رگرتن و کورد ژنها و یقه، نه بنه فاکتیه بو کوشتنا ئیکو دوو و نه بنه جهی دلخوشیی بو نه حه زا و کوشتنا هه قده و نه که نه جهی میرخاسی و می ر سه ری، لی بلا نه و چهنه بیته جهی فهیتی و شه رمزاری..

هه روه سا هیشیدارین کاری بده ست ئیخستنا ده سنقیسان و ساخرنا وان یی به رده وام بیت، نه مازه ژلایی وان براده ران فه نه وید ل ده رقه ی کوردستانی دخوونن و به رده وام ل په رتوکه خانید وان بگه رن، دا میژوو یا ملله تی مه و نه ده بی مه یی که فن ساخ بیتن و فه ژیته فه، سو پاس.

ره شید فندی

هه ولیر - دو ماهیا سالا ۲۰۰۳

هیکایه‌تا یه‌کی

نه‌قل دکهن کو جارده‌کی مه‌لایه‌ک و دوو نه‌فه‌ر مرۆقید جاهل و نه‌خوه‌ندی هه‌رسێ بووینه ئولداشیدیه کو دوو و ب ریدا دچوون، ئەو هه‌ر سێ مرۆق هاتنه ده‌قی چه‌مه‌کی و خوه‌شلانندن، کو ژ ئاڤی ده‌ربازبن، مه‌لا ل پیشی بوو، و ئەو هه‌ردوو مرۆقید جاهل ژێ ل دوی مه‌لای بوون، وه‌کو ئەفان دایه ئاڤی، مه‌لای دیت، کوچار پیستید بچووک پۆنی به‌ر ئاڤی که‌تیه، تین، مه‌لا ل به‌رایکی بوو، گه‌ها پیسته‌کی ئەو پیست ب ددانید خوه‌گرت، و ده‌ستی راستی درێژ کره پیسته‌کی دی گرت، و ده‌ستی چه‌پێ ژێ درێژ کره پیسته‌کی سیی گرت، ئیدی ددان و هه‌ردوو ده‌ستید مه‌لای هاتنه گرتن و مه‌لای ژ بو‌خوه، به‌ری هه‌والان هه‌ر سێ پیست گرتن، مایی پیسته‌ک، ئەو پیست ژێ ئەوان هه‌ردوو ئولداشان گرتن، مه‌لای سێ پیست گرتنه، دیسانێ ب وان قه‌ناعه‌ت ناکه، گازی هه‌والین دکه، کو وه‌للاهی به‌هرا من دوی پیستیدا ژێ هه‌یه، له‌ورانێ قسمی خوه‌ندی و مه‌لا دنیڤ ئەکرادان ب طه‌مه‌ع و خه‌ستی مه‌شه‌ورن، سێ پیست گرتییه، هیتێ رازی نینه، طه‌مه‌عا پیستی دی ژێ دکه‌ت.

جاهل: نه‌خواندی، نه‌خوتنده‌وار.

ئولداش: هه‌فال، هه‌قپێ، هاوړی.

چه‌م: ئاڤ، رووبار.

خوه‌شلانندن: جلک ژ به‌ر خوه‌کرن، جلیان داکه‌نی.

تین: تین، دین، ده‌ین.

به‌رایکی: به‌راهیکی، ل پیشی، له‌پیشه‌وه.

خه‌ستی: قه‌لسی، به‌خیلی.

هیکایه‌تا دووی

دنیڤا ئەکرادان ل وه‌جه‌تی ته‌مسیل، وه‌ها مه‌شه‌وره کو گۆیا نه‌قل دکهن، کو وه‌قتی پیغه‌مبه‌ر (علیه‌السلام) وه‌کو چوویه میعراجی، حه‌ززه‌تی (جبرائیل) دگه‌ل بویی و سه‌یرا عه‌جایب و غه‌رایبید سه‌مه‌واتان دکرن، پیغه‌مبه‌ر (علیه‌السلام) مه‌له‌که‌کی مه‌زن دیت کو ده‌وله‌کی زیده جه‌سیم د ئەستودایه و چوماغه‌کی مه‌زن ده‌ستی دایه، وه‌ها مونته‌زر وه‌ستایه، پیغه‌مبه‌ر (علیه‌السلام) پرسیار کرن کو ئەقنه‌چه‌ و تو‌مه‌ئموړی چ شولی، ئەوی مه‌له‌کی جه‌واب دای، گو، یا (رسول‌الله) ئەز مه‌ئموړم کو ئەگه‌ر مرۆقه‌ک ژ تائیفا خوه‌ندیان ئیحسان و سه‌ده‌قه‌یه‌کی وه‌یا خو‌ته‌عام و زاده‌کی بده‌نه فه‌قیه‌کی، ئەز دێ چوماغه‌کی لقی ده‌ولتی بده‌م، کو ئەف ئیحسان و سه‌ده‌قه‌یاوی خوه‌ندی، ب مه‌علمی مه‌لایکید سه‌مه‌واتان بن، ئیجاری پیغه‌مبه‌ر (علیه‌السلام) ژوی مه‌له‌کی سوال کرن، کو هندی کو تو‌هاتی مه‌ئموړ کرن ته‌قه‌ت چه‌ند جارن لقی ده‌ولتی دایه، مه‌له‌کی جه‌واب دایه، کو حه‌تا نه‌ها ئەز مونته‌زرم، لاکین من قه‌ت ل ده‌ولتی نه‌دایه، پاشی نه‌ها ژێ ئیدی خودی بزانی، یانی خوه‌ندیید هه‌مو ملله‌تان، ئەکسه‌ری کیم ئیحسان و کیم ئیکرام دبن، له‌ورانێ ئەو دخه‌زن خه‌لق ئیکرام و ئیحسانێ ل وان بکه‌ن، لاکین بخوه‌ تشته‌کی ناده‌نه ژاران..

مه‌له‌ک: مه‌لا ئیکه‌ت، فریسته.

زیده‌جه‌سیم: زیده‌مه‌زن، زۆر مه‌زن، زۆر گه‌وره.

چوماغ: داری ده‌ولتی، داری ده‌هۆل

خوه‌ندی: خوه‌نده‌فان، خوتنده‌وار

هیکایه تاسی

هیکایهت دکهن، مه لایهک دکوردستانی دا هه بوو، ناخی (مه لا بازید)، نه کسه ری وه عز و شیرهت ددایه نه کردان، و ل مزگه فتی نه سیحهت دکرن، و د وه عزیدا دگوت:

نه ی جه ماعه تی موسلمین، هه رچی که سی ژوه دوو دهست جل و لباس هه بن، یه کی دریا خودی دا بده ته ژاران، و هه رچی که سی ژوه دوو نان هه بن، یه کی دریا خودی بده نه فه قیران، مه گه ژنا مه لا بازید ژی هاتبوویه گوهداری، نه ف شیره تید می ری خوه مه لا بازیدی دبهیستان، وه کو فه گه ربا و چوویه مالاخوه، دوو دهست جلی مه لا بازید هه بوون، یه ک به رشوو بوو، یه ک دشوشتن، و ئی دنی به ردکرن، ژنا مه لا بازیدی ئینان، نه و دهستی جلید مه لای کو به رشوو بوون، دایه ژاران و نیقه کا نانئ حازر هه ی، دایه فه قیران، ئیجاری وه کو ئیقاری مه لا بازید هاتیه مالا خوه، بشه ف گوته ژنا خوه، کو جلید من د ژوون بووینه، بهر شووید من بیینه، دا نه ز جلید خوه فه گهورم، ژنی گوته مه لای، کو من ئیروکه، جلید ته یی زیده حه مول ژاران به لافکر، و نیقه کا نانئ مالتی حازر ژی من دایه فه قیران، ئیجاری مه لا بازید سل بوو، گوته ژناخوه، ته ژی بو جل و نان دایه خه لکی، ژنی گوته مه لای ئیروکه ته ل مزگه فتی شیرهت دکرن و دگوت، کو هه رچی که سی تشته کی ژوی زیده هه یه لازمه دریا خودی بده نه ژاران، نه فنه ژمه زیده بوون، من دایه فه قیران، مه لای وه کو نه ف خه به ره ژنی سه ح کری، خوه سل کروگوت، کو کچی من شیرهت ل خه لقی دکرن لنه فسا خوه نه دکرن، من وه سانی وه عز کرن، کو خه لقی جلید خوه یی زیده و نانی بده نه من، نه وه بوو کوتو رابی جلید به رشوو یا من و نانئ زاروکان بده یه خه لقی، مرادا من داینا ناسان بوو، ته ئینایه نه ف شیرهتا ژ بو ی خه لقی، دهره ققی من ئیجرا کریه.

وه عز: وعظ، گوتاری ئایینی، وتاری ئایینی.

دریا خودی دا: له رتی خودادا.

شیرهت: نه سیحهت، ناموژگاری.

به رشوو: جلکیته شوشتی و هه لگرتی، جلی شوراو و هه لگیراو.

جل دژوون بووینه: قریژی بووینه، جل پیس بووه.

سل بوو: عاجز بوو، تو ره بوو، زیز بوو.

نه ف خه به ره سه ح کر: نه ف خه به ره بهیست، بیستی.

داینا ناسان بوو: دانا خه لکی بوو، دانی خه لک بوو.

هیکایه تاسی چاری

میرزویی ره شی هه بوو، ژ طایفه یید ئیز دیند وانئ بوو، لاکین قه وی دز و حه رامزاده، نه وی بخوه نه قل دکر، که نه ز د گه ل یه کی سه لماسی بناقی (مه مه د)، بووینه برا و دو ست، دایم نه ز دچووم ژ نه طرفان دزی دکرن و حه یوان و مال بشه ف تینا سه لماسی مالا دهسته براکی خوه یی (مه مه د) و دوو شه ف و سی شه ف مالا (مه مه د) ی دمام، ئیجاری (مه مه د) ی نه و مال و حه یوانید دزی دبره (خوی و ئورمی) وان دران، دفرۆتن و بهائید وان دنانین، به هره یه کی درافی ددایه من و به هره یه ک ژی ژبو ی خوه هه لدگرتن، وه ها بقی طهرزی شه ش حه فت ساله کان مه دهسته برابی دگه ل یه کو دوکرن، و قه وی دو ست و ئاشنا بووین، پاشی جار ه کی نه زچوومه کناری (ته بریز)، بشه ف نیتوکی باژی ری، ژ قافله یی بشوقه مایی، حاجیه ک توجار، دگه ل سی باری هیستران قوماش ژ کاروانی هنده کی دوور دچیت، من خوه لسه ری ری وه کو مریان دریزکر، وه کو هیستر نیتوکی من بووین، هیتر شه ف و طاری بوو، ژ من فه جنقین و توجاری کو لسه ر باره کی سوار بوو، ژ هیستری که ته عه ردی، ئیدی من نه مان و زه مان نه دایی، گه هامه سه ر توجاری و بیلا موهله ت ب ره ان گرت، سه ر ژی کر، دجه دا هشت، هه رسی هیستر دگه ل باران ئاقری کری، هیدی من خوه هاقیته نه ا له کی، و ب رۆژی دنوآلا دا خوه فه شارتی، وه کو بوویه شه ف طاری، من هیستر دگه ل باران نیتوکی سو یه یی، ئینایه ده ری مالا دوستی خوه (مه مه د) و نه ز

چوومه سهر کولکی، من هیدی گازی (مه‌مه‌دی) کر، (مه‌مه‌د) هاتیه
 ده‌رقه، مه بار ئینانه خواری و برنه مالی و هیستر کیشانه طه‌ویله‌یخ،
 وه‌کو (مه‌مه‌دی) ته‌ف هیسترانه و باریت قوماشان دیتن، قه‌وی شا بوو،
 عیززه‌ت و ئیکراما من کرن، برۆژی ته‌ز ژی دخانبه‌کی خلوه‌ت رازام و
 هیسایی بووم، وه‌کو بوویه شه‌ف (مه‌مه‌دی) گوته من کو میرزو ئیجاری تو
 هه‌ره‌شولا خوه، لاکین هتتا دوو هه‌یقان ب ئیره‌دا مه‌یی، له‌و رانی ته‌ف
 مال ماله‌که زاقه، هتتا ته‌ز دفرۆشم، پاش دوو مه‌هان وه‌ره‌ فیره‌ به‌هرا
 خوه‌بیه، من گوته کو بلانی وه‌سابه، ته‌ز چوومه ماللا خوه، وه‌کو مودده‌یی
 دوو مه‌هان ته‌مام بووی، ته‌ز دیسان ته‌ بشه‌ف هاتمه‌به‌ر ده‌ری (مه‌مه‌دی)،
 من دیت ته‌وی ژبووی خوه خانی نو و مه‌زن بینا کرینه، من خوه بخوه‌گوت،
 کو وه‌للاهی (مه‌مه‌دی) ژوان مالی دزیی گه‌له‌ک دراف په‌یدا کرینه، ته‌فه
 خانه‌مانی ئینشا کرینه، ته‌فه‌ چهند سال بوو، کو ته‌زه‌اتم و دچووم خانینی
 وی هه‌روه‌ها بوو، خولاصه، ته‌ز چوومه سهربانی به‌رکۆلکی من گازی کر،
 کو مه‌مه‌د مه‌مه‌د وه‌ره‌ ده‌ری فه‌که، ئیدی مه‌مه‌دی جه‌وابا من نه‌دا، ده‌ست
 ب چیران کر، تفه‌نگ دده‌ستدا هاته‌ به‌رده‌ری و ئاگر ل من کر، کری یه
 هه‌وار کو دز هاتیه‌ ماللا من، ئیدی ته‌ز ره‌قیم و جیران به‌ره‌ف بوون، کو
 دزه‌اتیه، ته‌ز ژی ره‌قیم و ژ دوورقه من خوه‌فه‌شاری، پاشی ب رۆژی من
 ژ دوورقه مروقه‌ک فریکر و مه‌مه‌د گازی نک خوه‌ کر، مه‌مه‌د هاته‌ نک
 من، مه‌ه‌قدوو دیت، و من گوته مه‌مه‌دی ته‌فه‌ چ بوو، کو بشه‌ف ته‌بسه‌ری
 من ئینا، و ته‌ ژبووی چ وه‌ها کر، مه‌مه‌دی جه‌واب دایه، کو پاشی ته‌ خوه‌یی
 مالی و هیستران په‌یدا بوویه و زه‌حمه‌ت دایه من، خوه‌ حموو ستاندن و
 برن، ئیدی تشته‌ک دده‌ست مندا نه‌مایه، و پاش نه‌ا دوستیا من وته‌ ئیدی
 نینه، ب بال منقه مه‌یی، ته‌گه‌ر ئیدی جاره‌کی دن تو بیی سه‌لماسی، ته‌زدی
 بیترم ته‌فه‌ دزه‌ وته‌ بده‌مه‌ گرتن، هه‌رچه‌نده من لاواهی مه‌مه‌دی کر، کو
 ئینصاف بکه‌ ژهنده مالی تشته‌کی بده‌من، مه‌مه‌دی چیری من کر، ته‌ز
 قۆراندن، پاش من ژ جیرانیدی ب خه‌ف پرسیارا حالی مه‌مه‌دی کر، گوته

من وه‌للاهی ته‌و نزانن، ژکی ده‌ری یه مه‌مه‌د قه‌وی خوه‌یی مال و حال
 بوویه، و ژبووی خوه‌خانه‌مان ژنۆفه‌ بینا کرینه و ئاشه‌ک ژبووی خوه‌ کرپییه،
 و نه‌ا قه‌وی خوه‌ش‌حال بوویه، مه‌گه‌ر مه‌مه‌دی ته‌و مال و ئیستر برینه
 (ته‌فلیسی) و فروتینه و زاف دراف ئینایه و ب حیه‌ ته‌ف شوله‌ دگه‌ل من
 کرپییه، کو ته‌وی مالی بتنی بخوه‌ت و نه‌ده‌ته من، ئیدی ته‌ز ناچار بووی
 بشووه‌ هاتمه‌ ماللا خوه، لاکین ده‌ری مه‌مه‌د مایه‌ دلی مندا، هتتا کو
 سه‌ه‌را رۆمی و ئیرانی قه‌ومی و بوویه دژمنایی، ئیجاری من شه‌فه‌کی چل
 سوارید (ره‌شی) به‌فه‌ خستن، ته‌ز بوومه‌ به‌له‌د و من ئینایه‌ کناری
 (سه‌لماس) ئی نیفا شه‌فی دوورئا‌قاهی، ته‌م ژ هه‌سپان په‌یا بووین و ده‌ه
 مروث ل نک هه‌سپان مای، من سی مروث ئینانه‌ ده‌ورا ماللا مه‌مه‌دی، ته‌ز
 ماللاوی به‌له‌د بووم، ژ کۆلکی په‌یا بووم و من ده‌ری فه‌کر، ته‌م چووینه‌ نیفا
 مالی و من مه‌مه‌د و ژن و زارۆک گرتن، مه‌مه‌د دبیتزه‌ ته‌مان میرزو من
 کرپییه‌ تومه‌که، ته‌مان هه‌رچی کو مال هه‌یی بیه من نه‌کۆزه، من گوهداری
 نه‌کرو سهری مه‌مه‌دی ژی کر و هه‌رچی مال و ته‌شیا هه‌بوون تالان کر و
 ئینای، بشووه‌ هاتن و من ژبووی حه‌یفا مه‌مه‌دی، ته‌و مال و تالان ل وان
 سواران پارقه‌ کرن، دا حه‌یفا من ژبووی مه‌مه‌دی نه‌مینه‌.

ره‌شی: ناخی عه‌شیره‌ته‌کا ئیزدیانه، ل کوردستانا ترکی.

سه‌لماس: باژیره‌کی کوردستانا ئیرانییه، دکه‌قیته‌ به‌رامبه‌ری (وان) ل لایی دی بین
 سنووری.

خوی و ئورمییه: دوو باژیریت کوردستانا ئیرانی نه، ته‌و ژی ل باکور و باشوری
 (سه‌لماس) ئی نه.

دراش: پاره، دراو.

بقی طه‌رزی: بقی شکلی، به‌م شیویه.

نیزوک: نیزیک، نیزیک.

ژ قافله‌یی بشووه: ژ قافله‌یی ویشه، ته‌م لای قافله.

فه‌جنشین: ترسیان، ترسان.

ره: ره، ره، ره.

سهر ژی کر: سهرم بری.

کۆلک: خانیهکی ناخی بی سهرویه، کۆلکه، کوخ.

هیسایی بووم: قه ههسام، ئیستراحهتم کرد.

مالهکه زاقه: مالهکی زۆره.

چیری: جقین، جوتین (بئیره فههنگا الهدیه الحمیدیه فی اللغة الکوردیه) ب 58.

لاواهی: هیشی و پجا، پارانهوه.

چیری من کر: جقین دان. جوتینی دا.

ئهز قۆراند: ل من کره قییری، قییراندی.

زاف: گهلهک، زۆر.

بهلهد بووم: شارهزا بووم.

دهری: دههگه، دههکه.

پارقه کر: بهلاش کر، بلاوکرد.

هیکایهتا پینجی

ریوایهت دکهن، کورد وهقتی (کوربوسف پاشا) ل والیتیا ئهزره پۆمی، ژ میرید خنوسی قه دیم (محهمه د بهگ) هه بوو، ئه و ب ده رتانی و ب ماله قه ئینایه نیقا ئهزره پۆمی، و ژ طائیفا (لهزه کیان) ژ دا اغستانی، (فیاری و هلی پاشا) هه بوویه، ئه و کرنه میری خنوسی، و چوو ساکن بوو، لاکین دیسانی ژ محهمه د بهگ د ترسا، کو وهلی پاشا عهزل بکن و محهمه د بهگ بینه میری خنوسی، رۆژهکی وهلی پاشا دبیره مروقتید خوه، کو هه رچی کهسی ژوه، بخه ف بچته ئهزره پۆمی و محهمه د بهگ بدزی بکوژه و بیتن، ئه ز دئ هه زار قرش و هه سپه کی چی بده می، دیسانی ژ (لهزه کیان) مروقته کی خوه بی جورته، ناخی به هرام هه بوویه، کو بده ست و پی و قه د و قامهت، ئه وی به هرامی ده ره هدی کر بیه، کو ئه ز دئ بچم و محهمه د بهگ بخه ف بکوژم و بیم، ئیجاری به هرام تداره کا خوه دینی، هاتیه نیقا ئهزره پۆمی و هه سپی خوه ل خانه کی گرتی و بخوه چوو مه نزلا محهمه د بهگ دیتیه و جه سساندی یه و رۆژه کی دوویان ل ئهزره پۆمی مایی، ریا مالا محهمه د بهگ و جهی پازانا وی و جهی چونا خوه یا نیقا مالی، ئه فنه قه نچ هوری بوویه، ئه و محهمه د بهگ ژی دقوتاغه کا مه زندا ساکن د

بوویه، کو ئالا میران جودا و حه ره مخانه جودا بوویه، و محهمه د بهگ بخوه ژی، نه ه ده ه غولام و ئه تباع بوویه و، و محهمه د بهگ ژی د حه ره میتدا ژن و خوه کا باکیه هه بوویه، د حه ره میتدا ئیدی ب غه یر ژقان، که س تونه بوونه، و چه کید محهمه د بهگ ئیدی حه ربی ژی ل دیوان خانه بی دا ب داردا بوونه و، ئوده یا حه ره می چهک و سیلاح توننه بوونه و، دوو ئوده هه بوونه دنیف یه کو دوو دا، ل ئودا هوندور محهمه د بهگ دگه ل خانما خوه پادزین و ل ئوده یا بده رقه خوه باکیه ب تنی پادزا، ئیشاری به هرام چهک و سیلاحید خوه گری دده و تفه کا خوه ژی جوت گولله تژی، ته خمینا جهی چونا مالی کر بیه، نیقا شهقی تیتته سه ربانی، کو بی دهنگ و حس تو نینه، حه مو پازانه، ئیجاری به هرام تفه نگا خوه به رابه ری به ژنا خوه دگره و خوه ل کۆلکا عه یش خانه بی هییدی بژیردا به رده دده و لسه ر پایان دکه قه نیقا عه یش خانه بی، لاکین وه کو پیژنا که تن و دهنگ تیتن، مه گه ر خوه محهمه د بهگی ب پیژنی هشیار دبه، دکه قه شو به به ربی، قهن دکه کو به لکو کتکه، گوهداری دکه، سه ها نه فه سا مروقتان دکه، ژ خه و رادی و تیتته ئوده یا محهمه د بهگ و ده ری ئوده بی ژ هوندوردا دا دده و محهمه د بهگ هشیار دکه کو نه حوال ئه قه، دز هات، به هرام ژی راست تیتته ده ری ئوده بی، تفه نگ حازر دده ستیدا، گه ر چ محهمه د بهگ و ژن را دبن لاکین چهک و سیلاح و ئاله ته کا حه ربی ل نک وان توننه و به هرام ژی تفه نگ د ده ستدا لبه ر ده ری ئوده بی وه ستایه محهمه د بهگ دبیره چاره نینه، ئه ز دئ ده ری ئوده بی شه کم بلانی دز بیتته هوندور، کانی ئه م چه وانئ دکه بن، هه ر چه ند ژن و خوه لاواهی دکن، کو ئه مان ده ری قه نه که، ته چهک تو نینه، پاشی ته تله ف دکن، محهمه د بهگ دبیره کو نابی، شه رمه که مه زنه ئه ز بدزی بحه سم و ده ری قه نه کم، ئیجاری محهمه د بهگ دبیره ژن و خوه خوه کو هوون ژ دوورقه بوه سگن، ئه ز ده ری شه کم، کانی چه وانئ دبه، محهمه د بهگ ده ری ژ نشکیقه شه دکه لاکین خوه بده ریقه دلزه قینه و دده پشتا ده ری، وه کو به هرام دبینه ده ری قه بوو، بیلا موهله ت ده قی تفه نگی دده نیقا

دهری و ناگر دکه، گولله فاللا دچه، بههرام ئیجاری دده قه‌مه‌ی ژده‌ری ئودی تیتته هوندور، وه‌کو بههرام تیتته هوندور و محمه‌د به‌گ ل پشتا ده‌ری بوویه، پشتا بههرام ببال محمه‌د به‌گی فه دکه‌فه، ئیدی محمه‌د به‌گ ژ ترسا خوه ژ شوفه، به‌هردوو دهستان ژ سهر ملید بههرام موحه‌م همییز دکه‌و، هه‌ردوو ده‌ستید خوه لسه‌ر سنگی بههرام کلیت دکه، کو ئیدی هه‌ردوو ده‌ستید بههرام رانابن و مه‌عتل دبن، لاکین قه‌مه‌ دده‌ست دانه، دنیفا ده‌ری ئوده‌یی دبه‌ جره‌نیخا محمه‌د به‌گی و بههرام، لاکین دنیف ده‌ری دانه، ژن و خوها محمه‌د به‌گی ژی د خوه‌زن کو هه‌واری بده‌ر قه‌بهن، لاکین ری توننه، بههرام قه‌مه‌ دده‌ستدانه، لاکین زه‌بت بوویه ناخه‌بتی، جزوی قه‌مه‌ی ب ئیره‌دا ویدا ده‌ه‌ژینه و جارنان سه‌رکی قه‌مه‌ی ل روو و ئه‌ستوی محمه‌د به‌گی دکه‌فن، لاکین جزوی خون دکه، محمه‌د به‌گ حس دکه، کو ئه‌ف مرؤفه قه‌وی و زیده ب قوه‌ته کوریزه، ئه‌گه‌ر ئه‌ز به‌رده‌م ئه‌فه من دکوژی، ژ ترسان ده‌ستید خوه موحه‌م دکه، میقداری پینج شه‌ش ده‌قیقان بقی طه‌ری که‌شمه‌که‌شا وان دبه، محمه‌د به‌گ دفکره‌ کو ئیدی ئه‌و مرؤفه ب کی کناری دچیت، محمه‌د به‌گی دگه‌ل خوه رادکشینه و دبه، محمه‌د به‌گ تاقه‌تا زه‌بتا وی نینه و سه‌ری بههرام ژی کوم ژی چووی و طازی بوویه، ئیجاری بههرام خوه ژ ده‌ست محمه‌د به‌گی رادکشیت ب سه‌متی ده‌رغه هه‌ردوو تینه به‌ر شمیکا ده‌ری و سه‌ری بههرام نیزوکی به‌ری شمیک تیر دبه، محمه‌د به‌گ قه‌وه‌ت دکه و ب ضه‌رب سه‌ری بههرام ژ پشفه ئه‌نیا وی ل وی به‌ری ده‌ری دده‌ت و سه‌ری ژ پشفه‌ زاف دکه‌لشه و خوه‌ن به‌سهر و چا‌ئید بههرام دا تیتن، ئه‌گه‌ر چ ژن و خوها محمه‌د به‌گی ژی د ئودیدا دکه‌نه هه‌وار و گازی، لاکین نیفا شه‌فی بوربیه، که‌س هشیار نین، محمه‌د به‌گ دفکره‌ کو خوه‌نی سه‌روچا‌ئید بههرامی بچافت و ئه‌و ژی ئیدی وه‌کو به‌ری نه‌مای، سست بووی و قه‌مه‌ ژ ده‌ستان که‌ت، ئیدی محمه‌د به‌گ بههرامی به‌ر دده و به‌کی دن و به‌کی دن، خولا‌سه ئیدی بههرام مه‌جالا لپاتی نه‌بووی، خوه‌نی ژی چاف گرتینه

و برینید سه‌ری ژی زاقن و گه‌له‌ک خوه‌ن ژی چوویه، ئیدی ژن خه‌به‌ری دبه ژ بو‌ی غولامان، ئه‌و ژی تین لاکین محمه‌د به‌گی ژی حال نه‌مایه ژ چند جهه‌کان به‌روه چکی قه‌مه‌ هنده‌ک بریندار بوویه، ئیجاری ئه‌وی بههرامی دده‌نه خه‌به‌ر دان، کو توچ که‌سه‌کی و تو دزی و چی، راست ب بیژه، ئیجاری بههرام ئه‌حوالا خوه و هاتن هوری کرنا وه‌لی پاشا ژ بو‌ی وان دیژه، ئیدی غولام ئه‌مانی ناده‌نه وی، بههرام لبه‌ر خه‌نجه‌ران ته‌مام دکهن و له‌شی وی بده‌رتیننه به‌ر ده‌ری، و صویه‌یی ئه‌ف ئه‌حواله مه‌علمی خه‌لقی دبی و له‌شی بههرام دبه‌ن ده‌فن دکهن، ئه‌فه نه‌قلا ژوان بشوقه‌مای، بوویه داستان..

له‌زه‌کیان: نا‌قی هوزه‌کییه، ناوی عه‌شیره‌تیکه.

خنوس: نا‌قی با‌ژیرکی کوردستانا با‌کووره.

بخه‌ف: بدزی، ب نه‌ینی.

تداره‌ک: پیوستی سه‌فر، پی‌دقیبیت وه‌غهری یان پی‌دقیبیت هه‌ر کاره‌کی دی.

جه‌ی رازانی: جه‌ی نفسنی، شوینی نووسن.

قه‌نج هوری بوویه: به‌چاکی لیتی ورد بوو، ب هوری لی نیری.

قوتاغ: ئوده، خانی.

هوندور: ژناقدا، له‌ ناودا، له‌ ناوه‌ه.

تفه‌ک: تفه‌نگ.

عه‌یش خانه: ئودا ئه‌رزاقی، ژووری ئه‌رزاق، ژووری ئازوقه.

کتک: پشیک، پشبله.

دادده: قه‌پات دکه‌ت، قه‌پات ده‌کات.

لاواهی دکهن: هیقی دکهن، ره‌جا ده‌کهن.

ناگر دکه: ته‌ققه دکه، گولله ده‌هاو‌یت.

کلیت دکه: کلبل دده‌ت، قفل دکه‌ت، قفلی ده‌کات.

جره‌نیخ: که‌شمه‌که‌شی، بگره و به‌رده.

کوم: کولا‌ف، کلاو.

طازی: رووت، رويس، رووس.

شمیک: ده‌را‌زینک، ده‌روازه.

لپات: لفین، یزاف، جووله، یزاوتن.

بهروه چک: ناسنی قه مە، ناسنی قه مە.

بشوقه مای: ژوان هیتزه مایه، له وان بهم لاره ماوه.

هیکایه تا هاشی

دوه قتی حکومه تا ئیبراهیم پاشا ل بایه زیدی. ژاغا یید وئ ده ری مروقه کئ ده ولت دوشکونی هه بوو، پیر و هفتی سالی بی حال، ناشی وی ئیسماعیل ئاغا دگوتن، هه جارنان دچه نک ئیبراهیم پاشا و ئه حوالا خوه ئیفا ده ده. پاشا زاف و هندک دده ته وی، روژه کئ دیسانی ئیسماعیل ئاغا دچته نک ئیبراهیم پاشا و خه رچی یه کی دخه زه، پاشا دبیته وی، کو ئیروکه پاره حازر نبین، گو ه ناده ئیسماعیل ئاغا، ئه وژی ژفی خه به ری سل ده و تیته مالا خوه کته ک ده بانجه هه بوویه، تژی ده و هنده کئ باروت و گولله دانینه کورکا خوه، و خه نجه را خوه دهر پشته خوه رادکه، مه گه مر اما وی کوشتنا ئیبراهیم پاشا بوویه، کو چرانئ ئیجاری خه رچی نه دایه من، ئه وی ئیسماعیل ئاغا ژنه که پیر و کوره که دهه دوانزه سالی هه بوو، ئیسماعیل ئاغا تداره کا خوه دروست ده، ئیجاری دبیته ژنا خوه، کو رابه کورئ خوه بیه و هه ره مالا شیخ ئیبراهیم، ئیجاری ژنی گوتییه، کو ژ بوی چ ئه م بچینه مالا شیخی، ئیسماعیل دبیته، ئه و ئو جغه، هون بچنه وی ده ری، ئیروکه شوله که من هه یه، به لکو درست بیه، ژن و کور دچنه مالا شیخی، وی روژئ ژی روژا ئه یی بوویه، کو پاشا و خه لق هه مو ژبوی نمیترا ئه یی تینه مزگه فتن، وه قتی سه لای، ئیسماعیل ئاغا ده بانجه یی دین بنیشی ده ته بهر پشته خوه و خه نجه ری ژی ده ته بهر پشته خوه و دچنه مزگه فتن و لسه ر ربا ئیبراهیم پاشا نیزوکی روتنه، پاشا و خه لق ژی تینه مزگه فتن و نمیترا ئه یی ده کن و خلاص دین، خه لق بر بر بده ده که فن، ئیسماعیل ئاغا ده رناکه شه، وه کی پاشا تیتن، کو ژنک ئیسماعیل ئاغا ببوریت و بده رکه قیت، ئیسماعیل ئاغا ده بانجه یی دده ته ته نشتا ئیبراهیم پاشا و ئاگر ده کن، کول شالا پشته پاشا ده که قیت و دهوره، ژ

سه ر په راسوویان ل رو یی چه رمی دچه و ده ربا ز ده، ده گه ل پاشا ی چل پی نجه ه غولامان هه بوون، ئیجاری ئیسماعیل ئاغا ده که ره کو پاشا ب گولله یی نه که ت، دده خه نجه ری کو ری شه ده که، ئیبراهیم پاشا کو ب خه نجه ری بکوژه، ئو غولام خوه دا قی نیقا پاشا و ئیسماعیل ئاغا، یه کی دووان ژ وان ژی بریندار ده که، و ئه وان چل پی نجه ه غولامان دنیقا مزگه فتنی دا پوان پوان ده که، چونکو ئه و ئیسماعیل پیرو هفتی سالی بوو، ئیجاری پی ل سه جاده یه کی د تاله و ده که شه، ئیجاری غولام گه هانه سه ر وی، ئیدی مه جالا رابوونئ نه دای، داینه بهر خه نجه ران، دنیقا مزگه فتنی دا کوشتن و بده رقه ده ر تانین، ئو له شی وی بناگری سووتن، و ئیبراهیم پاشا ژی بریندار بوو، میقداری دوو مه هان مو عاله جه کرن و ساخ بوو، ئو ژن و کورئ وی ژی ژ باژیری سه رکوت کرن و دوو سی پسمامید وی هه بوون، ب غه یی هه ق گرتن و کوشتن و مال و خانید و ان خراب کرن، طایفه یید ئه کردان وه بی عه قلن، دو ماهیا شولا مولا حه زه ناکه ن، هه ر چ بیته عه قلن وان، ئیللا ده کن، می ر بن و ژن و زاروک، و دغه ما و اندا نبین.

زاف و هندک: زور و کیم، زور و که م.

کته ک: ئیک، یه ک، یه که ک

تداره ک: کاروبار، سه روبه ر

روژا ئه یی: روژی هه یی.

بو یی: کوم کوم، کومه ل کومه ل.

سه رکوت کرن: ده رکن، ده ری خستن، ده رکردن.

بنیش: شویتک، پشتین.

هیکایه تا هاشی

قه دیم دنیقا طایفه یید ئیزدیید کوردستانی و قسمی مه لا و فه قه هان دوژمانه ی هه بوو، جاره کئ مه لا محه مه دی قولپی، خورجه کی بچووک کتیبان ل ملان و شیر و مه تال ل پشتی، بتنی تی کویتنه بایه زیدی ژ بوی

خوهندنې، تیتته دهشتا نابغه یې کفاری کوره یې، مه گهر ههشت سوارید
 ئیزدیان ری بړ ژبوی خرابیې دنیتفا کورئ دا دمان، وهکو سواران نهو مهلا
 محمه د دیت، هاتنه ریا وی و حوش کر و گرتن و شهلاندن و برنه نیثفا
 کورئ کو بکوژن، خولاسه مهلا محمه د برن و د کوریدا دهست و یې
 گرتدان، پاشی پیره کتئ ئیزدیان دده ته شیری و تیتته سهر مهلا محمه د و
 دبیته وی، کو وهره ژ دینی محمه دیان بدهرکه فقه و بیه ئیزدی، یانی نه نه ز
 دی ته بکوژم، مهلا محمه د دبیته (استغفر الله)، نه ف شوله نابی، من
 دکوژی بکوژ، نه مرئ خودبیته، نه ز بکوشتنی رازیمه، ئیجاری پیری ئیزدی
 دبیته مهلا محمه دی، نه گهر دینی ته حقه و راسته، بلانی محمه دی
 وه بیتن و ته ژ کوشتنی خلاص بکه تن، مهلا محمه د دبیته، محمه دی من
 نرانی کو نه ز دفی حالی مه، ئیجاری پیری ئیزدی دبیته، ژ بوی ته
 دهستوره، گازی محمه دی خوه بکه، بلانی بیت و ته ژ دهست مه بدهرینه
 و خلاص بکه، خولاسه نهو پیری ئیزدی گو یا ل وهجه ئیستیهزا
 (استهزا) زوری ل مهلا محمه دی دکه تن، نه لبه تته تو دی سئ جارن
 بدهنگ گازی محمه دی خوه بکه ی، پاشی نه ز دی ته بکوژم، ئیجاری سئ
 جارن نهو مهلا بدهنگ ژ ترسا پیری گازی دکه، که یا محمه د، یا
 محمه د، یا محمه د مه گهر ب قهسان محمه د ناقی مروقه کتئ حه یدهری
 دگه ل دهه سواران ل وان ئیزوکا ب ریا خوه دا دچوون، نهوان سواران دهنگی
 گازی بهیست بکناری کورئ رکیتب دکه و راست تینه هشارئ، کو
 ههشت سوارید ئیزدی دوی کوریدا په یا بوونه و مروقه ک گرتدانه، ئیزدی
 ژی پئ د حه سن، بهلئ چند سوار نه فنه ژ نشکیفته په یدا بوون، دهست ب
 رهقی دکه، نهو سوارید حه یدهران دگه هن چار نه فنه ئیزدیان د جهدا د
 کوژن و چار ژی دهرقن خلاص دکه و دهست و پئ بیید مهلا محمه دی
 شه دکه و پرسیار دکه، کو نه فقه چ نه حواله، ئیجاری مهلا محمه د
 ماجه رایې وهکو بووی ژبوی وان سواران نه قل دکه ت، پاشی نهو سوار
 هه سپه کی ژی ژ هه سپید نه خترمه دده نه مه لای و برئ دکه تیتته بایه زیدی

و نه ف حکایه ته دنیتفا خه لقی دا مه علوم بوو.

حوش کر: دهر و بهرید وی گرتن، دهره یان دا.

ئیسیتیهزا: ترانه یې کرن، یاری یې کرن،

هشار: نهو جهی زه لام خولئ فقه دشیرن و که مینئ ددانن.

حیکایه نا ههشتی

نیزوکی که لا (خوشابی) دوو گوندید (مخینان) هه یین، ناقی یه کی
 (قه سر) و ناقی یه کی (پاکان)، د گوندئ پاکانیدا کیلویه کی قه وی زیده
 رند بناقی (بارنیک) هه بوویه و دیسانئ دوی گوندئ پاکانئ، کوره کتئ
 مخین جیرانئ (بارنیک) هه بوویه، لاکین نهو کور فه قیرو ل حال بوویه بناقی
 (پولو)، نهوی و بارنیکتئ حه ز ژیه کو دوو دکرن، و هه قدوو حه باندینه، هه ر
 چند (پولو) قری دکه نک بابئ کچی و بارنیکتئ ژبوی خوه دخوزه، بابئ
 کچی نادهت، کو (پولو) رووسه، نه ز کچاخوه ناده مه وی. مودده یه کی بقی
 حالی بوری، ژ گوندئ قه سرئ کوره کتئ خوه یی مال و حال هه بوویه بناقی
 (شه ماس)، نهو کور مروشان قری دکه و بارنیکتئ ژبوی خوه دخوزه و بابئ
 بارنیکتئ ژی کچی دده (شه ماس)، و شیرینی فقه دخوه و نیشان دکه ن،
 ئیجاری (پولو) دکه فقه قه صدا کوشتنا (شه ماس) ی، ئیجاری (پولو) دائیم
 دجه سسینه کولجه کی راستی شه ماس بیتن و بکوژیتن، لاکین دلئ کچی
 بارنیک ژی، دل د (پولو) دایه، روژه کتئ (پولو) پرسیار دکه کو
 (شه ماس) ژبوی شوله کتئ چوویه هیشه تی، ئیجاری (پولو) تیتته سهر ریا
 (شه ماس) و دسکنه و دبینه کو (شه ماس) ب سوارئ ژویدا تیتن، لاکین
 نهو سواره و، (پولو) په یایه، ئیجاری (پولو) گازی دکه کو کورو
 (شه ماس) تو کی کو بهر دلکا من بارنیکتئ بخوزه ی، کاروباری خوه بکه
 یان نه ز دی ل رویئ دنئ خوهش بمینم، یادئ تو خوهش بمینی، دچه به رایکا
 (شه ماس) ی دبیته، کوچ بکه م حه یف کو تو سوار و نه ز په یامه، نه م دی

ٹیبروکه ل ٹیبره کفشباہ کو دو بکہن، کانج (بارنیک) دگہہیتہ کی، وہ کو (شہماس) خہہرا (پولو) دبھی، ئەو ژى خوه ژ هه سپیدا دافی خواری و ههردوو ددنه خہنجہران و بالایہ کو دوو دکهن و پیسیرتد هه قددو دگرن و یه کو دوو ددنه بهر خہنجہران و ههردوو بی حال دکهن و تہمام دبن، ٹیجاری جہواب دچتہ ههردوو گوندان ژى کو ئەحوال و هها بوویہ، ژ ههردوو کناران هاتن و لاشید وان برن و هه لگرتن، وه کو جہواب گہها کچجی ٹیدی ئەو ژى دبیتہ کو پاشی (پولو) من ژین ناچی، خہنجہری طازی دکهو بسهر دکهفہ خوه دکوژہ، ٹیجاری لاشی بارنیک کی ژى برن ل نک قہبرا (پولو) ی چال کرن، هه سئ ژى بی مراد چوون..

خوشاب: بازاره کی کوردانه ل کوردستانا باکور.

مخین: فہلہ، مہسیحی.

کیلو: ژنا فہلہ، نافرہتا مہسیحی.

رووسہ: رووتہ، هه ژارہ.

دجہ سسینہ: زیره قانیب دکت، جاسوسی لی دکت.

بهردلک: دلہر، خوشتی، خوشه ویست.

دبھی: دبہیسیت، گوہ لی دبیت.

هیکایه تا نهہی

ژ به گزادہ بیید هه کاریان، شیخی به گ هه بوو، مامی خان مہمود میری قہزا مہکسی بوو، لاکین زیدہ ژبہاتی و جامیر و خوہبی پوشد و رہشادہت، دوی وهقتییدا، ناف و دہنگ هه بوو، هه موو کہس ژی دترسان و ہندہکان دہخہسی د کرن، و ئەو بخوہژی ل مہکسی میربوو، میری هه کاریان ٹیبراهیم خان به گئی ژفی کریبہ دہخہسی، ولج د خہبتی، کو به لکو بدہست بیبہ و بکوژہ، مومکین نہ دبوو، خوہہ کا ٹیبراهیم خان به گئی میری هه کاریان هه بوو، ژنا میر شہرہفی میری قہزا شاخی بوو، و ئەو میر شہرہف فہوت ببوو و خوہا ٹیبراهیم خان به گئی، عادیلہ خانم دگوتن،

لشونا میری خوه میر شہرہف د (کہلا) شاخی دا حاکم بوو، و ئەوی عادیلہ خانم زاف مال و دراف و موجہ و هه ر ہه بوو، ٹیجاری ژنہ پەنی فہ ٹیبراهیم خان به گئی، فریکری یه نک خوہا خوه عادیلہ خانم کو تو دکاری بطہرزہ کی شیخی به گئی بیبی (کہلا) شاخی نک خوه و بدہی کوشتن، تو ژنی ئەو فوکرا کوشتنی ژ تہ ناکہتن، ٹیجاری عادیلہ خانم مروقہ کی ژ ئەهلج حہرہمی فری دکہ نک شیخی به گئی، کو بلانی بیبہ کہلا شاخی، ئەز و ئەو یه کو دوو ب بیبن و خہ بہر بدہین، مہراما من هہ یه، کو ئەز شیخی به گئی مارہ بکہم و ہندہ مال و تہجہ مولا من هہ یه و من ئەولاد نیبن، ئەفہ (کہلا) و ئەفہ مال و ئەملاک، بلانی بگہنہ شیخی به گئی، وه کو ئەف خہ بہرہ ژبوی شیخی به گئی دچیت، ئەو ژى فی خہ بہری راست حسیب دکت و هه و ہسا جوانی و طہمہ عا خانم و مالی ددہتہ سہری، جہوابی فری دکہ، کو به لی ئەز دی دکہل سہد دوو سہد مروقان فلان رۆژی بیبہ (کہلی) بلانی خانم د تداره کیتدا بی، وه کو جہوابا هاتنا شیخی به گئی دگہہ عادیلہ خانم، ئەوژی دبیتہ مروقتید خوه بلانی شیخی به گ دکہل دہہ ئەتباعتید خوہی موقہرہب لسہری (کہلی) ببہ میوان و مروقتید مایی ل ژیری هیشہ تی بدہنہ خہلقی میوان و عادیلہ خانم فری دکہ ژ مخینان دہہ مروقتید گہرہز و ب قووت خوہی تہفہنگ و خہنجہر، وی رۆژا کو دبلی شیخی به گ بیتن، ئەوان مخینان گویا ژبوی خزمہ تی تینہ کہلی، ٹیجاری وه کو شیخی به گ تیتن و دچتہ سہری (کہلی) پەیا دبیت، حہرہم کہہیاسی دبیتہ شیخی به گئی، کو میرم خانم دوعا دکہ و دبیتہ کو بلانی میر دگہل دہہ ناغاله ران ببہ میوانی کہلی و مروقتید مایی ژى ببہ میوانی هیشہ تی، شیخی به گ ژى دبیتہ بلانی و ہسا ببہ، ئەوان سہد و دوو سہد مروقان ل هیشہ تی بہ لاف دکهن و میر دگہل دہہ ناغاله ران، ل نالی میران لسہری کہلی ل دیوانخانہ بی دبہ میوان، شہرہت و قہوہ و بخور و گولاب ژبوی شیخی به گئی تین، کو خانم سلاف دکہ، سہرسہران و سہرچاقان هاتیہ، بلانی راحت ببہ، پاشی بشہف ئەز میر دخوہزہ

حەرەمە، بلا بېتەن ئەم دگەل بەکو دوو خەبەر ددەين، ئىجاری خانم تىنە ئەوان دەھ مخىنان تىنە و دېتەزە کو ئەز دى شىخى بەگى بکوژم و داينمە ئۆدەيەکا حەرەم، كەنگى گازی وە دكەم ھوون بچنە ئۆدەيا وى شىخى بەگى، بدەنە بەر خەنجەرەن و بکوژن، ئىجاری ئىشارى طەعام و زاد ژبۆى شىخى بەگى ئېرى دكەن و ئىكرام و ئىعزائى دكەن، وەكوسى سەعات ژ شەقى دېۆرە، ناقمال تېتەن فانوس دەستىدا دېتەزە شىخى بەگى کو خانم تەدەخووزە حەرەمى کو دگەل تە خەبەر دەت، ئىجاری مروقتىد شىخى بەگى کو دگەل بوونە ل دیوانخانەيى دەين، لەورانى حەرەم خانەيە كەسى بيانى ناچتەن و شىخى بەگى ژى باوەرکرىيە كە عادىلە خانم دى وى شو بکەتن، رادبە و دچتە حەرەمخانەيى ئۆدەيى، وەكو شىخى بەگى دچتە ئۆدەيى دپروونت دېنە کو خانم لوى دەرى نینە، پرسىار دكە کو خانم كانى، دېتەزە شىخى بەگى کو خانم دى نھا بېتەن، ئىجاری خانم ئەمرى وان دەھ نەفەر مخىنان دكەتن پىكفەدەست ب خەنجەر دچنە ئۆدەيى و بالا شىخى بەگى دكەن، دگەل شىخى بەگى تىنە خەنجەر ھەبوو، ئىدى چەك و سىلاح تونە بوون، ئىدى ئەگەر چ شىخى بەگى ددەتە خەنجەرى، لاكىن بى فايدە مروقتەك دگەل دەھ مروقتان دى چ بکەتن، شىخى بەگى دووسى مروقتان ژوان برىندار دكەتن و ئەو مروقت ئەوى ددەنە بەر خەنجەرەن و تەمام دكەن، ئىجاری خانم ئەمرى وان مروقتان دكەتن دچنە دیوانخانەيى و ئاغايىد مروقتىد شىخى بەگى دگرن و دشەلین و حەبس دكەن و جەوابى ئېرى دكەتە خەلقى ھېشەتە، كو من شىخى بەگى دا كوشتەن، بلانى ھەر كەسەك مېوانىد خوە بگرن و بشەلین و بەر بدەن، ئىجاری خەلقى ھېشەتە ھەر كەسەك مېوانىد خوە وەھا بى دەعو و شەر گرتن و شەلاندىن و بەر داين، صوبەيى ئىجاری لەشى شىخى بەگى ژ بەدەنا كەلى ناقتىنە خوارى و برن دەفن كرن و ئەو دەھ ئاغايىد مەحبوس كرى ژى ئېرى كرن ژبۆى مېرى ھەكاربان، براىى خوە ئىبراھىم بەگى، وەكو خەبەرە كوشتەن شىخى بەگى گەھايە مەكسى، مالا وى و كورپىد مامىد وى خان مەحمود و خان عەبدال

و خان ئەحمەد ئىدى ئەوانە ژى كرنە شىن و ماتەم، ئىدى چ چارە، لاكىن دائىم كەتتە قەصدە عادىلە خانمى و ئەوان مخىنان، موددەت دنىقتا بۆرى، كورپى شىخى بەگى ھەبوو (منە اللە بەگ)، لاكىن قەوى زىدەجەسور و رەشىد بوو، دوازده سالى بوو، جەبى بابى خوە و مېرىنيا مەكسى زەبت كرن و ئەف دەعو ژى كەفن بوو، پاشى چار سالان بخەف تەدارەك كرن، كورپى شىخى بەگى (منە اللە بەگ) سى سەد مروقتىد بزارە ب شەشخانە ھلگرتى و چەند تەرەجە دگەل خوەبرن، نىقتا شەقى دانىنە بەر بەدەنا (كەلى) و چوونە نىقتا كەلا شاخى و عادىلە خانم گرتن و مروقتىد وى گرتن و ھېشەتە ژى زەبت كرن، پاشى ئەو مخىن و چەندەك ژ شاخىيان كوشتەن و مال و ئەشيا و ھەرچى كو عادىلە خانمى ھەبوون ھەموو زەبت كرن و لاكىن عادىلە خانم نەكوشتەن ژ كەلى ب دەرانىن و شاندىنەك براىى وى ل ھەكاربان و ضايعاتا مروقتىد خوە ژ خەلقى ھېشەتە ستاندىن و موددەيەكى ژى قەزا شاخى زەبت كرن و تەسەروف كرن، پاشى ھندەك موددەيى (منە اللە بەگ) ئەجەلى ئەمان نەدايىن، ب ئەمرى خودى فەوت بوو، ئىجاری ئاغايىد ھەرتوشىيان (كەلا) شاخى ژ مروقتىد مەكسىيان دزىن و ئەو ب دەرانىن.

ھەكارى: دەفەرەكە ل كوردستانا باكور.

مەكس: باژىرەكە ل كوردستانا باكور.

خوە: خوشك.

شاخى: باژىرەكە ل كوردستانا باكور.

فەوت بېوو: نەما بوو، مېوو.

ھېشەتە: ئەو گوندە يان باژىرە يى ل دەورو بەرا كەلى يان نىزىكى كەلى، گوند ژى ھەيە

ناقتى وى ھېشەتە.

مخىن: فەلە، مەسىحى.

گەرەز: نازا، نەترس.

حەرەم كەھياسى: ئەو كەسى كاروبارى خانمى يان لايىن حەرەيمان برىقەدەت.

گولاب: گولاف، ئاقا گولا.

ناقمال: ٺو ڪه سڀ خزمه تا ناقمالا ڊڪهت.

شه شخانه: جوره ڪي تقهنگا بوو.

تهرهجه: دهرجه، پاييسڪ.

تڀبيني: وهسا ديار دببت ڪول چا پڪرنا ٿي ڪومه لا چيرڙڪا، بهر په رهڪ ڙي ڪه فتييه، ٺو بهر په ڙي دوماهيا چيرڙڪا دهه ڊگريت ڊگهل بهراهيا چيرڙڪا يازڊي، ٺانڪو ههردوو چيرڙڪ سهقهت بوينه، لي چونڪي ٺف ڪومه لا چيرڙڪا، ڪه لتورئ ڪوردييه و ٺم پيدفي سهر ٺنوي ٺفيسينا هه په يقه ڪي ينه ڙوي ڪه لتوري، لهوما ٺم ڊي وهڪي خو به لاف ڪهين.

پارچا بهراهي ڙ هيڪايه تا دهه

ڙ گونديد ٺالاشگري گونده ڪي ره عيبان هه به ناڻي وي گوندي (لهشڪو) به، ڙوي گوندي طه غايه ڪي فه لان قهوي زيرهڪ و خوهي شه جاعهت په پيدا بووي دجه ٺيسستا نولئ و مودده به ڪي ٺيره و ويدا خزمهت ڊڪهت، قهوي ڙيها تي، ٺاخري موسلمان دبه، ناڻي خهليل بهگ داتنين، ڀڙڙ ب ڀڙڙي ٺو خهليل بهگ پيشقه چوو لنڪ ٺه رڪانئ دهوله تان مه قبول بووي، دخوهزن ڪو ٺهوي خهليل بهگي بڪه نه حاڪمي جهه ڪي، ٺيجارئ ٺو خهليل بهگ بخوه، چونڪي ٺه صل ڙ ٺالاشگريه، ٺيسستيدعا ڊڪهت ڪو ميريتيا ٺالاشگري بدنه من، ٺيجارئ ڙ دهوله تي ميريتيا ٺالاشگري با فرمان ددهنه خهليل بهگي ٺو ڙي ڊگهل چهند ٺه تباعه ڪان تيتن و راست دچته باب به زيدئ نڪ مه حمود پاشاي، ڪال و فرمانئ نيشي ددهتن، ٺه وڙي (سمعنا و اطعنا) دببته، ميريتيا ٺالاشگري ددهته خهليل بهگي ڪورئ (لهشڪو)، ٺه و ڙي دچيته ٺالاشگري دببته مير و قهوي ب رهت و زهبت حڪومهت ڊڪه و خوهي ناڻ و شان دببت، خوهي ٺيحسان و ڪهره، لاکين ٺاغاييد (بازيدئ) ٺهوي په سند ناکه و دببزن ڪو ٺه و ڪيبه ڪورئ فه لهيه ڪيبه، شولا دهوله تي وهايه ميريتيا قه زايه ڪي ددهته ڪورئ (لهشڪو)، ڙ و جو هيدي بازيدئ ٺاغايه ڪي قهوي خوهي ٺيعتبار هه بوويه، حه سهن بهگي ماتڪي،

خوهي ٺه تباع و غولام و قوناغ، رڙه ڪي ٺو حه سهن بهگ دديوانا خوهدا دببته، ڪو فه رضا دهوله تي ڪورئ (لهشڪو) ڪريبه مير، ڪهنگي دببتن ڪو ٺه ز دهستي.

پارچا دوماهين ڙ هيڪايه تا يازڊي

... ڙلباسيد خواه ڙ خاتونيد ٺاغا و ٺه عيان قهوي شهرمي دبي و بي ڪهيف بووي مروزي ڊڪهتن وهڪو ٺيقارئ پاشا تيته حه ره مسه رايي دببته ڪو خانم ب مروزه، پرس ڊڪهتن ڪو ته چيه ڙبوي چ بي ڪهيفي، ٺيجارئ خانم دببته، چ بي ڪهيف نه بم، ٺيروڪه عيد بووي، ڙنيد ٺاغا و ٺه عيان حه موو ب زير و چهڪ و خهمل و لباسيد فاخيره بووين، و ٺو ب وي لباسي و خهملئ دهاتنه دهستي منئ راستئ، من ڙوان شهرم ڊڪر، ٺه ز خانم بم و لباس و حالئ من ٺه فته بيت، ٺه فته شوله ڪه نه لائيقه، پاشا دببته خانم ڪو مه زنايي ڙبوي ته بهسه، خهمل ڙبوي وان، مه زنايي ڙبوي ته، هنده ڙنيد ٺاغا و ٺه تباع و غولاميد ته ههين، ٺه فته دهه ڙبوي ته فخر بهسه، و ٺه فته غولام و ٺه تباع مه ڙ دوڙمنان حه فظ ڊڪهن، مه زنايي ب ره عيهت و غولام و ٺه تباعان دبي، مه زنايي ب دراف و چهڪ و زيران نايي، پاشي خانم ٺه فتي خه بهري قه بول ناکه، ڪو ٺيللا من ڙي چهڪ و زير و خهمل دفتين، ٺيجارئ پاشا دببته ڪو لازمه گونديد چهند ٺاغان ڙي بستينم و چهند ٺه تباعان بدهرڪم، ڪو مواجيدوان زيده بمينه و بدهمه ته ڪو ڙبوي ته بينه زير و لباس و خهمل، ٺيجارئ پاشي چهند رڙه ڪان، پاشا بخهف ته نبهيه ٺاغا و ٺه عيانان ڊڪهتن، ڪو ٺه حواله ڪي خانم و هها ههيه، هوون حه موو ٺيشهف بهري صوبه يئ سواربن و بدهرڪه فنه دهورا هيشه تي دهسته دهسته بسه ڪنن، ٺيجارئ ٺو ٺاغا و ٺه عيان ڊگهل سواريد خواه ميقدارئ سه هزار سواران دبن، و دبنه شهش تپ و ههريهڪ نيڙوڪي هيشه تي دسه ڪنن و مونته زري ٺه مري دبن، وهڪو صوبه روون دبه، خانم ڙ په نجهه را ٺه يوانئ نه ظهر ڊڪه ڪو ٺه طرفيد باڙيري سواران دامه دهوري گرتينه، فيلدالح تيتن و

پاشای ژ خهوی رادکهن، کوچ رازای، دوژمنان دهورا کهلی گرتینه، پاشا دبیته خانمی کو زیرو لباسید دوژمنان، بدهرینه و قریکه پیشیا دوژمنان، بلانی نهوان دهف بکهتن، ئیجاری خانم دبیته، دوژمن ب وان دهف ناین، نهمان زیرو لباس ژبوی من لازم نین، توفی به لایب ژ سهرمه دهف بکه، ئیجاری پاشا دبیته کو مه ترسه، نهفته هموو غولام و لهشکهرید مه نه، کو ژنید وان ته دگوت، کو ب زیرو جلن، نه گهر دخوهزی نهز وان بقورینم و نهوان ماشیدوان هموو بدهمه ته ژبوی خوه بکه زیرو جل، پاشی خانم دبیته، تویه، من جل و زیر نه قیبتن، نه گهر دخوهزی نهفته جلید من ژ بیه بده غولام و لهشکریان، ب راستی کو مه زنایی ب غولام و لهشکری دبیتن و گهر نه زاف بازگان ژ هیه، کو گه لهک زیرو جل هیه، لاکین چ فایده نهو مه زن نین، ئیجاری پاشا تیتته دهرفه و جهوابی قری دکه ژبوی سواران کو بلانی به لاث بن، و ههر کهس بچنه مالید خوه، ئیدی سوار جهواب ددهن، کو هم به لاث نابین، هم دئ ژبوی خانمی بچنه تالانه کی و ژبوی وی بینین، ژبوی خوه بدهته ب زیرو جل، ئیجاری نهو سوارید نه عیان و ناغان قهره داغی تالانه کی تین، میقداری صه د هزار قرشی کو بدهنه خانمی ژبوی خوه بدهته ب جل و بکه ته زیرو، خانم قه بول ناکه تن، کو بلانی ژبوی لهشکری بتن، نهز بی جل و زیر دم، لاکین مه زنایی بی لهشکری نابتن..

ره عیبه: فهله، مه سیحی.

طهغا: کو فهله، کوره مه سیحی.

مروزی دکه تن: عاجز دبیت، دامای دبیت.

مواجب: باج، خویک، ضربیه.

ماش: مه عاش، موچه.

هیکایه تا دوازدی

نه قل دکهن کو دوه لاتن بوهتاندا، قهزایه ک هیه (نامیران) دبیتن، ناغایید وان قه دیم هه بوونه، دووبرا، و ههر دوو ژ بیکار بووینه، ناغی بی مه زن

حه سه ن ناغای هه سامیان و ناغی بی بچوک چه لهنگ ناغا بوویه، ئیجاری نهوی هه سه ن ناغای قریکری یه کچا ناغایی طایفا میران ژبوی خوه خواستی یه و ناغایی میران کچاخوه دایه وی، لاکین دتداره کا شرینی بووی، برایی هه سه ن ناغایی، بچووک چه لهنگ ناغا، چوویه مالا ناغایی میران کوخه بهر بدهن و خالانی بیرن، مه گهر چاغی چه لهنگ ناغا ب کچی دکه فه، وه کو نهوی کچی دبینه، بی ئیختیار نهوی کچا کو ژبوی برا بی خوه هه سه ن ناغا دخواستن دحه بینه، ناغی کچی ژ (له علی خان) بوویه، ئیجاری نه گهر چ چه لهنگ ناغا چوو بوویه کو (له علی خان) ژبوی برایی خوه بی مه زن هه سه ن ناغا بخوه زتن و نهوان ژ نه ری گوتنه، لاکین وه کو چه لهنگ ناغا (له علی خان) دبینه و بی ئیختیار لی عاشق دبه، ئیجاری تیتن حیل یه کی دکه تن، پیره ژنه کی دبینه و قه دهرکی درافی ژ بوی وی وه عده دکه تن، نهو پیره ژن دبیته، کو ته شوله پی نین، نهز دی وه بکه م، کو هه سه ن ناغا بخوه بقی کچی رازی نه بتن و دهست ژ بیکیشتن و کچی بدهته، ئیجاری نهو پیره ژنا مه لعون تیتته نک هه سه ن ناغای و دبیته هه سه ن ناغای کو مخابنا ته یه، مه گهر کچ ژ دنیا بی خلاص بوون کو تو (له علی خان) دخوهزی، هه سه ن ناغا دبیته کو ژبوی چ؟ ئیجاری نهو پیره ژنا مه لعونه دهست پی دکه تن ژجهی درودا دبیته کو (له علی خان) قهوی زیده کریته و چاقیدوی ژ شه فکورن و ژوی زیده قهوی بیتنه پیس ژده فی تیتن، خولاصه ههر چ عیوب هه یین ژجهی درودا ب (له علی خان) نیسبهت دکه تن، وه کو هه سه ن ناغا نه فان خه بهران دبهیتن زیده مه لول بووی، گازی برایی خوه چه لهنگ ناغای دکه تن و دبیته، کو برا تو چووی و ته کچه کا کریت و کوره ژبوی من خوهستی یه، وه لاهی نه زوی کچی ناستینم و قه بول ناکه م و نه ز ژفی شولی پوشمانم، پاشی برایی وی چه لهنگ ناغا دبیته، کو برا نه گهر قه نج و نه گهر کریت، مه نهف کچه ژبوی ته خه بهردان کریمه، توژی مرؤفه کی ماقولی و بابی کچی ژ ناغایی ئیله کییه، نهف پوشمانی شهرمه و فهیته و به لکوژی دنیقامه و عه شیرید

میران، ئەف خەبەرە پاشی دبیته موجبی دوزمینی و نه یاری، ئەفه شوله که عه ییه، مه ژ بۆی ته خه بهردان کره یه، ئیدی چاره نابی، هسه ن ئاغا عینادی دکه تن، ئیللا کو نابی ئەزوی کچن ناستینم، هنده مروف دبیترنه هسه ن ئاغا ی کو شهرمه ئەف شولا نه لایقه چاره نابی ئیجاری هسه ن ئاغا دبیتره، کو من ب رضا دهستور دایه، بلانی (له علی خان) ئی، چه له نگ ئاغا ژبۆی خوه بینیتن، پاشی لسه رفی خه بهری قه رار دده ن و جه وابن فریدکه ن ژبۆی ئاغا ئ میران، کو هسه ن ئاغا مه عزوره، ئەم دئ شیرینیا (له علی خان) ئی ژبۆی چه له نگ ئاغا ی فه خون، شهره تی ژبۆی چه له نگ ئاغا ی فه دخون، وه کی دبیته داوه ت و تداره ک دبی، هسه ن ئاغا دگهل داوه تیان دچیتن کو بووکی بین، بووکی سوار دکه ن و تینه دهشته ک هه یه، دهشتا دویانی دبیترن، وه کو خیلی تینه وئ دهشتی، ب ئەمری خودی با رویه کی ژ پۆی له علی خانئ دره قینه، پۆی له علی خانئ فه کری دمینه، هسه ن ئاغا پۆی له علی خانئ دینه، کو ههر وه کو هه یقا به درا دچاره ییدا، ئیدی مه حبویید وه کو وئ به لکو کیم هه بن، ئیجاری دزانه کو ئەو شولا کول وی قه ومی حيله بوویه، ئیدی هه مان ژوی ده ری داوه تیان دته رکینه و هه سپی خوه داژو دچیته دیاری غوربه تی، ئەو چووبنه کو چوویه، پاشی ل هسه ن ئاغا و له علی خانئ زاف ستران گریداینه، مه گه ر دلئ له علی خانئ ژی دهسه ن ئاغا یدا هه بوویه، ئیجاری له علی خان ژی تینه مال ژه هری دخوه و دمره و هسه ن ئاغا ژی که ته غوربه تی، کهس نه زانی کو کووقه چوویه و ته له ف بوو، ئەفه داستانا ژوان مایی، لاکین هسه ن ئاغا ی هه سامیان و قصه یا له علی خانئ دئه کرا دید هه کاری و بوهتان قه وی زیده مه شهووره، و به لکو سه ده به ندی زیده تر لاوژ و پائیژوک بوان گوته نه، ونها ئەکشه ریید سترانیید وان ئەفه نه.

خه بهر بدهن: باختن، قسه بکه ن
خالتی بپرن: نه ختی فه پرن
دراڤ: پاره
ژجهی دروڤا: ژ دره و، به درو

دهشتا دویانی: دهشتا سلێفانه یا، ئەو دهشتا لناقبه را سیمیلی و گه لیب زاخو، وه سا دیار دبیت، کچ ژلایی دی یی ئافی، ژناڤ (میران) ئینایه، و دابه نه (بوتان)...

تیبینی: بی گومانه ئەفه چه روکا له علی خانا گوته یییه، کو هه تا نهاری ب ستران تینه گوته ن، هه شیدارین فولکلور سته یید مه مفای ژفی چه روکی وه رگرن.

هیکایه تا سێدی

دوه قتی ته یور پاشایی ملی، کو ئیسکان باشی بوویه و مالد وان هاقینان ژ به ریی دهاتنه زوزانیید بیکگولی، ژ طایفا سلێفانیید دیاره کری لاوه کی قه وی ژیهاتی و ب حوسن و جامیر، لاکین بی حال و مال، ناخی (سیامه ند) دبیترن، ئەو لاو تیتن و دبته غولامی ته یور پاشایی ملی و مودده یه کی د خزمه تا ته یور پاشادا دمینه، کچه کا ته یور پاشا ژی هه بوویه شازده هه قده سالی ناخی وئ (شه مسی) قه وی زیده خودی حوسن و رند و سپه حی مالی جوانییه، مه علووم وه سا دقه ومه، ئەف سیامه ندی سلێفی و شه مسی کچا ته یور پاشایی ملی چه ز ژیه کو دوو دکه ن و هه قدوو دحه بینن، ئیدی روژ ب روژ ئەقینا وان زیده بوو، سیامه ند دزانه کو ته یور پاشا ب ئختیاری کچا خوه ناده ته سیامه ندی له و رانی ئەو کورمانجه و غولامی وییه، و ئەو بخوه ئیسکان باشی و پاشایه، و ئاگری ئەقین ژی دهفع نابی، روژه کی سیامه ند دبیتره شه مسی، کو ئەم هه تا کهنگی وه ها زاری قی به لایا عشقی بکیشن، ئەز دزانم ئەف شولامه ب راحه تی نا ئیته سه ری، وه ره ئەز دئ ته بره قینم، یان ئەوه کو ئەم خلاس دبن، یان ئەوه کو ب پی مه دکه فن و مه دکوژن، ئەم ژ به لیبیا قینی خلاس دبن، خولاسه سیامه ند و شه مسی هه ردوو دگهل یه کو دوو خه بهر دده ن و ل تداره کا ره فی دبن، وه کو کوچید ته یور پاشا ژ بیکگولی زوزانان بار دکه ن و به ری خوه دده نه به ری، سیامه ند و شه مسی هه ردوو سوار دبن و خوه دده نه پاشیا کوچان و ژوی ده ری ئەو هه ردوو بشوقه ب سه متی موش دا دره قن و ریا خه لاتئ دگرن و دچن، کوچید ته یور پاشا ژی سه ر ئیشاری تینه واران،

شەف دبه، ئىجارى دىيىن كوشەمسى و سىيامەندى سلىقى ھەردوو تونىن، ئىجارى ل ئىلى دىيىتە ھەوار، كو سىيامەند و كچا تەمور پاشا شەمسى ھەردوو وندانە، قەدەرى پانصەد سوارىدبىزارە بشوقە ل دەوسا كوچان قەدگەرن و بشەف داژوون و صۆبەيى ئەو سوار تىنە طەرەفەيد بىكگولى و ئىرە وويدا پرسىيار دكەن، پاشى مەرۆقەكئ ئختىيار بشوقە مابوويه، ئەو ئختىيار دىيىتە كو بەلى من دىت وەكو كوچ ئاخر بون، سىيامەندى سلىقى و شەمسى ھەردوو رم دەستاندا بسەمتى رپا خەلاتى بلەز داژوون و دچوون، وەكو ئەو سوارىد ھەوارى سالوغا شەمسى و سىيامەندى ھلدگرن، ئەو سوار ژی راست ب پى وان دكەفن و داژوون و دچن. ئەم بىنە ئەحوالىد سىيامەندى سلىقى و شەمسى، ئەو ھەردوو ژی بلەز و ب غار داژوون شەف و رۆژەكئ دچن و رپا بىست سەعتان رى دېرن و تىنە نك چىايى خەلاتى كو سىپان دىيىن، گۆيا ئەقنە ژی ئىدى ئەمىن دبن و ل كئارى چىاي ژی ھەسپان پەيا دبن و ل وى ناقتى ب (امر الله) چەند گايىد كوڤى بسەر واندا تىتن، ئىجارى سىيامەند تەنەنگەكئ دا فېتە و ل گايەكئ كوڤى دەتەن و برىندار دكەتن، لاکىن گايى كوڤى ب وى چەربى ناكەقتن و درەقە، ئىجارى سىيامەند ژی تەنەنگى ھلدگرن، پەيا پەي گايى كوڤى يى برىندار دچتن، ئەو گا دچتە جەھكى قەوى ئاسى و نزار، كو دبندا ئەو چۆمە و زاف بلند و كوورە، ل وى جەھئ ئاسى برىنا گايى كوڤى صار دبه، ئىجارى دكەقە، سىيامەند ژی دگەھە سەر گاي و كىرى بدەرتىنە كو گاي سەر ژىتە، گا ژ ھولا جانى خوە شاخەكى ل سىيامەند دەتەن و سىيامەند ژوى نزارى گىرى دىيىن و ل ژىرى ل بنى نزارى دارەكا درى حشك و سەرى تىژ ھەبوويه، راست ژ ژوورقە بسنگ دقاروپى سىيامەند دكەقە سەر وى دارى تىژ، سەرى دارى راستى كەفچكا دلى تىتن و ژ پشتى بدەر دكەقە، فىلحال روح تەسلىم دكەتن، لاکىن ھىژ شەمسى خەبەرى نىنە، مىقدارەكئ شەمسى لىك ھەسپان د سەكئەو دىيىنە كو سىيامەند د رەنگى بووى، ئىدى شەمسى ژی ل دەوسا سىيامەندى تىتن و لە شى گاي دىيىن و بژىقە ل بنى

نزارى نەزەر دكە، دىيىنە كو سىيامەند لەسەر دارىيە، بەرى قەن دبه كو بەلكو ھىژاننى خوەشە، دوو سى دەنگان سىيامەند سىيامەند دكەتە گازی، وەكو تەحقىق دكەتن كو سىيامەند تەمام بوويه، شەمسى ژی دگى و ئاي دىيىتە، خوە ژ نزارى داقتىرە سەر لەشى سىيامەندى، شەمسى ژی ل وى ناقتى دەرهجا ھىلاكتىدا، ئەو سوارىد كو ب پى وان كەتنە، ئەو ژی دگەھنە وى دەرى و ھەسپىد وان دىيىن و پاشى تىنە سەر لەشىدوان ھىژ ھىيات د شەمسىدا ھەبوويه، دەنە خەبەردان، پاشى دوو سى سەعتان شەمسى ژی تەمام دبه، ئىجارى ئەوان ھەردووكان ژی ل وى دەرى دەفن كرىنە و نھا ژی زيارەتتەد وان مەعلوومن، پاشى خۇھا سىيامەندى سلىقى ھەبوويه، زاف ئستران ل وان گریدايە و ئەلئان ئەو ئستران و قىصەيا وان دىيىقا ئەكرادان دا مەشھوورە و ھىكايەت خوانىد د مەجلىساندا نەقل دكەن، لاکىن ئسترانىد وان ژی دگەل دىيىن قەوى زىدە ھەزىنە و گرى مەرۆقان تىتن، گەلەك ب زارى و ژارى فەوت بووينە..

ئىسكان باشى: پلەيەكا فەرمى بوويه د دەولەتا عوسمانىدا..
 بىكگول: بازارەكئ كوردانە ل كوردستانا باكور، لى نھا د نەخشىت دەولەتا تركى دا (بىنگول) ژىرە دىيىن، تىتەكئ سەرنج راکىشە، كو (مەحمود بايەزىدى) ب (بىكگول) ناقتى وى باژارى دبه، و دىيىت ئەو راستىر بىت.
 تدارەكا رەقتى: كاروبارى رەقتى دكەن، خوە بو رەقتى نامادە دكەن.
 كوچىد تەمور پاشا: كوچەرىت وى، رەقەندى وى..
 بشوقە: ژ وىرى وىقە..
 ئىل: عىل، مالىت وان..
 سالوغە: دەنگوئاس، خەبەر
 گايىد كوڤى: ھەژى گوتىيە، د چىرۆكا فولكلورىدا، ئەوا دناف كوردادا بەلاقبووى، دىيىن (كەلى كوڤى)، لى چونكى (مەحمود بايەزىدى) گەلەك جاران ب (گايى كوڤى) ناقتى برى، لەورا مەژى گوتناوى تىك نەدا، ئەگەر جارەك بايە دا بىيىن ئەقە چەوتىيا چاپىيە، لى ھەردەم وەسا ناقتى دكە..

* بىگومانە، ئەقە چىروكا (خەج و سىياھەند)انە، ئەوا مەشە دناف فولكورى

کوردیدا هه‌ی، لێ ل جه‌م (بایه‌زیدی) ناغی (خه‌جی) بوویه (شه‌مسی)، هه‌ردووکان ژێ دیار دکه‌ت ژ کۆشه‌نه، و "که‌ل" ژێ لجه‌م وی دبیتنه (گا)، لێ هه‌ر چه‌وابیت مه‌نه‌قیبا ده‌ست ل نفیسینا وی بده‌ین.

هیکایه‌تا چاره‌ی

نه‌قل دکهن، کو دوه‌قتی حکومه‌تا عه‌بدو له‌ه‌زاق به‌گنی میروی خوشای، دنیتقا هیشه‌تا که‌لی، ژ ناغا و نه‌عیانید وان، کوره‌کی چه‌له‌بی ناغا په‌یدا بووی بناغی ئیبراهیم ناغا، وه‌کو گه‌هایه‌ شانزده‌ هه‌قده‌ سالی، دروشد و ره‌شاده‌ت و جامیری، درمبازیدا قه‌وی مه‌شه‌وور بووی، هه‌رچی تالانا ئیبراهیم ناغا ل پین بچتن، نه‌لبه‌تته‌ به‌ری ناموسی یا ئیبراهیم ناغایه، وه‌و ل کناری دنی غالب دی، خولاصه‌ی که‌لام، دانا خودی یه، دنیتقا هنده‌ک موده‌یه‌کید، ئیبراهیم ناغا ل وان کناران و ل مه‌همه‌دان زیده شوهره‌ت دیت و رۆژ ب رۆژی ته‌ره‌ققی کر، وخوه‌یی غولام و نه‌تباع ونان و که‌رم و مال بووی، ته‌ حسیب ذکر کو ژبۆی فی، مال و ئیقبال ده‌م بده‌م ژ عه‌سمانان دباری، هه‌رکه‌سی ئیدی به‌حسا نه‌وصافید وینه، ئیبراهیم ناغا وه‌ها گۆت، وه‌هادا، وه‌ها کر، ئیدی به‌حیا میر و ناغایید مایی نه‌سله‌ن نینه، سوبان به‌ری دیوانی، ناس دچنه‌ نک ئیبراهیم ناغا و پاشی تینه‌ نک میری، بقی ته‌رزی چارسالان کیشای، میر فوکی کو به‌لی ئیبراهیم ناغا ئیدی گه‌له‌ک مه‌زن و بی په‌روا بووی، ئیجاری مرادا کوشتنا ئیبراهیم ناغای دکه‌تن، لاکین گه‌ر چ عه‌بدو له‌ه‌زاق به‌گ ژێ ژ مالتی چار پینچ به‌گزاده‌ هه‌ی، ئیلا ئیبراهیم ناغا قه‌وی دلیره، نه‌گه‌ر ده‌ست بده‌ته‌ خه‌نجه‌ری ب وی را مقاوهمه‌ت زه‌حمه‌ته، و ژ ده‌رقه‌ سی چل نه‌تباع هه‌ین، نه‌گه‌ر قه‌سدا کوشتنا ئیبراهیم ناغای بکه‌تن، گه‌له‌ک فیتنه‌ و فه‌ساد په‌یدا دی، دائیم دق فوکی دا بوویه، ئاخری رۆژه‌کی به‌گزاده‌ دبیتنه‌ ئیبراهیم ناغای، ئیشه‌ف وه‌ره‌ سه‌ری که‌لی زیافه‌تی، لاکین نه‌م پاشی بچنه‌ حه‌ماما حه‌رمی و که‌یف بکه‌ن، قه‌زا هاتیه، ئیبراهیم ناغا ژێ بی په‌روا دکهل دوو

غولامان دچنه‌ سه‌ری که‌لی زیافه‌تی، پاشی ئیشاری دکهل عه‌بدو له‌ه‌زاق به‌گنی شیشی دخۆن و رۆتنن حه‌تتا ساعه‌ت دبه‌ چار، ئیجاری به‌گزاده‌ دبیتنه‌ عه‌بدو له‌ه‌زاق به‌گنی کو ده‌ستورا مه‌و ئیبراهیم ناغای بده، نه‌م دی بچنه‌ حه‌ماما حه‌رمی که‌یف بکه‌ن، له‌ورانی دخۆشاییدا حه‌مام تو نینه، ئیلا حه‌مامه‌کا بچووک ل حه‌ره‌ما سه‌ری که‌لی هه‌یه، ئیجاری ئیبراهیم ناغا ژێ نه‌مین بی ترس غولامید خوه‌ ژێ ل یالی دیوانخانه‌یی ده‌یلیتن و بخوه‌ بتنی دکهل هه‌رسی به‌گزادان دچنه‌ حه‌مامی و دشه‌لن و دچنه‌ نیتقا حه‌مامی پاش ساعه‌ته‌کی به‌گزاده‌یه‌ک هه‌بوویه‌ کویری برایی عه‌بدو له‌ه‌زاق به‌گنی ناغی مه‌نسور به‌گ دبیتنه‌ ئیبراهیم، که‌یفا من قه‌لونه‌کی د خوه‌زی، نه‌ز بچم جامکانی قه‌لونه‌کی قه‌خۆم و بیم ئیجاری نه‌و مه‌نسور به‌گ تیتته‌ جامکانی و جلید خوه‌ وه‌ر دگرتن، و خه‌نجه‌ری دبه‌رپشتا خوه‌ دکه‌تن و دچته‌ هندوپی نیتقا حه‌مامی و ئیبراهیم ناغا دده‌ته‌ به‌ر خه‌نجه‌ران، به‌گزاده‌ سی بوونه، ئیبراهیم ناغا بتنی و رۆس، دیسانی ئیبراهیم ناغا خه‌نجه‌ری ژ ده‌ست وان دستینه‌ و به‌گزاده‌یه‌کی بریندار دکه‌تن، پاشی ئیبراهیم ناغا دکوژن ته‌مام دکهن، سوپه‌یی لاشی ئیبراهیم ناغای کیشانه‌ بنی که‌لی و نه‌و به‌گزاده‌ دکهل غولامید خوه‌ چووی مالا ئیبراهیم و مالتید غولامید وی تالین کرن، ئیجاری جه‌نازا ئیبراهیم ناغای برن چال کرن، عه‌بدو له‌ه‌زاق به‌گ راحه‌ت بوو و حکومه‌ت کر، له‌ورانی وه‌کو دکوردستانیدا مروقه‌ک ناغ دده‌ و مه‌شه‌ور دبیتن، ئیدی ته‌وه‌ججوها خه‌لقی، ل وی مروقی زیده‌ دبیت و هه‌ر که‌سه‌ک خوه‌ دده‌ته‌ ته‌ره‌فی وی، ئیدی حاکم ژێ ب وان چاره‌ ناکهن، رۆژ ب رۆژی نه‌و مروقی ناغ دایی قوه‌ت و شوهره‌ت زیده‌ دبیتن، نه‌کسه‌ری فه‌سادا نه‌کرادان ژێ مروقید وه‌هانه‌ په‌یدا دب.

خۆشاب: باژیره‌که‌ و که‌له‌که‌ ل کوردستانا باکور.

هیشه‌ت: نه‌و ئاقاهی نه‌ بیته‌ ل ده‌روبه‌را (که‌لی) تینه‌ ئاشارن، نانه‌کوژ ده‌رقه‌ی (که‌لی).

رمبازی: رم بکارئینان، شه‌رکرن ب رمی.

کناری دنی: کناری دی، لایین دی.
فوکری: فکر کر، هزر کر.
جامخانه: جامخانه.

هیکایه تا پازدی

ژ نه تباع و غولامید مالا علائده دین به گئی حاکمی رۆژده کان شیخ نه حمه دی
چیلای هه بوو، کول خه لاتنی ئابا ئو نه جداید وان مه شهوور بوون، شیخید
چیلای د گۆتن، ئابا ئو نه جداید وی رووس و عه ورده دگه ریان و نه کشری
دخلوه تیدا رووس و عه ورده ساکن دبوون و گۆبا د ئیعتیقادا نه کراداندا
نه فنه خوویی که رامات بوونه، نه و شیخ نه حمه د ربا ئابا ئو نه جداید خوه
نه گرتی، غولام و نه تباع خوویی کری، بخوه ژی مروقه که نه جامیر و خون
خوار و زالم بوو، ناخری میریتیا خه لاتنی زه بت کر و هه سپید قه نج و
غولامید دلیر پهیدا کرن و ژیا له کیدا ژی مروقه دکوشتن و جهریمه د کرن.
وژیا له کیدا ددایه خه لقی و که رهم د کرن. بقی ته رزی قهزا خه لاتنی زه بت کر،
دووسه دو سی سه د غولام و سوار پهیدا کرن، دوی وه قتی ب ویرا هه م
عصر، ژ میرید قه دیم قهزا (نه لجه وازی) ئیسماعیل به گ هه بوو، نه و ژی
قه وی شه جیع و عاقل و نه هلی ئینساف و نه هالی ژی خوشنود و
مه مله که ت ئاباد ژوی ئیسماعیل به گئی را، خه لقی کۆچک شاهین د گۆتن،
نه و هه ر دوو قهزا نزوکی به کو دوونه میقداری چار ساعه تان، هه رچی که سی
کو ژ زولما شیخ نه حمه دی چیلای دره فین، دهاتن ب ئیسماعیل به گئی د
سه کنین و خلیس دبوون، شیخ نه حمه دی ئیدی نه دکاری شوله کی بکه تن، هه ر
چهند مولاحه ظه دکر کو به لکو بطه رزه کی ئیسماعیل به گئی مه غلوب
بکه تن، قادر نه دبوو، له ویرانی ته وه ججوها ناسان هه موویان ل ئیسماعیل
به گئی هه بوون و خه لق ژ عه دلا وی رازی بوون، ئیجاری شیخ ئینایه ب
حیله دوستیه که دنیتقا خوه و ئیسماعیل به گئی دانیه کو به لی بشه ف من د
خه ونا خوه دا دیتیه کو نه زو تو بووینه برایی ناخره تی، بقی طه رزی

ئیسماعیل به گئی دده ته باوه ری، ئیدی هه ر دوو دینه برایی ناخره تی و
قه وی زیده دهسته براک و دۆست زیده ب به کو دوو باوه ری دکهن، نه گه ر چ
براینیا ئیسماعیل به گئی صادق بوویه، لاکین دۆستیا شیخ نه حمه دی ب
هه رامزایی بوویه هه تتا رۆژه که دیسانی وه کو عاده تید خوه شیخ نه حمه د
جه وایی قری دکهن، کو ژمیته من ئیسماعیل به گ نه دیتیه، که یفا من
نه وی دخوه زتن، نه زدی بیمه سلاقیئا ئیسماعیل به گئی، نه و ژی دبیژیتن کو
بلانی که رهم بکه و بیتن، ئیجاری شیخ کوری خوه شیخ محمه د به گئی
گازی نک خوه دکهن و بخه ف ته نبیه دکهن کو نه ز دگه ل دهه غولامان
دچمه که لا نه لجه وازی نک ئیسماعیل به گئی، تو بشه ف ته نبیه بکه هه رچی
سوار و په یا دنیتقا قه صه با خه لاتنی دا هه یین، هه موویان نیقا شه قی دگه ل
خوه هه لگره و نیزوکی فه جری وه رینه ده ورا که لا نه لجه وازی شوله کی من
هه یه، نه قی ته دبیری و ته نبیه دکهن و بخوه دگه ل دهه غولامید بزاره
تینه که لا نه لجه وازی نک ئیسماعیل به گئی، لاکین دیسانی مه راما خوه ژ
بووی غولامان ژی به یان ناکه تن، وه کو شیخ تیتن و دچته سه ری که لی په یا
دبتن، ئیسماعیل به گ ژی ئیعزاز و ئیکرام دکهن و دگه ل به کو دوو د
مه جلسیدا هه تتا سه عات چاران روتن، غولام و نه تباعید ئیسماعیل
به گئی بیست سی مروقه هه یین، ئیجاری ئیسماعیل به گ رادبه دچته
هه ره می و غولامید ئیسماعیل به گئی ژی هه ر که سه که دچنه مالد خوه ل
هیشه تی و ده رگه هید که لی ژی دادده ن، ل دیوانخانه ئی دمینه ده رگه فنان و
قاوه چی و مه یته ر سی چار مروقه ژ نه تباعید ئیسماعیل به گئی دمین،
ئیدی مایی دچنه مالد خوه، پاشی وه کو ساعه ت دبسته شه ش، شیخ ژ
جهی درودانی سانجو دگره، نه مان نه ز دمرم فریاد و گازی نه ز دمرم
ده رمانه کی ل من بکه ن و جه وایی ژ بووی ئیسماعیل به گئی بیه ن، بلانی
بیتن چاره یه کی ل من بکه تن، ئیجاری ده رگه فنان دچته ده ری هه ره می و د
قوطفه و جه وایی ژ بووی ئیسماعیل به گئی قری دکهن کو شیخ نه حمه د سانجو
گرتیه و قه وی بی حاله، نیزوکه هیلاک بیینه، دکهن ته گازی ژ بووی

هیکایه‌تا شانزدهم

شیخ نه‌حمه‌دی چیلان، کو به‌لیتیا خوه دیت، پاشی ئیجاری نه‌وی شیخ نه‌حمه‌دی زاف دراف ژ زولم و دزین بهه‌ف خستن، دگه‌ل سه‌لیم پاشایی رۆژه‌کی بوویه دوژمن و نه‌یاری کری، ئاخری دوه‌قتی حاجی صالح پاشا، شیخ قه‌ده‌ره‌کی دراف و چند هه‌سپید قه‌نج هه‌لگرتن و هاته نه‌رزه رۆمی و پاشاتیا رۆژه‌کان ژبوئی خوه ستاندی بوویه، سه‌یید نه‌حمه‌د پاشا و له‌شکری نه‌رزه‌رۆمی و بازیدی و وانئ هه‌لگرت و چوویه سه‌ر سه‌لیم پاشا، ئیجاری سه‌لیم پاشا ژی دنیتفا باژپیری به‌تلیسی که‌ته حصارئ و شیخ نه‌حمه‌د پاشا دگه‌ل هه‌شت هزار له‌شکری چوویه سه‌ر باژپیری به‌تلیسی و شه‌ره‌کی قه‌نج کرن و ژ دوو کناران نیتزوکی سه‌د مروقی ته‌له‌ف بوو، له‌شکری نه‌کرادید سه‌یید نه‌حمه‌د پاشا، ئیروش برنه مه‌حله‌لا به‌تلیسی و گه‌له‌ک مالید ره‌عیه‌یان یه‌عما کرن، ئاخری سه‌لیم پاشا گاقه‌ت نه‌ئینا، به‌تلیس به‌ردا، دگه‌ل چند نه‌تباعان ره‌قی و چوویه گه‌لیی ساسونئ و ل وی ده‌ری مایی، سه‌یید نه‌حمه‌د پاشا بوویه حاکی رۆژه‌کان و هاته موشئ لسه‌رایئ روونشت، میقداری سئ مه‌هان حکومه‌ت کر، لاکین مالی سه‌لیم پاشا ل موشئ مایی بوو و خوه‌کا سه‌لیم پاشا هه‌بوو بناقی سولتان خانم، ئیجاری سه‌لیم پاشا ژ گه‌لیی ساسونئ جه‌وابئ قیری دکه‌نک خوها خوه سولتان خانمئ، کومن ژته دقتین، کو به‌لییه‌کی ژ بوئی سه‌یید نه‌حمه‌د پاشای چیکه، ئیدی سولتان خانم ژی فه‌له‌یه‌کی ژ سه‌ر ئیدارتد سه‌رایئ گازی نک خوه دکه‌تن و قه‌ده‌ره‌کی درافی وه‌عد دکه‌تن، کو نه‌ز قاریله‌کی بارووتئ بده‌مه‌ته، بشه‌ف ببه، سه‌یید نه‌حمه‌د پاشا ل گه‌به‌قا ژووری یه، توفئ قاریلی ببه دبن نۆده‌یا ویدا ل گه‌به‌قا ژیری دابنه نیتفا مه‌ره‌کی و شه‌مالکی ئیخینه و بچه کینه نیتفا بارووتئ و تۆب ره‌فه ژدوورقه خوه بکه، ئیجاری مخویئ فه‌له‌ژی وه‌کو ته‌دبیرا سولتان خانمئ قاریلا باووتئ نیفا شه‌قی دبه‌تن و ل بن نۆدا سه‌یید نه‌حمه‌د پاشای ل مه‌ره‌کی دانتین و

وه‌صیه‌تان، ئیجاری بی چاره ئیسماعیل به‌گ ژی باوه‌ر دکه‌تن ژ نقینئ رادبه و لباسید خوه به‌ردکه‌تن و تیتته دیوانخانه‌بی نک شیخ وه‌کو ئیسماعیل به‌گ تیتن و روتن، ئیدی نه‌و بی دین شیخ نه‌حمه‌د، نه‌و غولامید ئیسماعیل به‌گئ کو حاضر هه‌ین، نه‌وان ژی هه‌ریه‌کی ب شوله‌کی گیرو دکه‌تن، و بخوه ژنشکیفه دده‌ته خه‌نجه‌ری و هجومی ئیسماعیل به‌گئ دکه‌تن و دوسی خه‌نجه‌ران لی دده‌تن و نه‌مری غولامید خوه دکه‌تن، ئیسماعیل به‌گئ ته‌مام دکه‌ن، ئیجاری نه‌وان دوسی غولامید ئیسماعیل به‌گئ کول وی ده‌ری ل نک وان بوونه دگرن و حه‌بس دکه‌ن، ئیجاری ده‌رگه‌هی که‌لی قه‌دکه‌ن و غولامه‌کی قیری دکه‌ته طه‌له‌با کوری خوه شیخ محمه‌د به‌گئ دگه‌ل له‌شکری خه‌لاتئ کو به‌ری ته‌نبیه کریون، غولام دچتن، به‌ری فه‌جری سئ سه‌د چار سه‌د سواران تینته نیتفا که‌لا نه‌لجه‌وازی، نه‌هلئ هیشه‌تی هه‌ر که‌سه‌ک بی خه‌به‌ر ل مالید خوه رازینه، بقی طه‌رزی شیخ که‌لا نه‌لجه‌وازی زه‌بت کرد، ئیسماعیل به‌گ بقئ حیله‌بی کوشت و صوبه‌بی جنازه‌یا وی ده‌فن کرن، نه‌موال و نه‌شیاپید وی زه‌بت کرن، عیال و نه‌طفالید ئیسماعیل به‌گئ ژ که‌لی بده‌رانی و نه‌هلید عادلجه‌وازی یه‌کو یه‌کو جه‌ریه‌کرن، مودده‌بی دوسی سالان ب زۆرا خوه عادلجه‌واز زه‌بت کر، ئاخری کوره‌کی ئیسماعیل به‌گئ بچووک ناقی صادق به‌گ هه‌بوو، نه‌هالیان بخه‌ف دگه‌ل صادق به‌گئ ئیتیفاق کرن، شیخ چووبوویه خه‌لاتئ ئیدی دابنه به‌رتفه‌نگان و قوړاندن و نه‌هیلانه نیتفا خوه، و کوری ئیسماعیل به‌گئ صادق به‌گ کرنه میرید خوه، و شیخ چوویه خه‌لاتئ قه‌وی زالم و بی دین بوو، بخوه ب نه‌فسا خوه بیلا شرکه‌ت بده‌ستی خوه، دگوتن کو ژ موسلمان و فه‌لان سی و سی نه‌فه‌ر مروث کوشتبوون، پاشی به‌لی خوه ژئ دیت..

عه‌ورده: روس، بی سه‌رویه‌ر
نه‌لجه‌واز و خه‌لات: دوو که‌لن ل کوردستانا باکوور.
فریاد: هه‌وار، گازی

شه مالتی دنیتا باروتیدا داد چه کینه و بخوه ب دوورقه دچتن و خوه خهف دکه تن، ئیجاری پاشی سه عهت و نیقی شه مالّ دگه هته بارووتی، ئودیا سه بیید ئه حمده پاشای دگه ل یا له کی سهرایی بهر ههوا بو، سه بیید ئه حمده پاشا دگه ل سی نه فهر ئاغالهر و ئه تبعاعان ته له ف بوون، صویه بی له شید وان ریا نیق سه عاتان به ره هف کرن و ئینان دهفن کرن، و مزگین ژبوی سه لیم پاشا چوو، هات و دیسانئ جه بری بوویه حاکم روزه کان و ئه فله بی کو ئه ف شوله کر بو، زاف مالّ دایی و چراغکر و شیخ پاشای ژی بلایا خوه دیت و خهلق ژ شه ریید وی خلیس بوون لاکین ئه وی ژی دوو کورید ژ بابئ به دتر هه بوون، ناقتی به کی شیخ محمه د به گ و ناقتی به کی شیخ مصطفی به گ، ئیجاری ئه وان (خه لات) زه بت کر و ده ست ب فیتنه و فه ساد و مرؤف کوشتنئ کرن و گه له ک بی ئه ده بی کرن، ئه وی شیخ محمه د به گئی زاف ژتید فه له و موسلمان راکیشان و ب زوری ئینان لخوه مار دکرن، ئه وی ژی دبیتن کو بده ستئ خوه بیلا شیرکت چل نه فهر مرؤف فه له و موسلمان قه تل کرن، پاشی وه کو ده عوا به درخان به گئی بووی، و روم ل کوردستانئ غالب بووی، ئه و شیخ محمه د (تبدیل اللباس) بوو و ره قی و چوویه به غدایی و ندا بوو و برائی وی (شیخ مصطفی) گرتن دگه ل خان مه محمود برنه (ئورسجوخت) نه فی، و نها ژی ل وی دهرتیه، په سیترا (عباد الله) ی ژوان خلیس بووی، خهلق راحت بوون..

ئیروش: ئیرش، هیرش، هجوم.

یه غماکرن: تالین کرن.

خوه: خوشک.

مه ره ک: کادین، ئودا کایئ.

یال: ئال، لا، رهخ.

به دتر: خرابتر (فارسییه).

په سیترا: پشتی هنگی (فارسییه).

حیکایه تا هه ئدی

نه قل دکه ن کو ژ گوندید هه ریری گونده کی مه زنی ئه کرادان هه به، ناقتی (خانکی)، لوی گوندی، مالتی ری سپیی وی گوندی، مرؤقه کی (عه لی ناصران) هه بوویه، خوه بی مالّ و ده وله ت، و کوپ و بووکو کچ دمالئیدا ژی زاف بوویه، روزه کی مرؤقه کی بیانی، بی ناقتی و نیشان تیتن و ل مالا (عه لی ناصران) دبیته میتوان و چهند روزه کان دمینه، بی جه و وار بوویه، ناقتی ژی هه یه در بوویه، ئیدی ئه و هه یه در دبینه کو مالّه کا تیر و تژی و خوه بی نان و ناقتی، نان و زک خزمه تا وان دکه تن و ل مالا (عه لی ناصران) ساکن دبیتن، میقداری شه ش مه هان دمینه، مه گه ر بووکه کا (عه لی ناصران) به د ئه صل و بی سوی هه بوویه، ناقتی (وه ردی)، ئه و بووک و هه یه در بخه ف هه ق دوو ده حه بین و بدزی دگه ل یه کو دوو دده ن و دستین، لاکین کس پی واقف نابی، روزه کی هه یه در دبیتره وه ردی، کو وه ره ئه ز ته بره قینم و به م و بچین، ئیجاری وه ردی دبیتره هه یه دری، ره شانن نابی، عه لی ناصران ژمالتی هنده میتر هه یه ن ب پی مه دکه فن، ل کو به مه دگرن و دکورن، یا قه نج ئه وه کو ئه م شوله کی بکن، کفش نه بی، و ئه ف مالّ و حاله ژ بووی مه ب مینتن، و ئه م یه کو دوو مار بکن، تو هه ره قه ده ره کی (مه رگه موشئ) ژ بووی من بینه، ئه ز دی تیکه ل زادی بکه م و بده مه فان، دا پی هیلاک بن، ئیدی مالّ و حالّ دمینه ژ بووی من و ته ئه ز ژی ته مار دکه م، ژ قتی چیتتر نابی، ئیجاری هه یه در ب به هانه یه کی دچیتته باژیری (ئورمیی) و قه ده ره کی زاف (مه رگه موشئ) تینتن و دده ته بووکئ، ئیجاری بووک ژی تیتن، ئه وی ژه هری حه موو بجاره کی دکه ته نیقا زادی ئیقاری، دده ته خه لقی مالتی، پاشی چهند سه عاته کان، ئیدی ژه هر کار دکه، ژ مالتی میروژن، حه قده نه فهر هه بوونه، پیکقه نه خوه ش دهن، چار ژی حسیب که دهنده ک وه قتی دا هیلاک دهن، ئیدی مایی ژی قه وی به د حالن و جیران و خه لقی گوندی تینه سه روان، کو ئه ف چ به حسه، ب پی پرس و

پرسبیاران دکهفن، حهیدهر ژ پرسبیارا وان دطرسه، ههمان وهفتی فهجری ژ گوندی بدهر دکهفه و درهفه، دچیتته شولا خوه، لاکین وهردی دمینه و خهلقی گوندی پرسبیار دکهن کوئهف زادهکی چیکریبه، نیجاری دبیزنه وهردی کو توژ بوی چ نهخوش نهبووی، مهگه رتهژ فی زادی نهخواریبه و حهیدهر کانی؟ خولاسه خهلق دکهفنه شهبهیی، ئیره و ئهویدا، حهیدهر ژی توننه، نیجاری جهبری ل وهردی دکهن، کوئهلبهته توددی ژ فی زادی بخوهی، وهردی زادی ناخوتن، نیجاری وهردی دگرن وگری دهن، کوئه م دی ته بکوژین و یانی تودی راستی ب بیژی، ناچاری نیجاری وهردی وهکو بووی دبیزه، چندهک سوار دبن و ب پی حهیدهر دکهن و گهلهک لی دگهپن، حهیدهری نابین، حهیدهر بی نام و نیشان چوو و خلاس بوو، نیجاری وهردی ژی، وارثان، ژ کهزیان ب داردا کرن و کوشتن و عهلی ناصران ژی دگهل پانزده نهفهران کور و بووک و کچ تهلف بوو، ئیدی مایی شهش نهفهری بچووک و زاروک موعالهجه کرن، ساغ بوون، لاکین ژ حهیدهری ئهسله نام و سالوغ و نیشان پهیدا نهبوو، چوویه شولا خوه، پاشی فی شولی، ل نهترافید ههریری ئیدی کهسی بیانی و نام معلوم نیژوکی مالید خوه ناکهن، ژ خیانهتی د ترسن.

زاف: گهلهک، زور.

نان و زک: ههروه، بهلاش، بنتی خوارنی ددهنی.

به د ئهسل: خراب ئهسل، بی ئهسل.

بی سوی: بی رهوش، بی ئهخلاق.

مه رگه موش: جوړهکی ژههرتیه.

حه ریر: وهسا دیاره دهقه رهک ل کوردستانا باکوور ههیه بنافی ههریر.

حیکایه تا هه زدی

مه لا عوسمان هه بوو، ژ طائیفا (خانیان)، نهقل دکر، کو زفستانی نهز دچومه جزیری، ریا من بگوندی (کهلهی) کهت، لاکین پرژی ل من بوویه

تی پی و باکر، شفه دهرمایی پینج شهش سهعاتان ژ شهفی چووی، نهز گههامه نیفا گوندی کهلهی، کو خهلق هه موو رازاینه، دهنک و حس تونینه، راست چومه دهری مزگهفتی، کو دهری فه کریه، من ژی دهر فه کر، چومه نیفا مزگهفتی، کوئه ز قه دهره کی رازیم هه تتا صویه دبی، دنیفا مزگهفتی پی من هنگفته تشته کی، طاری یه، من بدهستی خوه سه ه کری، کو مرؤفه که رازیه، نیجاری من خوه بخوه گوت، کونی ئهفه ژی وهکو من میوانه، قه نجه ژ بوی من تولد اشه، من ژی پشتا خوه دایه وی مرؤفی و پیته زهلقاندی، رازام لاکین قه دهره کی دنم هشیار دبم، کوئه و تالا منی کوب وی مرؤفی زهلقی بوویه، وهکو جه مه دی و طه زیبه، لاکین نهز فهرق ناکه م، نیجاری ته نیشتا خوه فه دگوزم و تالی دنی بوی مرؤفی دزهلقینم، مه گه رته و مرؤف مریبه، نیژوکی نیقاری فهوت بوویه، ئیدی سه ر ب نیقاری وهقت نه بوویه، دهفن نه کرینه و ئینانه دانینه مزگهفتی، کو صویه بی بیه ن دهفن بکن، نیجاری ئه مه لا عوسمان ژی بشهف هاتیه، وهسا زانیه، کوئه و مری ساغ و رازایه، ته نشتا خوه دایم، رازایه، مه لا عوسمان نهقل دکه، کو نیژوکی فهجری من دیت، کو دهری مزگهفتی فه بوو، مه گه ر نیمام هاته مزگهفتی و چراغ هه لکر، وهکو ئه وی چراغ روناهی کری، مه لا عوسمان ژته نشت جنازه ی رادبه و روتنه، وهکو نیمام چاف ب مه لا عوسمانی دکه فه ژ ته نشت جنازه ی سه ری خوه هه لدگریتن و رادبتن، نیمام وه ظن دکه تن کوئه و مری رابوو، دطرسه و ئای دبیزه، نیمام دکه فتن و ژخوه دچیتن، نیجاری گوندی تین و ئافی ب نیمامی فه دره شین، درهنگی ئیدی نیمام بخوه فه تیتن، ژوی دپرسن، کو چ بته هاتی، کو عه قلی ته چووی، و ژخوه فه چووی، نیمام دبیزه، کو وهکو من چراغ روناهی کری، ئه فی مرؤفی، سه ری خوه ژنک مه وتی هه لانی، من ظن کر کوئه و مه وتیه رابوو، ئیدی ژ طرسان بی تختیار نهز ژخوه فه چومه، پاشی وی، نیمام نهخوش کهت، قه دهری دوو مه هان بی که یف رازی، پاشی شیفا دبیت ..

خانیان: ناڤی عه‌شیره‌ته‌کی به لده‌قه‌را (بایه‌زید) ل کوردستانا باکور، وه‌سا دیاره‌ کو
 هه‌مان عه‌شیره‌تا شاعرئ کوردئ مه‌زن (ئه‌حمه‌دئ خانئ) یه، وئه‌و مه‌لا عوسمانئ
 ناڤبرئ ژئ ژوئ عه‌شیره‌تییبه.
 خه‌لق رازاینه: خه‌لک نقشستینه.
 ئولداس: هه‌قال. براده‌ر. په‌یقه‌کا ترکیبه.
 پیئغه‌زهلغاندی: پیئغه‌نویساندی.
 چراغ: چرا، رونا‌هی، له‌مپه، فانوس.
 ژ خوه‌دجیئ: بی هه‌ش دبیت، نه‌ه‌شیار دبیت، دلئ وی خراب دبیت.
 مه‌وتی: مری، ژ په‌یقا (مه‌وت) یا عه‌ره‌بی هاتیه.

هیکایه‌تا نۆزه‌ق

نه‌قل دکهن کو دنپشا با ژئیرئ به‌تلیسی مرۆقه‌ک هه‌بوویه، ناڤی (چرکو)،
 ژنا وی ژئ ژ گوندید (خه‌لاتئ) ژ گوندئ (تونوس) ئ بوویه، ئیجاری ژ
 ماللا بابئ ژئئ، مرۆف هاتنه‌ پی ژنا چرکو گۆزل خاتونئ برینه‌ ماللا بابئ
 چه‌ند رۆژه‌کان مینوایی، (چرکو) بخوه‌ ژئ بتنی مایه‌ د ماللا خوه‌دا،
 ئیجاری (چرکو) دبینه، کو ژنا وی (گۆزل خاتون) بدره‌نگی بووی،
 نه‌هات، غولامه‌کی (چرکو) جوان و هه‌رامزاده‌ ژ طایفا (ره‌شکونان)
 هه‌بوویه، ناڤی (کریت)، (چرکو) دبیتزه‌ غولامئ خوه‌ کریت کو سوار ببه‌ و
 هه‌ره‌ خاتونا خوه‌ بینه، کریت ژئ سوار دبه‌ و تیتته‌ طه‌لبا گۆزل خاتونئ،
 ئه‌و گوندئ کو گۆزل خاتون چووئ ژئ ده‌ه و پازده‌ سه‌عه‌تان ژ به‌تلیسی
 دوور بوویه، ئیجاری گۆزل خاتون ژئ تداره‌کا دکه‌ و سوار دبه‌، دگه‌ل
 کریت هه‌ردوو ب ریا باژئیریدا تین، لاکین برپه‌ کریت دلئ خوه‌ ل گۆزل
 خاتونئ خراب دکهن و فه‌سادئ دلئ خوه‌دا په‌یدا دکهن، هه‌رچه‌ند ئیره‌قه‌
 پیدایه‌ ب کینایه‌ت خه‌به‌ر دده‌تن، گۆزل خاتون فه‌هم دکهن، فه‌سادا دلئ
 وی، جه‌وا بی ناده‌تن، ئیجاری کریت هه‌رامزاده‌ خوه‌ قردا ویدا گيرو دکهن
 کو شه‌ف بسه‌ر واندا بیتن، ئیدی جه‌بری غه‌ره‌زا خوه‌ ئیجرا بکه‌تن، کریت

جار په‌یا دبی و جار ئه‌ز سانجو بوومه، نه‌خوه‌شم دبیتزه، هبیدی هبیدی
 هه‌سپی داژوتن، هه‌رچه‌ند گۆزل خاتون هبیشی و رجایی دکهن، کو کریت
 دره‌نگه‌ ئه‌م ئیدی ناگه‌هنه‌ باژئیری له‌زی بکه‌ کریت گوهداریا گۆزل خاتونئ
 ناکهن، خولاصه‌یی که‌لام ئه‌و هه‌رامزاده‌ کریت، گۆزل خاتونئ گيرو و
 مژول دکهن، رۆژ ئاڤایی ب زۆری د گه‌هنه‌ ده‌شتا ره‌حوایی،
 خاناباشخانئ، کو هیژا سی سه‌عه‌ت باژئیرئ به‌تلیسی د کیشه، ئیڤار ژئ
 دبه، ئیجاری کریت د بیتزه‌ گۆزل خاتونئ، کو ئه‌م دئ ئیشه‌قه‌ لقی خانئ
 ساکن بین و صوبه‌یی بچن، گۆزل خاتون ئیدی ناچاری ل خانئ دئپورن و
 هه‌سپید خوه‌ گری دده‌ن و ده‌مه‌کی د سه‌کن، ئیجاری کریت دبیتزه‌ گۆزل
 خاتونئ، کو ئه‌م دئ ئیشه‌قه‌ لقی خانئ ساکن بین و صوبه‌یی بچن،
 ئیجاری کریت دبیتزه‌ گۆزل خاتونئ، ئیدی هیچه‌ت فایده‌ ناکهن و شه‌رم
 ناڤئ، ئه‌لبه‌تته‌ تو دئ شولا خراب دگه‌ل من بکه‌ی، ژوئیه‌ من تو هه‌تتا
 شه‌قی گيروکری، و ئه‌گه‌ر نه‌ ئه‌لبه‌تته‌ ئه‌ز دئ ته‌ بکوژم، هه‌رچه‌نده‌ گۆزل
 خاتون ئه‌مان داد و فریاد دبیتزه‌ و لاواهیان دکهن، چاره‌ نابئ، ئیجاری
 گۆزل خاتونئ کیره‌کا فره‌نگی د کورکیدا هه‌بوویه، ژ خوه‌ خانا طاریه‌،
 کیرئ ب دزیکان ژ کورکئ خوه‌ بده‌رتینه‌ و دگره‌ ده‌ستئ خوه‌ ژباله‌کیدای
 دیسانئ لاواهیان ل کریتی دکهن، هه‌تتا فورصه‌ت دبیتن و کیرئ ژ پرئه‌ل
 زه‌نگلوکا کریتی دده‌تن و دکشیتن، زه‌نگلوکئ دبریتن و کریتی دکوژیتن و
 ته‌مام دکهن، ئیدی بخوه‌ ژئ ناچاری ل گوشه‌یه‌کی خانئ ساکن دبیتن،
 مییرئ گۆزل خاتونئ (چرکو) ژئ ئیڤاران ل باژئیری دچسته‌ ئوده‌یه‌کا
 مه‌جلسئ ژ بوی مژولی قه‌ضانا وی شه‌قی، دوئ مه‌جلسا چرکو تیدا دبیتته‌
 مه‌باحثا جامییرئ و دلیری و شه‌جعه‌تئ، ئیجاری دبیتن، کو دقئ شه‌قا
 طاری و به‌رقه‌طاف، هه‌رچی که‌سی جورئه‌ت بکه‌تن و سوار ببه‌ و بچته‌
 باشخانئ و نیشانه‌کی دا نییه‌ نیفا خانئ و بشوقه‌ بیتن، ئه‌م صوبه‌یی بچن
 ئه‌وی نیشانی ژ خانئ بینن، ژوی که‌سی شه‌جیع تر که‌س نابئ، ئه‌م دئ
 هه‌نده‌ شه‌رطی بدنه‌ وی مرۆقی، ئه‌ف شه‌رطه‌ د مه‌جلسیدا موزاکه‌ره‌ دکرن،

یەکی گۆنەز دچم، پاشی پۆشمان بوویی، ئیجاری (چرکو) کەتە شەرطی، کو بەلێ چی هەیه ئەز دچم و نیشانی دا نینە خانی و تیم، هوون ژێ ژ مەجسە بەلاڤ نەبن حەتتانی ئەز قەدگەر، ئیجاری (چرکو) رابوویە هاتیە مالا خووە و راتبێد خووە گرتدای، سوار بوویە و چوویە خانا باشخان، کو نیشانی دابنە خانی و قەدگەر پیتن، وەکو (چرکو) تیتە بەردەرێ خانی و پەیا دبیتن کو بێتە هندووری خانی و نیشانی دانیتن، گۆزەل خاتون سەها پیتنێ د کەتن دترسە، کو عەجەبا قی شەقی نیڤ شەقی، ئەقە حەرامی ب وری بەر بن، ئەقە چنە، ساکن دبه و گوهداری دکە، کو سوارەکە هاتە دەرێ خانی و پەیا بووی، هەسپ ددستیدا کیشایە و هاتە نیڤا خانی، گۆزەل خاتون ئەقە هاتنا سواری نیڤا خانی دبینە، ئیدی زیدە دترسە و بخووە بخووە دبیتە، کو ئەز دئ ملەکی قی لاشەیی کریتی بیرم و پاڤیژمە سەر قی سواری، وەکو سوار دەستێ مرۆڤان ژیکری دبینە، ئەلبەتتە دترسە و خەوفی دکەتن، ژ خانی بەردەکەڤتن.

ئیجاری گۆزەل خاتون ملەکی لاشی کریتی دپەرە و داڤیژە سەمتی سواری، وەکو سوار دبینە کو تشتەک هات و لێر پیدوی کەتیه عەردی، سوار خوار بووی و سەھ کر، چەبیلکی مرۆڤانە، قەدەنگ ناکەتن، دزانە کو دخانیدا ئاقاهی هەیه، لاکین ئینسە، جننە، چیه، نزانە، ئیجاری دیسانی (چرکو) ل گۆشە ی مەگەر دخەبتە، کو نیشانا خووە دا چکینە و گۆزەل خاتون وە گومان دکە ئەڤ سوارە هەسپێ خووە گری ددەتن، ئیجاری گۆزەل خاتون ملەکی دنی لاشی کریتی دیسانی دپیتن و داڤیتە سەر سواری، کو بەلکو تیکرار ب طرسینە، سوار دبینە کو دیسانی تریپن ل نک وی هات، بەدستێ خووە سەھ دکەتن، کو بەلێ ئەقە ژێ چەبیلکی مرۆڤانە، ئیدی دکەتە گازی، نی ئەز چرکویی کيسانی مە، ئەز وەها ب چەبیلان ناترسم، توخووە بگرە ئەز بێمە نک تە، ئەم سەها یە کو دو بکن، وەکو گۆزەل خاتون دەنگی میترێ خووە چرکو دبهی و ناس دکەتن، ئیدی دکەتن گازی کو چرکو ئەز گۆزەلم، ئیدی میروژن تینە بال یە کو دوو و چرکو ژ گۆزەلی دپرسە، کو

ئەقە چ حالە، ئیجاری گۆزەل ئەحوالی غولامی، (کریت) حەرامزادە، وەکو بووی نەقل دکەتن، و گۆزەل ژێ پرسبار دکەتن، کو چەوانی بوو کو ئیشەقە بێرەدا هاتی، ئەو ژێ چرکو ژێ ئەحوالی شەرتی دبیتە، ئیجاری چرکو و گۆزەل هەمان بشەڤ فیلحال سوار دبن و هەردوو ملید کریتی ژێ ژبۆی نیشانە تین و تینە باژیری، راست سواری هەردوو ژێ داژوونە بەر دەرێ جەھێ کو مەجلیسا بەحشا بووی دبین، کو هیت مەجسە بەلاڤ نەبووی، مونتەزری (چرکو) نە، ئیجاری چرکو دکەل گۆزەلی هەردوو پیکڤە دچنە نیڤا مەجسە و هەردوو چەبیلان ژێ داڤیژنە ما بەین، ئیدی ئەهلێ مەجسە پرسبار دکەن کو ئەقە چ ئەحوالە، ئیدی چرکو قەصەیی وەکو بووی، ماجەرایی نەقل دکەتن، ئەهلێ مەجسە و بەلکە کافەیی وان ئەطرافان، ئافەرین و تەحسینی ژ بۆی پاکێ و پاڤیژا گۆزەلی و جورئەت و جەسارەتا گۆزەلی دکەن، ئافەرین صەد ئافەرین ژ بۆی ژنید وە نپە شیرین، لەو رانی فی الواقع ئەو خاننە زیدە مەهیب و ب ترسن، یانی ب رۆژی مرۆڤ بتنی ل وان خانان دترسیتن، بارک اللە ژ بۆی گۆزەلی، وی جەسارەتی و پاڤیژی.

جەبری: ب زۆری
سانجو: نەساخیا قولنجی، زک ئیش.
لاواھی: رجا، هیفی.

هیکایەتا بیستی

قەسە دکەن کو جارەکی عەشیرەتی سپیکان و حەیدەرەن هەردووکان دکەل یە کوو دوو میقداری پانسەد سەری کاروانی قافیله باشی (عبدالقادیر ئاغایی بەغدايي) لی دان و تالان کرن، بارید وان حەموو چۆخ و قوماش و ئەتلەس و جانفس و قورمز بوویی، لدەشتا (قازی گولی) بەلاڤ کرن، وەسانی کو ئەکرادان چۆخ و ئەتلەس و قوماش ب رمان د پیقان و ل یە کو

دوو پاره‌قه دکرن و حصصه دکرن، ل وئ نافی مرۆقه‌کئ خوه جهی ژئ راستی وان هاتی، گۆته نه‌کرادان، قه‌ده‌ره‌کئ چۆخی و قوماشی بفرۆشنه من، ئیجاری ئه‌کرادان ئینان، وه‌سانی ب رمئ چۆخ و قوماش پیشای داینه وی مرۆقی بیترلو، ئیجاری ئه‌وی مرۆقی پرسیار کری، ئه‌قه‌گازا وه‌چ مه‌زنه، ئه‌کرادان گوتته کو به‌لی، ئه‌قه‌گازا کۆر ئوغلاییه، ل چیان هیتلایه ژبۆی ژاران، کو ئه‌گه‌ر مرۆقه‌ک چهند گه‌ز بقئ بکره، مالی خوه ئافا دکه‌تن، دوی تالانیدا، چار پینج بار قورمز بده‌ست ئه‌کراده‌کی که‌تیبون و نه‌زانیه کو چیبیه، پاشی هاتیبویه بازیدئ فه‌له‌یه‌ک بریبه کو وه‌ره هنده‌کی ده‌رمانئ من هه‌یه نه‌ز بده‌مه‌ته، ئیجاری فه‌له‌چویه ئه‌و بارید قورمزان ژوی ئه‌کرادی ستانیدی یه و ئینایه فرۆتییه و گه‌له‌ک دراف ژوی قازانج کریبه، نه‌ا ژئ ژ جنسی وی فه‌له‌ی هه‌ین، دبازیدیدا بوینه بازرگانید مه‌شه‌ور و ئه‌و گازا کۆر ئوغلی د کوردستانیدا مه‌عروفه.

سپیکان و حه‌یده‌ران: دوو عه‌شیرید کوردانن ل کورستانا باکور.

قافیله‌باشی: سه‌ر قافله، سه‌ر کاروان.

جانفس: یان جانفاس، قوماشی هه‌ریی سافییه. جلک ژئ تینه‌چیکرن.

قورمز: ده‌رمانکی سووره.

پارقه‌دکرن: به‌لاف دکرن.

بیترلو: مرۆقی بیترلو، نانه‌کو ئاکنجی، خوه‌جه، ترکیبه.

هیکایه‌تا بیست و یه‌کی

راوی ریوایه‌ت دکهن، کو ژ سیلسلا عه‌باسیان، د وه‌قتئ ئیبراهیم خان به‌گئ، کو میرئ عمومئ هه‌کاریان بوو، ژ تاییفا (هه‌رتوشیان) ژ مالا ئاغایید (گرافیان) مرۆقه‌کئ قه‌وی زیدیه ره‌شید و جامیر په‌یدا بووی، نافی (شه‌کر ئاغایی شه‌نگ) دگوتن، د وه‌قت و زه‌مانئ خوه‌دا، گه‌له‌ک ناف و ده‌نگ په‌یدا کری و زاف دنێقا ئه‌کراداندا خوه‌یی ئیعتبار بووی، ژ ئه‌ترافاندا ده‌اته گۆتن، حه‌تتا پاشایید وانئ ژئ له‌شکر فرئ دکرنه سه‌ر

شه‌کر ئاغای، کو به‌لکو بده‌ست بخینن، مومکین نه‌بووی، و میرئ هه‌کاریان له‌شکر کری، چویه سه‌ر شه‌کر ئاغای دیسانئ، جهی وان گه‌لیتی ئاراکئ بوو ژ به‌ر ئاسییتی، ئیبراهیم خان به‌گئ، زه‌فه‌ر پئ نه‌نانی، مه‌ئیسوس فه‌گه‌ریا، خولاسه‌ پیله‌کئ شه‌کر ئاغای مه‌یدانا شه‌جعه‌تی و زۆری زه‌بت کری، میر و پاشایید وان کناران هه‌موو که‌تنه قه‌سدا شه‌کر ئاغای و ژوی عاجز ماین، مرۆقید وی شه‌کر ئاغای ل ئه‌ترافان خرابی دکرن، حه‌تتا وه‌قتئ کو چه‌ته‌چی (عه‌بدوللا پاشا) سه‌ر عه‌سکه‌ری ئه‌رزه‌رۆمی بوو، ئه‌وی ژئ ئه‌مر فرێکریه ژ بۆی پاشایی وانئ، کو شه‌کر ئاغا فه‌رمانویه، ژ ته‌ دخه‌زم، ئیجاری پاشایی وانئ جه‌واب ژ بۆی میرئ هه‌کاریان ئیبراهیم خان به‌گئ فرئ دکه‌تن، کو ئه‌حوال ئه‌قه‌یه، شه‌کر ئاغا فه‌رمانلو، بلانئ چاره‌یه‌کئ لی بکه‌تن، ئیجاری ئیبراهیم خان به‌گ دنقیسه ژ بۆی پاشایی وانئ، کو ئه‌ف شۆله ب زۆری نابی، بلانئ پاشا مودده‌یه‌کی سه‌برئ بکه‌تن، به‌لکو ب حیله و ته‌رزه‌کی ئه‌م شه‌کر ئاغای بده‌ست بینن، مودده‌یه‌کی لسه‌ر وی بۆی، ئیبراهیم خان به‌گئ، دوستی خسته‌ نیثا خوه و شه‌کر ئاغای، کاغه‌ز و قاسد دچن و تینن، پاشی مودده‌یه‌کی ئیبراهیم خان به‌گئ شه‌کر ئاغا گازی مالا خوه دکه‌تن، بلانئ بیتن، ئه‌م یه‌کودوو ببینن و تفاقا مه‌ بیسته یه‌ک، هه‌رچه‌ند ئیبراهیم خان به‌گئ ئه‌ف ته‌کلیفه‌ ل شه‌کر ئاغای کر، لاکین شه‌کر ئاغا باوه‌ری نه‌کر، قه‌بول نه‌کر، ئیجاری ئیبراهیم خان به‌گ جه‌واب فرێدکه‌تن، کو ئه‌ز میتفانئ شه‌کر ئاغای مه، ئه‌ز دئ دگه‌ل ده‌ه پیشه‌کاران بیمه‌ سلاقیا شه‌کر ئاغای، ئه‌م یه‌ک و دوو ببینن و خه‌به‌ر بده‌ن، ئیجاری وه‌کو ئه‌ف جه‌وابه‌ گه‌هایه شه‌کر ئاغای، گۆت بلانئ ئیبراهیم خان به‌ک که‌ره‌م بکه‌تن و بیتن لسه‌ر سه‌ران و لسه‌ر چاقان بیتن، ئیجاری ئیبراهیم خان به‌گ ژ غولامید خوه ده‌ه نه‌فه‌ر بژارتن و دگه‌ل خوه بری چویه که‌لا (شاخئ) مالا شه‌کر ئاغای و شه‌کر ئاغا ژئ دگه‌ل سیسه‌دو چارسه‌د سوار و په‌یان هاتیه به‌راییکا ئیبراهیم خان به‌گئ و بری ل که‌لی، ل مالا خوه کریبه میتقان، ئیعزاز و ئیکرام دکه‌تن و دگه‌ل یه‌کودوو

زیده موحبهت و ئولفەت دکەن، ئیبراهیم خان بەگ دوو شەفان دمینه، شەفا سنج بەخەف دبیژە غولامید خوە، کو ئەز ئیشەفە شەکر ئاغای دی بکوژم، لاکین غولام و ئەتباعید وی زەحفن و ئەم هندکین، بشەف پاشی زادی، ئەز دی دگەل شەکر ئاغای بکەمە خلوت، ئەز و ئەو بتنی دمین، پاش موددەبەکی ئەز دکەمە گازی، کو قەلونی وەرن نۆفەکن، هون هەر دەه ژێ وەرنە هندور ئۆ دەیت، و فیلحال دەری ژ هندورفە دادن و شەکر ئاغای بدەنە بەر خەنجەرەن بکوژن، وکو ئەو هاتە کوشتن، ئیدی ئەو غولام و ئەتباعید وی دەست هەلناگرن، ئەم یانزده مرۆف لیره بین و چەک و راتبید مە د ئودەبیدا ل نک مەیه، ئەز میری هەکاریانم، ئیدی کەسەک پاش مرنا شەکر ئاغای نەویریتە ئیبراهیم خان، وەها تەنبییه و تەئکید ل غولامید خوە دکەتن، بشەف پاشی زادی، ئیبراهیم خان بەگ ئەمر دکەتن، کو خلوت بکەن، ئەز و شەکر ئاغای بتنی مین، خەبەردانا مەهەین، ئەز دی سوپەیی بچم، ئەم شیتورا خوە تەمام بکەن، ئیجاری غولامید ئیبراهیم خان بەگن و غولامید شەکر ئاغای حەموو بەردکەفن، ئیبراهیم خان بەگ و شەکر ئاغای هەردوو بتنی د ئودەبیدا دمین، لاکین غولامید ئیبراهیم خان بەگن حازر هەر دەه ژێ گوهداری بوونە، لەورانی ئەو تەنبییه بوونە، پاشی ساعەتەکی ئیبراهیم خان بەگ دکەتە گازی کو ئاگرەکی قەلونی بین، ئیجاری غولامید ئیبراهیم خان بەگن گازی، هەر دەه ژێ دچنە نیفا ئودەیی و دەری ئودەیی ژ هوندروقه قفل دکەن و د گەهەنە شەکر ئاغای و ددەنە بەرخەنجەرەن، لاکین شەکر ئاغای ژێ هەندە مەجال دبه کو یەکی ژ وان غولامان دکوژە و یەکی بریندار دکەتن، شەکر ئاغای کوشت و تەمام کرن، لاکین غولام و ئەتباعید شەکر ئاغای ل بەر دەری ئودەیی، بووبە غەوغا و قیامەت، لاکین دەه میرید بژارە ب راتب و شەشخانە دگەل میر د ئودەیی دانن، ئیدی غولامان گەر چ کریبە هەلی هەلی و گۆتن ئەم دی ئودەیی بسوژین، لاکین نەویران، لەورانی ئەکرادید رەعیە ل بەر میران و بەگزان دەست هەلناگرن، ژ پاشیی مولاخەزە دکەن، ئیجاری ئیبراهیم خان بەگن ژ

ئودەیی کرپە گازی، کو شەکر ئاغای فەرمانلو بوو هاتە کوشتن و تەمام بووبە و هون بەلاف بین و بچنە مالتید خوە، گەر نە هەرچی کەسێ تاگریا شەکر ئاغای بکەتن، ئەو ژێ فەرمانلویە و سوپەیی دی لەشکرێ من بیتن، ئیدی کەیفاو یە، ئەز دی مەعیەن والداشید شەکر ئاغای حەموو بگرم و بکوژم، هون پراحتی بچنە مالتید خوە و موودەرپس و قازیبی هیشەتی ژبۆی من قری بکەن، ئەز دا فەرمانی بدەمە وان، بلانی ژبۆی تایفا (هەرتوشیان) بخۆنن، وەکو ئیبراهیم خان بەگ ئەف خەبەرە ژ نیفا ئودەیی گۆتە غولام و ئەتباعید شەکر ئاغای، ئیدی ئەو ژێ تەرسیان و سست بووی، هەرکەسەک بەلاف بوو، چووبنە مالتید خوە، مەشهورە دبیتن ژبۆی میران پاشی کەس نامریتن، ئیدی ئەتباع و غولامید شەکر ئاغای بەلاف بووی، موودەرپس و قازی هاتنە دەری ئودەیی و گازی ئیبراهیم خان بەگن کرن، کو میرم تە ئەمر کر بوو ئەم هاتینە، چ فەرمان دکە، ئیجاری ئیبراهیم خان بەگ دبیتە مەلان، کو دا مەعلومێ وە ببیتن، کو شەکر ئاغای ئەمری دەولەتی فەرمانلو بوو و ئەمری من بوو، ئەز هاتم و من کوشتییه، ئەز دی سەری وی بپریم و قری بکەمە دەولەتی، لاکین ژبۆی برا و کوپ و غولام و تایفا وی حەموویان رایە، بلانی پراحت بین و گەرنە پاشی هون خەلقنی هیشەتی حەموو فەرمانلوو دبن، ئیدی موودەرپس و قازی خەلق ساکن کری، دەری ئودەیی قەکرن و سەری شەکر ئاغای ژیکری قریکرنە وانێ و لاشی وی دەفن کر، ئیبراهیم خان بەگ ئینا کوپ شەکر ئاغایی مەزن، میر محەمەد خەلات کریبە لجهنی بابێ کریبە ئاغایی تایفا هەرتوشیان و قەگەریای هاتە مالا خوە، شەکر ئاغای وەها مخابن چووی، ژن و کچید وی زاف ستران ل شەکر ئاغایی شەنگ گرتدانه، دنیفا هەرتوشیان و ئەکرادید وان کناران مەشهورە، سترانید شەکر ئاغای دسترن و نها ژێ دیسانێ ژنەسەباوی شەکر ئاغای، ئاغایی تایفا هەرتوشیان هەیه، عومەری میر محەمەد دبیتن، دکە لا شامانسی دا ساکن دبیتن..

هەرتوشی: عەشیرەتەکا کوردایە ل کوردستانا باکوور و باشوور هەیه.

گرافي: لقهكه ژ ههرتووشيان.
 پيلهكئ: دهمهكي، گافهكئ.
 فهريمانلو: گونههبار، فهريمانا گرتنا وي دهركهفتييه.
 پيشهكار: خلمهتچي، خولام..
 زهحف: گهلهك.
 هندك: كيم.
 شيتور: مشاورهت.
 ژ هندورقه: ژ ناڤدا..

تيتيبيني: سترانهكا فولكلوري ههيه، ديتييت: هاي شهنگه شهنگه.. شهكرناغاي
 شهنگه.. وهسا دياره ب وي هاتيه گوتن و ههتا نها ژي ههريمايه..

هيكايهتا بيست و دووي

بهري نها مهلا و فوقههايتد كوردستاني، گهلهك دزي ژ ديريده فهلان دكرن، لهويراني، لنك وان مالايد ديران (بيت المال)ه، ههريچه كهسي بيهتن دروسته و گونهه نينه، دنيتقا مهكسي دا، حاجي (شاقو) ههبوو، كورهكي فهقهه ههبوو ناقي (شومو) بوو، براستي شوم و قهوي نهحس و شيرير و خوهيي جهسارهت بوو، نهصلهه ژ كوشتن و گرتني خهوف نهذكر و چهند فهقههه دي ژي وهكو خوه ههريمانا لخواه گريدا بوو، نهكتهري شوليدوان نهو بوون كو دچوون و ب روژي د جهسسندن و بشهف ديريده فهلان نهقهه ب دكرن و خاچ و شههمهدانيد زيقين و پيلون ددزين و دبرن و دچوونه وهلاتهكي دني، نهو مال تهلهف دكرن و ئيجاري ژ وي دهري ژي تيكرار ديري د جهسسندن، نهو ژي نهقهه ب دكرن، خولاسه كار و كهسپيدوان نهقهه بوون، و ههري چهند مييريده وان ژي سهعي و جوهد دكرن، كو فهقهه شوموي بدهست بيان و بگرن، مومكين نهدهبوو، نهكتهري بشهف و روژان خوه ل جيان خهف دكرن، نهوي شوموي بخوه نهقل دكر، نه جارعهكي سي مروث چوونه ديرا بهري كليسا وانج دزيين، وهكو نيقا شهقي بووي، مهجههكي ديري نهقهه ب كر، كون كر، لاکين بهريده ديري بري نه، كون فرهه نهبووي، ب زورهكي

مروث ب زهحمهت پيا دبي، من گوته تولدشان، كويهك ژوه داهفن و بچنه نيقا دهري، يهك ژوان جهسارهت نهكرن، ناچاري شومو ديته، نهز داههقه نهقهبي و چوومه نيقا ديري، من شهمال ههلكري، ههريچه كو دديريدا ههبوون، خاچيد زيث و شههمهدان و پيلون، من بهرههف كري و ئينايه دايه تولدشيد خوه، ژ نهقهبي دكيشان و دبرن، مهگه ر ل وي ناقي، ئيريسان ژ دهرفه حسا مهكرينه و زانينه كو دز كهتبه نيقا ديري، ئيدي من سهه كر، ژ دهرفه بوويه قال مهقال و قوري و شهماته، وهكو تولدشان ژ دهرفه سهها قال مهقال كري، نهو ژ سهه نهقهبي رهقينه، من ژي د ديريديا قهصدا نهقهبي كر، كو كوسا نهز ژي ژ ديري بدهركهقم و ژنهقهبي برهقم، نهز چوومه دهري نهقهبي، من ديت كو ژ دهرفه فهلان دهري نهقهبي گرتينه و چهند فهله ب تهنهگ و چهك لبهه نهقهبي حازر وهستانه، ئيدي ئوميدا من ژ نهقهبي هاتيه برين و موهههبيير مايم و هاتمه دهري ديري، كو ژ دهرفه ههين ميقداري دهه فهلان و ئيريسان بچهك وهستانه، و لدهري ديري دخهبتن، ئيجاري من مولاظه بخوه كر كو چاره نييه، نهقنه دي من دهسته گير بكن، بي حيله نابي، لازمه كو نهز ب ليتبهكي ژ فان خلاس بيم، من بهري دهري ديري ژ هندورقه داخست بوو، فهله لي دخهبتن، كو گوبا بطهريزهكي شهكهن و ياخو بشكين، ئيجاري نهز چوومه نيقههكا ديري، من شههمهدانهكي بلند و عهبا خوه ئاقيته سهه شههمهداني، ئيكوژ دوورقه بديتا، مروث حسيب دكرن، ئيجاري هاتم پشتا دهري ژ نشكيتفه من دهري شهكر، خوه دايه پشتا دهري و پيئه زهلقيم، وهكو دهري ژ نشكيتفه شهبوي، دوو سي تهنهنگ شهبووي نيقا دهري، و دهريده تهنهنگان تزي نيقا دهري بووين، گولله چوونه نيقا ديري و فهلان دايه شير و تهنهنگان و بكموم هجووم كرنه كناري شههمهداني، كو عهبا من لسهه بوو، نهز ژي ل پشتا دهري بووم، وهكو كوما فهلان ژ من خهريين، من خوه ل دهري دايي، نهز بدهركهتم و ژ دهرفه فهلهيهك هاته بهراييا من، و من نهو ژي ب خهههري هنگافت و خلاس بووي من بازدايه وژيبي بووي قال مهقالا فهلان، لاکين نهگههانه

تۆزا من ئەز خلاس بووی.. و هاتم کو ئولداشی من که تنه خه به را من، وهکو ئەوان ژێ ئەز دیتی شابوون و مه ئەو مال برنه دیار به کری و فرۆتن و ژێ خلاس بووین.

نیریس: مه زینیت فه لان.

قۆری و شه ماته: قیبری و قه له بالغ.

هیکایه تا بیست و سێ

نه قل دکهن کو چه ته چی عه بدوللا پاشا والیتی نه زه روومی، بشه ف دز که تنه ماله کی و میقداره کی دراف و ئەشیا برن، صوبه یی خوه یی ماله هات، ئەحوال ژ بوی چه ته چی پاشا نه قل کر، ئیفادا حاله خوه کر، کو ئیشه فه ماله من هاتیه دزین، ئیجاره چی چه ته چی ژوی مروقی سوال کر، چه وانێ بوونه، خانی که لاشتنه وه یا خوه کو سانێ بوویه، ئەوی مروقی ئیفاده کر، کونه شمیکی دهری بده رانینه و هاتنه ماله و دزی کرینه، ئیجاره چی چه ته چی دبیته وی مروقی خوه یی ماله، کو تو هه ره ئەوی دهری ماله دگهل شمیکی بده رینه و بده پشتا حه ماله کی ژ بوی من بینه و دابنه نیقا سه رایع، ئەز پرسیاره ژ دهری و شمیکی دکهم و دزی ته په یدا دکهم و ماله دستینم، ئیجاره ئەو مروف ژێ ئەگه ر چ ئەقی خه به ری باوهر ناکه تن، لاکین بازه رور دچیتن دهری و شمیکی دده ته پشتا حه ماله کی و تینیته نیقا سه رایع و دسیبینه دیواری و چه ته چی دبیته خوه یی ماله، کو تو ئیروکه بچه صوبه یی وه قتی دیوانی وه ره ئیره، ئەز دێ ژ دهری پرسیار بکه م و دزی ته په یدا و ماله چوویی بده رینم، خوه یی ماله تیتته مالا خوه و ئەف خه به ره دنیقا باژیریدا به لاف دبیتن، کو شوله کی وه ها قه ومییه، و چه ته چی ژ دهری و شمیکی برنه سه رایع، گویا دێ ژ دهری ته حقیق بکه تن کو دز کینه، ئەقه شولا عه جیبه، پاشا دین بوویه، دهری چاوانی جهواب دده تن کو دز کییه، و دز ژێ مه گه ر قی سه ه دکهن و دکهن، کو

به لی (ماشاء الله) پاشایع مه مروقه کی ب حوکمه، مه سخه ره دکهن، هه ر کهس صوبه یی ژ بوی سه یر و ته ماشا و مزاح، به ره هف حه وشا سه رایع دبن و چه ته چی ژێ په نجهره نه ظه ر دکه و به ری ته نبیه یی مروقه کی دکهن، طویزه کی بگه ره دهستی خوه و لنک دهری سه کنه، وهکو ئەز دبیتم بقوته، تو چه ند طویزه کان لده ری بده و پاشی سه کنه و گوه یی خوه بده دهری، ئەز ژته پرسیار دکهم کو دهری چ دبیتن، تو جهوابی بده، کو به لی دهری دێ نه ا جهوابی بده تن، مه گه ر خه لق ژێ زاڤ هاتنه سه یر، کو بیین، پاشا چه وانێ پرسیاره دێ ژ دهری بکه تن و پاشای چه ند نه فه ر ته بدیل ژێ ته نبیه کرینه، دنیقا سه یر چیان بگه رن و گوهدار بن و چاقید وه زی ل خه لقی بتن، وهکو ژ دهری ئیشاره ت دبتن، هوون مقه بییه د بن، هه رچی کهسی لحوه دفکره، ئەوان مروقان بگرن و بینه نک من، مه گه ر دوو نه فه ر ژوان دزان ژێ حازری ته ماشایع بووینه، ئیجاره دیسانه پاشا گازی وی مروقی کو مه ئموری کو تانا دهریه دکهن و ئەمرو وی دکهن، کو دهری بقوته، بلانی دزان راست بیته، وه گه ر نه پاشی، ئەز وی دسوژم و ئەو مروقی مه ئمور دیسانه ب تیکرار ب طویزی لده ری دده تن و پاشی دیسانه گوه یی خوه دده ته دهری، گویا جهوابی ژێ دستینه و خه لقی ته ماشاکه ر ژێ حه موو لی نه زه ر دکهن و هن دکهن و هن ته عوججوب دکهن، ئیجاره ئەو مروقی مه ئموری دهری، گازی دکهن، کو به لی نه فه ند م دهری سالوغي دزان دده تن، دقی کومیدا ئەو مروف حازرن و ژملید وان هه ر یه کی ماره ک ژ بوی عه لامه ت داله قینه، وهکو مه ئموری دهری قوتانی، ئەقی خه به ری دبیته، مه گه ر ئەو هه ردوو دز ب شو به دکهن، و ل ملید خوه دفه کرن و ئەو مروقی ته بدیل وهکو ئەوان دوو مروقان بقی طه رزی دبین، فیلهال ئەوان هه ردوو کان دگرن و تینه نک پاشای و ئەحوال ژ بوی پاشای نه قل دکهن، کو به لی وهکو مه ئموری دهری به حشا ماران کری، ئەف هه ردوو مروقه نه، ب شو به بووین، ئەقنه ل ملید خوه فه کرین، ئیجاره پاشا ئەمرو وان هه ردوو مروقان دکهن، کو هوون دزن، راستی بیتهن وه گه ر نه دێ وه

قه تل بکه، بهری، نهو ههردوو مرۆف ئینکار دکهن، پاشا دبیتزه، کو ئهلبهتته هوون دئ پاستی ببیتزن وهگهر نه چاره تونینه وهکو هوون راست ببیتزن، دبیتن کو بهلکو خلاس بن، وهگهر نه ئهلبهتته وه قه تل دکهن، ئیجاران دزان ئیقرار کرینه، کو بهلی (فی الواقع) ئەم دزین و دوو ئۆلداشید مهژی ههین، ل فلان مهحلههلی و مالژی ل فلان درئ قهشارتیه، ئیجارئ پاشا فرئ دکهن، نهوان ههردوو دزید ئۆلداشید وان دگریتن و تینتن، ومالژی بدهرتین، ئیجارئ نهوان چار نهفهر دزان فرئ دکهن و ههه یهکی ل دهریکئ کهلی ب داردا دکهن و ئەف قهزیبه ژ عهقل و دیرایهتا چهتهچی عهبدوللا پاشا یادگار مایه و تینته نهقل کرد.

کوسانئ بوویه: چهوا بوویه.

مهسخهردکهن: یاریا پچ دکهن، حهنهکا پچ دکهن، ترانا پچ دکهن.

مزاح: یاری، ترانه، حهنهک.

سهبرچی: تهماشاکهر.

مقهبیهدین: هشیارین، ناگههدارین.

دالهقینه: هاتینه خوارئ، پتقه شوپ بوویه.

ئۆلداش: ههفال، برادر.

دیرایهت: زانین، ئاقلئ، شارهزایی.

هیکایهتا بیست و چارئ

ریوایهت دکهن، کو د زهمانئ پتشیندا ژ ئهکرادید خهیه نیشید بوهتان، ژ طایفا دودیران مرۆفهکی حال خوهش و خوهدی رهزک و مال و دهولهت ههبوویه، ناخی مام باپیر و بخوهژی ئهختیار، لاکین نههلی خهیهنه، کیم تینته قهصه به و باژیران، رۆژهکی وه ئیتیفاق دقهومیتن، کو نهو مام باپیر ژ بوئ سۆلهکی تینته هیشه تا بهرئ سپی و دوو سئ رۆژان ژبوئ سۆلا خوه ل وئ درئ ساکن دبیتن، رۆژا ئینی، خوهی مالم دبیتته مام باپیر کو توژی وهه ئەم بچینه خوتبهی، ئیروکه ئینییه، ئیجارئ مام باپیر ژ دگهل

خوهی مالم دچیتته مزگهفتی و رووتن و گوهداری خوتبهی دکهن، لاکین نهوی مام باپیری، مهگهر قهت تو جاران مزگهفت و خوتبه نه دیتیه، ئیجارئ مام باپیر دینه، کو ئیمام لسه مینه ری دختبهییدا ناخید چار یاران و ناخید ههزرتی عه بیاس و ههزرتی حمزه و ههزرتی حهسهن و حوسین دخوتن، نهقنه ژئ نمیزی دگهل ئیمامی دکهن و بدهر دکهن و تینه مالم خوه، ئیجارئ مام باپیر دبیتته خوهی مالم، کو نهقه ئیمامی وه چتۆف مرۆفهکی بی حورمهته، د خوتبهییدا ناخید جیرانید من خوهند و گازی وان هه موویان کر ژبوئ چ قهت ناخی من ژئ نهخوهند و گازی من ژئ نهکر، نهز خوه ب دهولهت و مالم ژوان جیرانان هه موو زیده ترم، ئیجارئ خوهی مالم دزانه ئەف مام باپیره جاهل و نهحمهقه، ئیدی دبیتته مام باپیری کو نهوان جیرانید ته ئیکراما ئیمامی کرینه و پهز و تشت دایینه خهتیبی، له وراخی نهو ژئ ناخید وان د خوتبهییدا ذکر دکهن، ئیجارئ مام باپیر قهوی ئیبرامئ ل خوهی مالم دکهن، کو رابه هه ره نک ئیمامی و دگهل وی خه بهر بده، کو ئینیا دنی، نهز تیمه ئیره و ژبوئ ئیمامی سیه پهزی هه دییه تینم، نهلبهتته دئ، ناخی من د خوتبهییدا بخوتن، ئیجارئ خوهی مالم ژئ دچته نک ئیمامی. نهحوالی ئیفاده دکهن، کو بهلی ژ ئهکرادان مرۆفهکی وهه نهحمهق هاتیه و بوویه میوانئ من، ئیروکه د خوتبهییدا وه ناخید صهحابان ذکر کرینه، نهوی وهظن بریه، کو نهو ناخید جیرانید وی نهوقهوی ژوه سل بوویه، کو نهز ژوان مرۆفید نهو د خوتبهییدا ذکر دکهن، ژ هه موویان خوهی مالم ترم، ژ بوچ ناخی من ذکر ناکهن، ژته ئیلتیماس دکهن کوخی ئینیا کو تینن، تو ناخی وی ژئ د خوتبهییدا ذکر بکهی، وهعد کرینه دئ سیه پهزی ژ بوئ ته هه دییه بینن، ئیجارئ ئیمامی وهکو ئەف خه بهره سهه کری د کهنتن و دبیتته بلانئ وهسان بتن، کو نهز ئینیا دنی ناخی مام باپیری ژئ د خوتبهییدا ذکر بکه، خوهی مالم جهوابئ ژبوئ مام باپیری تینن، نهوژی شابووی دچیتته مالا خوه و ئینیا دنی فیلواقع (فی الواقع) سیه پهزان ژ بوئ ئیمامی تینن و تینته هیشه تا

بهري سپی و دیسان ل خوهی مالی خوه دبسته میوان و پهزان ژ بوی نیمامی فري دکه تن، وهقتی سه لایم مام باپیر دگهل خوهی مالی نهو ژی تینه خوتبه یی و نیمام دچته سهر مینه ری، نیجاری مام باپیر ژی ژ پیشقه روشتیه و مونته زره کو نیمام ناخی وی بخونت، نیجاری نیمام دبیره کو (ایها المام باپیر انت کالکلب الکبیر) موئه زرن دفره کو نیمام بهری خوتبه یی نهف که لامه گوت، وهظن دبه تن کو به لکو نیمام غه لتییه، نیشارهت دکه تن، نیجاری نیمام دبیریتن کو (لی من الاغنام عشرون ولک عشره) نیجاری نییدی موئه زرن دهنگ ناکه تن و خه تیپ خوتبه یی دخونت و نمیزی ته مام دکه تن، وهکو بدهر دکه فن نییدی خه تیپ نه حوالی ژبوی موئه زرنی به بیان دکه تن و دهه پهزان ددهته موئه زرنی و بیست پهزان ژی بخوه دخوته تن، مام باپیر ژی شا بووی، دچته نیفا نه کرادان، کو نیروکه من سی پهز دایی نیمامی، ناخی خوه ل خوتبه یی دایه خوهندن، نییدی نهز ژی وهکو خوندکاری نه کرادانم، له ورائی ناخی خوندکاری ژی د خوتبه ییدا ذکر دکهن و ناخی من ژی نیروکه دخوتبه ییدا ذکر بوویه، نیجاری نه کرادان ب مهسخره دگوتنه وی مام باپیری، خوندکاری بژی، وهسان نه حمهق بوو، کوفه ماخی خه بهری نه ذکر ول نک خه لقی فخر ذکر کو به لی گویا کو نهز براستی خوندکارم.

هیکایه نا بیست و پنجن

نه کراد مه علومه کو پهز و کهریان دبه نه شام و عهره بستانی و سته میولتی، نه قل دکهن، کو جاره کی ژ تایفا بهروکان، مرؤقه ک ناخی سیسو پهز دبه ته سته نبولتی ژبوی فرؤتنی و کولاقی شقنانان لسهر ملی سیسو، ل دهورا سته نبولتی که ری خوه دهچهرینه، رؤژده کی سولتان مراد دگهل لاله یی خوه، ههردوو (تبدیل اللباس) ل صورته تا دهرویشان دگهرن و ل نه طرفیید سته نبولتی سه یروگه شت دکهن و تین راستی سیسو، تین کو پهزی خوه دچهرینه، سولتان مراد ژی د عومری خوه دا نه کراد و شقان بقی قیافه یی

نه صلن نه دبسته، نیجاری سولتان مراد وهکو سیسو بقی طهرزی غه ریبه دبنتن، قهوی ته عه ججوب دکه تن و دبیره لاله یی، کو لاله نهفه چ طهرزه مرؤقه، کو ناشویه مرؤقید سته نبولتی، سهروچا ب پرچ و نه مه د پووشه، لاله دبیرتن، کو نهفه ژ مرؤقید نه نادولتی و نه کرادان، پهز نیانان فرؤتنی، نیجاری سولتان مراد دبیره لاله یی، کو نه م ده مه کی بچنه نک فی مرؤقی (عجب المنظر) کانی کوچ طهرز مرؤقه، نییدی خوندکار و لاله ههردوو ب وی لیباسی دهرویشی دچنه نک شقانی و سلافا دهن، شقان سلافا قه دگریتن و سه سره ران و سه رچاوان بابا دهرویش دبیریتن، نیجاری خوندکار و لاله رووتن، نهو شقان قه لونه کی قوتک هه یه، تری دکه تن و تینیتن و ددهته دهرویشان و نیکراما وان دکه تن و عه جیب خه بهران دگهل وان ددهتن و دبیره وان نان و شیر هه یه، نهز دی ژ بوی وه بینم بخون، پاشی سولتان مراد دبیریتن کو نه م تیرین، هه وجهی خوه رنی نینه، شقان نیبرام و نیلحاحی دکه تن، کونابی نه لبه تته هون دی تشته کی لنک من بخون، بی خوه رن نابیتن، عهره دبیرتن کو (من زار حیا ولم یذق شیئاً کمن زاره میستا) نهز بخوه شی ناخی مرنی قه بول ناکه م و بی خوه رن وه بهرنا ده م، سولتان مراد ژ شان خه بهرید شقانی ههز دکه و دبیره کو بلانی بتن نه م نیکراما ته قه بول دکهن، شیرو نانی بینه، نیجاری شقان ژ پشتا خوه هه بانی قه دکه تن و کوده کی بدهرتینه و دچه چهند پهزان ددوشان و تینتن و نانی داتنیتن، خوندکار و لاله ژ وی شیری هنده کی دخون، پاشی نیجاری شقان ژی ژ دهرویشان پرس و پرسیار دکه تن، کو هون ژ خه لقی سته نبولتی نه و ژ کونه، سولتان مراد دبیریتن، کو به لی نه م ژ فی باژیینه، نیجاری سولتان مراد دبیریتنه شقانی، کو خودی دحه بینی، نه گهر تو تیی باژییری وهره بیه میوانی من، نیجاری شقان ژ سولتان مرادی پرسی دکه تن، تو ناخی ته چیه؟ نهز دی ته ل کو بینم، خوندکار جهواب ددهتن، کو ناخی من بابا مراده، لاکین مالم نیزوکی سهرا خوندکاری دبیتن، تو وهره ویده ری، نه لبه ته من ده بینی، نیجاری نهو ههردوو دهرویش خاتر ژ شقانی دخوه زن و

دچنه سته نبولئ سهرایئ هه مایونی، لاکین خونکار مه خصوص مرۆقه کی ته نبیه دکه تن کول بابئ هه مایونی بوهسته و چاقهرئ بکه، کو شقانه کی بقی قیافه ی و بکولاف دئ بیتته فی طهره فی، وهکو تو وی شقانی دبینی، بییژه کو مرۆقی بابا مرادم، ئه وی شقانی ببه ئۆده یه کی مه خصوصه، بلانئ رویتن و جه وایئ ژ بوئ من بیینه، پاشی دوو سئ رۆژان شقان رادبتن دوو سئ په زئید قه له وهلدگریتن و داژووتن، تیتته نیقا سته نبولئ، پرس و پرسیاران دکه تن، سه را بابا مراد ل کی طهره فییه، خهلق ژئ بسهر فی شقانی دکهنن و مه سخهره دکهن، هه تا کو تیتته نیتوکی سهرایئ، ئه و مرۆقی کو خونکاری مه ئمور کره، ئه و راست شقانی تیتن و ژئ پرسیار دکه تن کو تو پرسا کی دکه ی، شقان دبیتن، بابا مراد هه یه ده رویتسه دگه ل من بوویه براک، ئه ز ل وی دپرسم و ئه ف پهران ژئ من ژبوئ براکی خوه هه دبیه ئینایه، ئیجاری ئه و مرۆقی مه ئمور دبیتنه شقانی، کو به لئ ئه ز ئه ف مرۆقی بابا مرادم، وه ره ئه ز ته بیه مه مه نزلئ، پهران دده ته مرۆقه کی دنی، ئه و مه ئمور شقانی ب وئ قیافه تا مه هیب ب کولاف و دارئید خوه ژئ د کولافی را کره، وه سانی دبه ته ئۆده یه کی مه زن و موجه لالا، شقان چاروغئید خوه بده رتینه و روتنیتن، ئیجاری ئه و مرۆقی مه ئمور جه وایئ ژ بوئ خونکاری دبه تن، کو به لئ لسهر ئه مرئ هه زره تا وه شقان هاتیه و من بره ئۆده یئ، چ ئه مر دکهن، ئیجاری سولتان مراد دیسانی خوه (تبدیل اللباس) دکه تن، دگه ل لاله یی د جلیتد ده ورتیشان، هه ردوو تینه ئۆده یئ نک شقانی، سه لاموعه له یک خوه ش و بش دکهن، لاکین دیسانی شقان پادشاهیا سولتان مرادی قهت فه م ناکه تن، سولتان مراد ئه مر دکه تن، قاوه یئ تینن د فنجاناندا دده نه وان، ئیجاری شقان دبیتنه کو قارداشو، ئه ف ه شیریدوه ژ چ ره ش و تاله و ئه ف ه کودکیید وه ژ بوئ چ وه سانی بچووکن، ده فی من د شه وته، ئه ز دقیدا شیرئ ناخوه م، بلانئ کوده کا من تژی که ن ئه ز دئ نانی هوور بکه م و بخوه م، ئیجاری خونکار دکهنن و ئه مر دکه تن مه سینه کی قاوی چیدکن و تینن، ئیجاری سیسوی شقان قاوی

تژی کوده کی دکه تن و نانی هوور دکه تن و بکه فچکان دخوه تن و دبیتنه خونکاری، وه لاله ی قه رداشو شیرئ وه نه خوه شه، تاله، ئیجاری سیسول بالگی و ده منده رتد ئۆده یئ مه یز دکه تن، کو قوماشئید زه ر له ونه، گومان دکه تن، کو ئه فنه چیتن، دیسانی دبیتنه سولتان مرادی، کو قه رداشو، ته ئه ف چیتید سپه هی ژ کو کرینه، هنده کی ژ فان چیتان ژ بوئ زارۆکئید مه ژئ بکرن، ئه ز دئ په زی بفرۆشم و پاران بده م، سولتان مراد دبیتنه کو قه وی قه نج دبیتن، پاشی میقداره کی سیسول ئۆده یئ و یالدوزی و ئه ساس و ته داره کا دیوانئ دفکرئ و دبیتنه سولتان مراد، کو قه رداشو، ئه ف خانیه نه ته دایه چیتن، یانئ ژ بابئ ژ بوئ ته میرات مایه، ئیجاری سولتان مراد دبیتنه، کو نه ئه فنه ژ بوئ من میرات مایه، ئیجاری سیسو سهرئ خوه ده ه ژینه، دبیتنه کو من زانی کو ئه فنه شولا ده رویشان نینن، خولاسه، قه ده ره کی سیسو ده مینه، ئیجاری ده ستورئ دخوه زه، کو ئنا من بده، ب ده ستورا وه ئه ز بچم په زئید من مشه ممر بن، ئیجاری خونکار ئه مر دکه تن، بلانئ مرۆقه ک ژ طهره فی مرانی بچته سهر په زئید وه بفروشیتن، ئه ز ئیدی ته به رناده م، مرۆقه ک دچته سهر په زئید سیسوی و خونکار ئه مر دکه تن شقانی دبه نه هه مامئ و تینن لباسئید فاخیره دکهنه بهر و ئیجاری هیتژ مه علومئ سیسو دبیتن، کو ئه ف بابا مراده خونکاره، وه کو ئیجاری خونکاری دبیتن، دچیته بیان، کو سولتانئ من، ئه فی به نی قصوری کره، ب به خشینه، ئیدی سولتان مراد ئیکرام و ئیعزازا سیسو دکه تن و په زئید وی دفروشن، و زاف ئیحسانی دکه تن و گونده کی ژ گوندید بازیدئ با برات ئیحسانی سیسوی دکه تن، ئه لئان ژ وئ سیلسیله یئ مرۆف هه یین بوینه شیخید طایفا بهروکان، ل گوندئ گر به رانان ساکن دهن.

په زوکه ر: که رت په زی.

لاله: سه رۆکی خولامان.

قوتک: کورت.

کۆد: ئامانئ شیرئ، یان ترار.

سه‌رایا هه‌مایونی: سه‌رایا سولتانی.
قارداش: برا، ترکیبه.

زه‌ر: زتی.

جیت: قوماشه‌کئی ئه‌رزان، بی بهایه.

مشه‌مه‌ر دین: به‌لاف دین.

به‌نی: به‌نده، کۆیله، عه‌بد.

هیکایه‌تا بیست و نه‌هین

نه‌قل دکهن کو لثان نیزیوکان مرۆقه‌کئی ره‌شید و جامیتر، دیسانی ب‌ئه‌صل ئه‌ک‌راد، لاکین ساکنی وانی، ناخی چنار ئاغا دگۆتن، ژنه‌که‌خوه‌یی سپه‌حی هه‌بوویه ناخی له‌یلا، وه‌سانی ئیقتیزا دکهن کو ئه‌و چنار ئاغا دچیته غوربه‌تی و لبه‌غدا بیته ده‌لوباشی و موده‌به‌کی دمیتن، مه‌گه‌ر ل وانی ژنا وی، له‌یلا کو زاف سپه‌حی بوویه، ژ خانه‌دانید وانیان ئیبراهیم ئاغا لاهه‌کی جوان هه‌ق‌دوو بخه‌ف هه‌بان‌دینه و جارنان ب‌دزی ئه‌و ئیبراهیم ئاغا تیتن و دچته مالا چنار ئاغای و دگهل ژنا چنار ئاغا له‌یلا موصاحه‌به‌تی دکهن، ئه‌گه‌ر چ ئه‌ف شولا ب‌خه‌فه، لاکین ئیره‌دا پیدایه‌جیران دکهنه‌ شویه‌یی، و ئه‌ف گوفته گۆیا جزوی دنیفا عه‌واناندا تیته‌گۆتن، ل وانی ئه‌یپامان، مرۆقه‌ک ژوانی دچته پومیته‌تی و دگه‌هته به‌غدا بی و دچته نک چنار ئاغایی وانی، هه‌مژی لنگ وی ساکن دین، ئیجاری چنار ئاغا پرسا وانی و مالا خوه و جیرانان هه‌موویان یه‌ک ب‌یه‌ک ژوی مرۆقی کوژ وانی نو هاتیه دکهن، به‌ری ئه‌و مرۆق، راستیا ئه‌حوالی ژنا وی نابییتن، خه‌ف دکهن، پاشی چنار ئاغا ب‌نیهانی و دزی، ئه‌وی مرۆقی دده‌ سوندی کو راست بیتره‌ کو ئه‌حوالا مالی چیه، له‌ورانی چهن‌د جاره‌کئی ئه‌ز مالا خوه دخه‌ونیدا دبینم، قه‌وی طاریبه، ئه‌لبه‌تته که ده‌ره‌ک هه‌یه، تو دی راستیی بیتره‌، ئیجاری ئه‌و مرۆقی هاتی ژوی بخه‌ف ئه‌حوالا ژنا وی، کو بقی طه‌رزی دبیتن، که یفیه‌تی ژبۆی چنار ئاغای وه‌کو به‌یستی نه‌قل و به‌یان دکهن، وه‌کو چنار ئاغا ئه‌فی ئه‌حوالی سه‌ه دکهن ئیدی حسیبکه دچته

ده‌ره‌جا هه‌یلاکی، صویه‌یی ژ چراغید خوه یه‌کی ل جه‌کی خوه دکهن ته‌ وه‌کیل و بخوه دگهل دوو غولاما ژ به‌غدا بی به‌دردکه‌فتن کو ل نیزیوکی به‌غدا بی شوله‌کئی من هه‌یه حه‌تتا چهن‌د رۆژه‌کان دمیتم و دیسانی بشۆقه‌ دیم، ئیجاری دگهل دوو مرۆقیده‌ خوه داژووتن و تیته‌ گوندید نیزیوکی وانی، لاکین (تبدیل اللباس) تین، کهس ناسناکه‌تن و تیتن ئه‌فی شولی ژ هه‌ندک جیرانان دده‌ته پرسیار کرن، کو به‌لی فیلولاق ئه‌ف خه‌به‌ره تیته‌گۆتن و ئه‌و ئیبراهیم ئاغا ژوی جارنان بخه‌ف بشه‌ف تیته‌ مالا وی و دچتن، ئیجاری ئه‌و چنار ئاغا دگهل هه‌ردوو مرۆقیده‌ خوه تیته‌ گونده‌کی، کو شه‌هیاغی دبیتن، نیف ساعه‌ته ژ وانی، ل وی ده‌ری ژ بۆی خوه قۆتاغه‌کئی دگریتن، کو ئه‌م غه‌ریبن و لوی ده‌ری ساکن دین، وه‌کو دبیته شه‌ف، هه‌ر شه‌فی په‌یاتی ب‌چه‌ک و سلاح تیتن و ل خرابه‌یه‌کی ژ دوورقه‌ ل مالی دبیتن، دووشه‌ف وه‌ها، شه‌فا سپی دبیتن، کو به‌لی نیفا شه‌فی بووی، ئه‌و ئیبراهیم ئاغا هاتی و ژ کوله‌کئی هیدی گازی کری ژ هندوری ژوی ده‌ری فه‌کرن، ئیبراهیم چوویه مالا وی، ب‌چاخی خوه وه‌کو دبیته، ئیدی مه‌جالا چناری نامیتن، ئیجاری بخوه ژوی بئتی بوویه، رادبتن ژ سه‌ر خانی، ژ جه‌کئی کوله‌کئی تیته‌ نیفا مالی و هیدی تیتن کو به‌لی زاروکید وی و دا وی هه‌موو ل ئوده‌یه‌کئی رازانه و ژنا وی له‌یلی چوویه ئوده‌یه‌کا دنی، ئه‌و و ئیبراهیم ئاغا لنگ یه‌کو دوو روونشتنه و خه‌به‌ر دهن، ئیجاری چناری ده‌ست کریبه ده‌بانجه‌یی و ژ نشکیفه‌ چوویه ئوده‌یا هوندری و کره‌ گازی کو ئیبراهیم سه‌یی پستی سان، نی ئه‌ز چنارم، ئیدی ئیبراهیم ژوی و ژنکا وی له‌یلا ژوی هه‌ردوو کان ئختیار ژ ده‌ستان چووی، ترسانه و خوه شاش کرینه، ئه‌صله‌ن مه‌جالا خه‌به‌ر و لباتی نه‌بوویه، ژ جه‌ی بووی نه‌ بزقینه، ئیجاری چناری کتا ده‌بانجه‌یی بره‌ سنگی ئیبراهیم ئاغای دایه، و کتا دنی ده‌بانجه‌یی بره‌ سنگی ژنا خوه له‌یلا دایه، دجه‌دا مایی هه‌ردوو ژوی دایه به‌ر خه‌نجه‌ران ته‌مام کری، بده‌نگی ده‌بانجه‌یی، ئیدی دا چناری و دوو کوپید زاروک هه‌بوویه ژ ئوده‌یا دنی به‌دردکه‌فتن و تین و جیران ژوی بده‌نگی

هیکایه‌تا بیست و هفتی

نه‌قل دکهن، کود وه‌قتی ئیبراهیم خان میری هه‌کاریان بووی، ئاغایی طایفا شکه‌فتیان ئیسماعیل ئاغایی مه‌زن ژی لنک وی بوویی، لده‌شتا گه‌قهری کۆنیدخوه قه‌دابوون، مه‌گه‌ر دوژمنایی د نیثا ئیسماعیل ئاغایی شکه‌فتی و ته‌رلان ئاغایی طایفا هه‌رکیان هه‌بوویه، ته‌رلان ئاغایی هه‌رکی دزه‌کی قه‌وی زیده مه‌شه‌ور لنک هه‌بوویه، ناچی (دومو) ئیجاری ته‌رلان ئاغای بخه‌ف دبیژیته (دومو) ی کو ته‌ بیبیم، نه‌گه‌ر تو دچی و بدزی گولله‌یه‌کی داچی ئیسماعیل ئاغایی شکه‌فتی و دکوژی، نه‌ز دی هنده‌په‌ز وه‌دواری بده‌مه‌ ته، ئیجاری (دومو) ژی رادبتن ژخاکا به‌هدینان تداره‌کا خوه دکهن و له هه‌سپه‌کی باش سوار دبتن و تیتته نیثا ئیلا شکه‌فتیان، ب به‌هانا دوار کړینی و تیتته نیزوکی کۆنی ئیسماعیل ئاغای، بشه‌ف هه‌سپه‌ی خوه ل دووری کۆنی د نواله‌کیدا گرتده‌ته‌ن، وه‌کو نیثا شه‌فتی دبتن، (دومو) شه‌شخانه‌یی دگرتته ده‌ستی خوه و ب چار له‌پی دقارویی وه‌کو که‌لبان د سورکه و تیتته پیشیا کۆنی مائی، لاکین پوان ژی پی ناهه‌سن، دقارو دکه‌فته نیثا هه‌سپان کولبه‌ر ده‌ری کۆنی مائی گرتدا یه‌نه، ئیسماعیل ئاغای ژی د کۆنی مالیتدا لسه‌ر جهی خوه روونشسته قه‌لونتی قه‌ ده‌خوته‌ن کو پاش برازیتن. (دومو) شه‌شخانه‌یی دگرتته ئارمانجی و بکه‌یفا خوه دچه‌قینه، ب نه‌مری خودی تیزک ناگری دگه‌ر، لاکین ژ هندویری شه‌شخانه ناگری ناگرتن، ئیدی ئیسماعیل ئاغای ژ پیشقه‌ دبیتن کو ئاغزوتیا تفه‌نگی ژ نیثا هه‌سپان برقی و رابوو فیله‌حال دده‌ته ده‌بانجه‌یی و گازی پوانی دکهن، ئیدی بی مه‌جالا دبتته هه‌واری (دومو) مه‌جالا تیزکرنی نامینتن، نه‌گرافان ل (دومو) وه‌رتین و (دومو) ی دگرن و تیننه‌نک ئیسماعیل ئاغای، و نه‌کراد ژی ژ ژۆمان تین و به‌ره‌ف دبن و قه‌صدا کوشتنا (دومو) ی دکهن، لاکین ئیسماعیل ئاغای ناهیلینتن کو (دومو) ی بکوژن، ئیجاری ئیسماعیل ئاغای (دومو) ی تیننه‌نک خوه و دده‌ته

شه‌ماته‌یی تین و چناری دبین، وای چنار ئاغای توکه‌نگی هاتی و نه‌فه‌چ نه‌حواله دبیتن، ئیجاری چنار له‌شی ئیبراهیم ئاغای ژی و له‌شی ژنا خوه له‌یلاچی ژی بده‌رتینه به‌ر ده‌ری و سه‌ری هه‌ردوو یان ژی ژی دکهن تن جوداجودا دانینته سه‌ر سنگید وان، سوپه‌یی نه‌ف شۆله دنیثا وانی شایع بووی، خه‌به‌ر برن ژ بۆی برابید ئیبراهیم ئاغای و برابید له‌یلی قریکرن، له‌شید خوه برن ده‌فن کرن، نه‌ف جه‌وابه گه‌هایه سه‌معا پاشایی وانی، کو به‌لی شوله‌کی وه‌ها قه‌ومیبیه و چنار بخه‌ف ژ به‌غدایی هاتیه و ئیشه‌قه ئیبراهیم ئاغای دمالا خوه‌دا دیتییه، نه‌و ژی و ژنا خوه ژی هه‌ردوو ژی قه‌تل کربنه، ئیجاری پاشا ژی قریکهنه‌تن و چنار ئاغای گازی حضورا خوه دکهن، کو ئافه‌رین سه‌د ئافه‌رین و خه‌لاته‌کی ژی دده‌ته چناری و ژ بۆی خوه دکهن ته‌ ده‌لی باشی، برابید ئیبراهیم ئاغای و له‌یلاچی نه‌گه‌ر چ مرۆقنه مه‌عروف بوون دوانیتدا و ژ ده‌ه نه‌فه‌ران زیده‌بوون، لاکین نه‌صله‌ن و قه‌طعه‌ن قادری ده‌عوا و دوژمنایی یه‌کی نه‌بوون و که‌سه‌ک ژ بۆی قی شۆلی نه‌چوویه سه‌رخه‌شیا وان ژی، له‌وران دنیث نه‌هلی نه‌کراد نه‌ف شوله قه‌وی زیده عاره، ئیجاری پاشی نه‌و چنار ئاغای ئیدی تۆبه‌کری، نه‌زه‌وجیبه‌ حه‌تتا وه‌فات کربیه.

جزوی: هنده‌ک

عه‌وان: فه‌ساد، نه‌مام، نه‌یار

سپه‌هی، سپه‌هی: جوان

چراغ: نه‌ویت لهن ده‌ستی وی کار دکهن

هوندەر: ژ ناقد

سه‌یی پسی سان: سه‌یی کوپی سان

لبات: لقی، بزاف، هه‌ره‌که‌ت

نه‌برقیینه: نه‌لقینه

شه‌ماته: قه‌له‌بالغ، ده‌نگ و دور

خه بهردان، کو کوروتوچ کهسی و ژ بوی چ ته ئەف شۆله کر و توژ کی، راست بیژنه ئەز دئی ته ئازا بکه م، ئیجاری (دومو) راستیا ئەحوالی و شاندا ته پرلان ئاغای پیکفه راست و دروست دبیژنه ئیسماعیل ئاغای و کور و برابید وی قه وی کو ئەم دکوژین، گولید بن و (دومو) ی بکوژن، ئیسماعیل ئاغای رازی نابتن و دبیژنه: کو ئافه رین ژ بوی (دومو) ی کو خه بهرا ئاغای گرتیه و بئه مرئ وی هاتیه، وه گهر نه من و (دومو) ی توژ دژمنایی دگهل یه کو دوو نیبن، به لکو دوژمنی من ته پرلان ئاغایه، ئەفه غولامه، گوناھی غولامی نیبن، وه لاهی ئەز (دومو) ی ناکوژم، ئیجاری صوبه یی خه لاته کی ژئی دده ته (دومو) و ئازا دکه تن و چهند سواران ژئی دگهل (دومو) ی قری دکه تن کو بینه سلامه تی و پاشی فه گهرن، لاکین دبیژنه (دومو) ی کو هه ره بیژنه ئاغای خوه ته پرلان ئاغای، کو ئیسماعیل ئاغای دگوت کو دوژمن ئەوه کوژ دوژمنی بدهستی خوه ئاشکارا ل مهیدانی حه یفی بستینن، وه سانی بخه ف و دزی مروژ دانه کوشتن ئەو کاری موانه، بلانی د وه قتی خوه دا حازر بیه ئەو غولامه کی بدزی قری دکه ته کوشتن من، لاکین ئەز دئی بخوه دگهل کوما برا و پسامان بیمه ده ری مائی ژ بوی کوشتن وی، ئیدی کانی خودی دده ته کئی و کی دمربتن و کی دمینن، ئیجاری وه کو ئیسماعیل ئاغای ئەف خه به ره گوته (دومو) ی و ئازاکر و ده ستوور داین، (دومو) ژئی هات و ئەحوالی خوه و گرتنی و قه ولید ئیسماعیل ئاغای حه موو ژئی گوته ته پرلان ئاغای هه رکی، لاکین ته پرلان وه سانی حسیب کر، کو به لی ئیسماعیل ئاغای شکه فتی، مه ده که ژبوی خوه کرییه، فه ننا هجو ما ئیسماعیل ئاغای نه کرن، له ورائی دنیشا و اندا مه سافا پینجه ه ساعه تی هه بو، ئیلا شکه فتیان ل گه فه ری بوو و ئیلا هه رکیان لجه ی به هدینان ل ناحیا زبیری بوویه، ئیجاری ئیسماعیل ئاغای، هه مان رۆژه کئی د پیچوونا (دومو) ی سوارید ئیلا خوه یه کانه حه فت سه د سوار ی دبیژن و ته نبیه دکه تن کو هه ر یه ک ژ وه نازو غا شه ش رۆزان دگهل خوه هه لگرن، ئیجاری ئیسماعیل ئاغای دگهل

حه فت سه د سوارید بژاره ژ نیشا ئیلی سوار دبتن و به ری خوه دده ته زبیری و دچتن بشه ف حه تتا صوبه یی ب ری دچن و داژوون، وه کو دبه رۆژ لجه ه کئی نه په نی په یا دبن و رادزین و راحت دبن، حه تتا دیسان دبه شه ف سوار دبن و داژوون، شه فا چاری نیشا شه ف دچنه نیزوکی مائیله هه رکیان، ژ دوور فه شخانه کی دگرن و پرسا زوما ته پرلان ئاغای دکهن و ئەوی شقانی دگهل خوه دهن، به ری فه جری ده ورا مائی ته پرلان ئاغای دگرن و ئەو حه فت سه د سواره پیکفه دهسته کی ئاگری دده نه کونج ته پرلان ئاغای، قیامه ت دنیشا مائی ژ نشکیفه را دبتن، سیه گولله وه ها دنیشا کونج مائیله ل ته پرلان ئاغای دکه فتن و ژ خه لقی مائی ژئی ژن و میر و زارۆک، هه قده مروژ ده فعه ته ن ته له ف بووی، ئیدی ئیسماعیل ئاغای دبیژنه سوارید خوه کو ئەفه به سه، مرادا من ته پرلان ئاغای بوو هاته کوشتن و هنده ته له فیات بوو، ئەفه وه لاتی غه ربیانه و ئیلا هه رکیان زاقن، پاشی به ره ه ف دبن، ئیدی که ته ک ژمه خلاس نابی، ئیجاری ئیسماعیل ئاغای دگهل سوارید خوه فه دگهرن، لاکین ل ئیلا هه رکیان دبه قوژی و هه واری، کو به لی ئیسماعیل ئاغای شکه فتی هات و بسه ر مائی ته پرلان ئاغای داگرتی، ته پرلان ئاغای کوشتن و فه گه ریان، ئیدی سوارید گازی تین و میقداری سی هزار سواران به هه ف دکه فتن و ل پین ئیسماعیل ئاغای شکه فتی تین، وی رۆژی وه قتی عه صری خوه دگه هیننه ئیسماعیل ئاغای، ئیجاری سوارید شکه فتیان ژئی دونه کئی دده نه هه رکیان و ده ست بشه ری دکهن، ئیسماعیل ئاغای دبیژنه سوارید خوه کو گه لی سه ی پسانان، ئەفه وه لاتی بیانیانه و هه رکی نه، غیره ت لازمه وه گه رنه که سه ک ژوه جه وایی نابه ته مالان، ل وی ده ری شه ره کی جه نگ مه غلوبه دکهن، سوارید شکه فتیان ل طایفا هه رکیان غالب دبن و له شکه ری هه رکیان دشکین و دره فتن، نیزوکی پانسه د ئەخته رمانه دستین و گه له ک مروژ ژ هه ردوو کناران ته له ف دبن، ژ وی رۆژی حه تتا نها ژئی ئەو دوژمنی دنیشا طایفا شکه فتی و هه رکیان باقییه، ل کی ده ری راست یه کو دوو بین و

فورسه تی ببین، یه کو دوو دکوژن، فهوتا فورسه تی ناکهن و دايم هرکی ل
تولا خوننا ته پلان تاغای دگه پان..

شه شخانه: تفه نگیته وی سه رده می.

فارو: ژ لایع دی فه، فاری بوون.

پاوان: پاسه وان: تویه دار.

تیز، تیزک: بارود، بارودا تفه نگی، کو تفه نگیته به ری ب پیچه کا بارودی هلدکرن.

ئه خته رمان: نهو هه سپیت د شه پیدا ژ دوژمنی تینه ستاندن.

هیکایه تا بیست و هه شتی

نه قل دکهن کو د ئه بیامی خیلافه تا سولتان نه حمه د دا، نی ژ قه صه با
خوشناقی مه لا مه حمه د نا، مروقه کی زیده زه کی و ئه هلی عیلم و
که مال په پیدا بووی، کولوان کناران شوهرت دیتی، ئیجاری ژ خوشناقی
هاتیه باژتیری (سلیمانی) ولوی دهری ژی مودده کی موده ریسی کری،
ساکن بووی، لاکین فه قیر و لحال مالتی دونیای تونینه، ئیجاری ئه هلی
(سلیمانی) یه دايم دگوتنه مه لا مه حمه دی کو قه نجه تو بچی ئسته نبولت،
توهنده فازل و عالم و کاملی، ئه لبه تته دی خوندکار وه زبفه ویه کی وه یا
خوه گونده کی لته ئیحسان بکه تن، ژقی ژاری خلاص دبی، ئیجاری مه لا
مه حمه دی ژی ته داره کا خوه هه ر چیه دیتی و چوویه سته نبولت، ده ما کو
داخلی سته نبولی بووی، چوویه مه دره سه یه کی، لاکین سه ر و گوه
په ریشان، هه رچند کو دگوتنه مه لامه و ئیبرازا که مال و عه مه ل و عیلم
کری یه ژی چه ندان، که سه کی گوهداری مه لا مه حمه دی نه کرن، هه رچییه
چند روژه کان دنیقا سته نبولت ساکن بووی، گاه چوویه نک موده پریشان
و گاه چوویه نک (شیخ الاسلام) ی ئیفاده بی حال کری، ئیمتیحان
طه له بکر و هیثیا وه زبفه یه کی کری، ئه صلن که سه کی گوه نه دایه مه لا
مه حمه دی، عه ریزه دایه، دیسانت توتی چی نه بوویه، ناچار مایی، بخوه
ژی جه وان بوویه، چوویه چند روژه کان پاله تی کریمه و چند قرش درافی

په پیدای کری، بریمه دایه دهسته کی لباسید ره شی ئیرسیان ژ سه ری هه تتا
پیان دایه چی کرن و ئینایه، روژه کی سو به یی نهو دهستی لباسی ئیرسیان
به رکریمه و عه صایه ک گرتیه دهستی خوه، راست هاتیه دهری (شیخ
الاسلام) ی گوتیه مروقیید وی کو شولا من دگهل (شیخ الاسلام) ی هه یه،
لازمه کو بجمه حضوری، عه مه لان ژی دهستور دایی، مه لا مه حمه د د
قیافه تا ئیرسیاندا راست دچته حضورا (شیخ الاسلام) ی و سه ر دهنگفه،
(شیخ الاسلام) دبیتزه کو ئیرس وه ره روونی، مه لا مه حمه د رووتیتن و
ئیفادا (شیخ الاسلام) ی دکه تن، کو ئه فه ندی ئیشه فه من دخه وا خوه دانی
دیتیه کو دینی ئیسلامی هه قه، نه ز هاتمه نک هه زه تا وه کو موسلمان
بیم، وه کو (شیخ الاسلام) ئه قی خه به ری ژ ئیرسی دبهیتن، کیتف خوه ش
بوو، شادبیتن، کولسه ر سه ران و سه ر چاقان هاتی، ئیرسی تینته نیتوکی
و که لیمه یی شه هادته دبیتیه مه لا مه حمه د و گویا ژنوقه موسلمان
دکهن و گازی مروقیید خوه دکهن، کو زوو ئه قی ببه نه همامی و
دهسته کی جلید مه لانی فاخیره بکه نه به رقی مروقی و زوو بیننه ئیره،
(شیخ الاسلام) مه لا مه حمه دی فریدکه ته همامی و بخوه ته زکیره
دقیسه ژبوی خوندکاری، کو ژ یومنا دهوله تا هه زه تا وه، ئیروکه ئیرسه ک
بخوه برضا هاتیه و موسلمان بووی، من فریکریه همامی، لاکین من
ناش دانه نایه، مه وقوفی ئه مری جه نایی خوندکارییه و ب غه ر ژوی ژی
دیسانت (شیخ الاسلام) ی ته زکیره نقیسی، ژبوی سه دری ئه عظم و
ریجال و کیباران، کو ئه حواله کی وه هاقه ومییه، مزگین دانه یه کو دوو و
خوندکاری قه وی هه ز کری، ئه مر کر کو بلانن ناقی لی دانه یین هه تتا کو
نه ز ژی دی بخوه بیمه سلاقییا وی زاتی و نه وی بینم و ناقه کی موپاره ک
لوی دابنم، خولا صه مه لا مه حمه دی دبه نه همامی و لباسید مه لانی
فاخیره دکهنه به ر و بشه ف خوندکار بخوه ته شریف دبه ته مه نزل (شیخ
الاسلام) ی و مه لا مه حمه دی دبیتن و پی که یف خوه ش دبتن، پاشی
ئیجاری خوندکار ئه مر دکهن، کو ناقه کی مونسب لوی ئیرسی کو گویا

موسلمان بوویی دانن، پاش ئەو مرۆف بخوه ئیفا ده دکه تن کو من بخوه قهوی مه یلا ئیسمی (مهحه مه د) هه به، ئیجاری خوندکار ئەم ده که تن کو بلانی ناقتی فی زاتی (مهحه مه د ئەفه ندی) بتن، خولاصه ناقتی مه لا مهحه مه دی مهحه مه د ئەفه ندی داتن و و خوندکار و ئه رکانی ده ولت و ریجالنی کیبار قهوی زیده زیر و هه دییه و ئیحسان دکه ن و صوبه یی مه لایه کی تین و ته نبیه دکه ن، کو هه ر رۆژی و هه ر ئۆده یا مهحه مه د ئەفه ندی و قه نه ج مقه بییه د بیه و ئەوی بده خوهندن، ئیدی هه ر رۆژی موعه لمل تیتن و ده رسا مهحه مه د ئەفه ندی و هه کو زارۆکان (ئه لف با تا) دده ته خوهندن، لاکین به ری مهحه مه د ئەفه ندی زانینی کفش ناکه تن، هیدی هیدی پرۆژی مه لا مهحه مه د و هه کو ئه فلاطونی پرۆر قه دچت، د دوو مه هاندا نی گۆیا خه تما قورئانی دکه تن، ئیدی موعه لمل ئیفا دا خوندکار و (شیخ الاسلام) دکه تن، ئەف مهحه مه د ئەفه ندی فه یضی بی بخوه دخوتن، ئیدی دبیزنی کو مهحه مه د ئەفه ندی یی فه یضی، خولاصه و هه هه هیدی هیدی ب ته دریح مه لا مهحه مه د دنیتقا دووسه سالاندا لنک وان دبه مه لای مه زن و قهوی دعیلمدا نی فایق دبتن، (مع هذا) ژ به رپدا هنده سالان ئەوی مه لاتی و تهحه صول کره، ئیجاری دیسانی (شیخ الاسلام) زیافه ته کا عمومی دکه تن و فه رمان دده ته مهحه مه د ئەفه ندی فه یضی کو به لی مه درسه و هه رکه س دوئ مه جلسیدا، ژ خوندکاری بگه ره ته تتا پاشا و ریتجال و کیباران زیده بی حسیب ئیحسان ژبوی مهحه مه د ئەفه ندی فریکرن. میقداری سنی سه د جار سه د که س دراف به هه ف که تی و هه دییه به هییه بی قیاس داینه مهحه مه د ئەفه ندی و زاف ته کلیف دکرن، کو و هه ئەم ته به زه وجین، لاکین مهحه مه د ئەفه ندی ژن و زارۆک ل سلیمانینی هه بوون، ئاشکار نه دکر، رۆژه کی مهحه مه د ئەفه ندی چوویه حضورا خوندکاری، پاشی دوعا و ته نایین ئیفا ده کر، ئەف داعی ب ئەصل ژ سلیمانینی مه ولوان کناران علم قهوی کیمه، ژ سایا وه من علم ته حصیل کره، ئەز نیازی دکه م کو چه ندی که رپدا گوندان ل به نده بی ئیحسان و

به رات بکه ی، دا ئەز به نی بچه وه لاتی سلیمانینی و لوی ده ری ده رسان بیژم و نه شرا علومان بکه م، ژ سایا چه زه رتا وه عبلم و عوله ما د کوردستانی دا ژاف بن، ئیجاری خوندکار رجا مهحه مه د ئەفه ندی قه بول دکه تن و سیه که ری گوندید جه سیمه لسه ر مهحه مه د ئەفه ندی وه قف دکه تن و فه رمان و به راتان دده نی و ب تیکرار خوندکار و شیخ الاسلام ئەفه ندی و ئه رکانی ده ولت، هه ر که سه ک میقداره کی ئیحسانی ژبوی مهحه مه د ئەفه ندی فریکرن، ب دراف و مالله کی ژاف مهحه مه د ئەفه ندی موعه زه ز و موکه پریم دگه ل بار و بارخانه و فه رمان و به راتان ژ سته نبولنی فریکرن و ئەم نامه یان ژی دده نی و د نقیسن کو فه یضی مهحه مه د ئەفه ندی بوان کناراندا هاتییه هه ر که سه ک عززه ت و ئیکرامی بکه ن، خولاصه نی که لام مه لا مهحه مه د پینج سالی دبتن، ئەو ژی تیتن بده زگا هه ئه سباب و ته جه مومل تیتنه باژیری سلیمانینی و ئەهالی دچه به راییکی و ب ئیکرام تیتن ل مالا خوه ساکن دبتن و گوندان زه بت دکه تن و موده پرسیی دکه تن، لاکین چه ند دوستید وی هه بوونه ژ قه دیدا کو گوتنه وی هه ره سته نبولنی تو مه زن دبی و گوندان دستینی، ئیجاری ئەو مه لا مهحه مه د بخه ف دبیزیتنه دوستید خوه کو به لی وه لاهی ئەز چوومه سته نبولنی و پینج سالان مایم و هنده مال و ئەسباب من ئینایه و گوند به رات کرینه، لاکین چه تتا ئەز نه بوومه ئیرس و ژ نووقه موسلمان نه بووم، ئەقنه ژ بوی منرا میه سسه ر نه بوون، به لی وه لاهی سته نبول جهه کی قهوی قه نه ج، لاکین چه تتا مرۆقی ژ نووقه موسلمان نه که ن، ره غبه تا مرۆقی ناکه ن و تشته کی ناده نه مرۆقان، ئیدی پاشی وی شولنی ناقتی مه لا مهحه مه دی مایی، کو دگوتن مه لا مهحه مه دی ئیرسیان وه سانی مه شه ور بوویه، به لکو چه تتا نه ا ژی ئەولا دید وی لوی باژیری پهیدا دبن، والله اعلم بالصواب.

سلیمانی: ژبلی شارنی سلیمانینی ل کوردستانا ئیراقتی، ناحیا (سلیمان) یان (سلیمان) ل کوردستانا باکوور ژی هه به و ل وان نیزیکیه، به زرا من، نارمانج پی ئەو (سلیمان) ه یا کول کوردستانا باکوور.

شیخ الاسلام: سه‌روکی ده‌زگه‌ها دینی بوو لناف ده‌وله‌تا ئوسمانی و سه‌رگوهیا کاروباری دینی دکر.

جه‌وان بوو: گنج‌بوو، جه‌حیل بوو، لاو بوو.

ئیرس: رووس، خه‌لکی وه‌لاتی ئیرساتی، رووسیا.

سه‌دری نه‌عظم: لجهی سه‌روک وه‌زیرانی نوکه بوو.

خونداکار: سه‌روکی ده‌وله‌تی، مه‌به‌ست پی سولتانه.

جه‌سیمه: مه‌زن.

میسه‌سه‌ر نه‌بوون: حازر نه‌بوون، تاماده‌نه‌بوون، بده‌ست نه‌که‌تن.

حیکایه‌تا بیست و نه‌هین

دبه‌ری نه‌ها لغان نیتروکان، لده‌شتا بشی‌یری ژ عه‌شایرید به‌ری، ژ طایفا به‌رازان کورمانجه‌کی (ژیرا) هه‌بوو ناخی سیسو، نه‌وی سیسوی دوو کوپ په‌یدا بووین، ناخی یی مه‌زن که‌رحی و ناخی یی بچووک نه‌حمی، لاکین هه‌ردوو ژی زیده ره‌شید و دلیر و رمباز و جامیر، یانی بی مه‌تل بوون، عومری یی مه‌زن بیست و عومری یی بچووک نوزده سالی، لاکین دنیفا دوو سی سالاندا نی وه‌سانی مه‌شهور بووین، هه‌رچی کوما کو که‌رحی و نه‌حمی به‌ری خوه‌بدانا یی، نه‌لبه‌تته دی به‌لافت بکرانا، نه‌وه‌ردوو برا بنتی دچوون، ژ عه‌ره‌بیتد عنزه‌یی و ژ ئیلا شه‌مه‌ری عه‌ره‌بان ده‌قه‌دانه به‌ر خوه‌تینان، ژ سه‌د سواران زیده عه‌ره‌ب ب پی که‌رحی و نه‌حمی دکه‌تن، نه‌شان هه‌ردوو بران، نه‌وه‌سوارید عه‌ره‌بان به‌لافت و په‌ریشان دکرن، ته‌دگوت کو نه‌فته هه‌ردوو ژی عه‌ینی نه‌جنه‌ینه، وه‌سانی فارس و رمباز و چاپوک سوار، خولاسه‌ئی، که‌لام قه‌وی زیده بناف و ده‌نگ بووین، میقداری سه‌د مال ژی ژ ئیره‌دا پیته‌دا، خوه‌داینه سه‌ر که‌رحی و نه‌حمی بووینه جیرانی وان، ئیدی بغه‌یر ژ ناخی که‌رحی و نه‌حمی، ئیدی ناخی که‌سه‌کی توننه‌بوون و دگه‌ل نه‌کراد و نه‌عرا بید وان کناران یه‌کو یه‌کو خوه‌هه‌لده ئاویتن و ژ هه‌موویان تالان دبرن، هه‌تتا نه‌ییوب ئاغایی مللی دگه‌ل هه‌فت سه‌د سوارید مللی هاته سه‌ر مالا که‌رحی و نه‌حمی، هه‌ردوو برا

دگه‌ل سه‌د سواران سوار بووین و بره نه‌ییوب ئاغایی مللی دابن و رسواکرن، ئیدی هه‌یز و فه‌یضید ئاغایی عه‌شایرید وان کناران نه‌مای و ئاغایی قه‌دیم ژ طائیفا به‌رازیان ژ وان هه‌ردوو بران کرینه ده‌خه‌سی و دایم که‌تنه قه‌صدا کوشتنا وان هه‌ردوو بران، لاکین چ فایده نه‌دبرن، دیسانی بوویی که‌هه‌رچی فیرارید قورعه و له‌شکران ژی لوان کناران دبوون دره‌قین و ده‌اتنه لنک که‌رحی و نه‌حمی ئیدی خلاس دبوون، نه‌کرادید وان کناران هه‌موویان ژ که‌رحی و نه‌حمی کرینه چاقره‌شی و بووینه دوژمنی بخه‌ف، لاکین ئاشکار ناکه‌ن و خوه‌بخوه روو بروو نه‌ویرنه چوونا سه‌ر که‌رحی و نه‌حمی، پاشان وه‌سان قه‌ومی کو چه‌ند مرۆقه‌ک ژ قورعا ئورفایی ره‌قین و هاتنه نک وان هه‌ردوو بران، والیی چهلی نامق پاشا نقیسی، نه‌ف مرۆقانه ژ نه‌ییوب ئاغایی مللی ئیسکان باشی خواست، نه‌ف مرۆقنه بوی طه‌ره‌فیدا ره‌قینه، نه‌لبه‌تته ژ ته‌نه‌قانه دخوزه‌م، ئیجاری نه‌ییوب ئاغاه‌ریزه ژبووی نامق پاشای فریکر. کو به‌لی فیلولواقع نه‌وه‌فیراری لشی کنارینه، لاکین دوو برا ژ نه‌کرادید به‌رازیان په‌یدا بووینه، ژ فه‌رومایان قه‌وی طاغی و باغینه گوه‌ناده‌نه خه‌به‌را که‌سه‌کی و مه‌ژی قوه‌تا وان نین و بی له‌شکر نیزامی و بی توپ نه‌قنه نا ئینه‌ده‌ست، ئیجاری نامق پاشا له‌شکر نیزامی و چار توپ هه‌لگرتن و هاته بنیا ئورفایی و جه‌واب ژبووی که‌رحی و نه‌حمی فریکرن، کو بلانی نه‌وان فیراریان بین و بخوه‌ژی بین و گه‌ر نه‌دی له‌شکر و نیزام و توپ بیتنه سه‌ر مالید وان، ئیجاری که‌رحی و نه‌حمی نه‌وه‌مرۆق ژی نه‌دان و بخوه‌ژی نه‌هاتن، مالید خوه‌بارکرن وه‌دخه‌ستنه چیا یه‌کی ئاسی و هه‌ردوو برا دگه‌ل پینجه‌ه سوارید بژاره‌ماین، صوبه‌یی نامق پاشا دگه‌ل طابورید نیزامی و توپان چوینه بنی چیا ی و ده‌سته‌گری‌داین و گه‌له‌ک ژ سوارید نه‌کرادان دگه‌ل نامق پاشای هه‌بوون، ملان و به‌رازان و مه‌ردیسان نیتروکی دوو هه‌زار سوار نی‌هوان ژ ده‌سته‌گری‌دبوون، که‌که‌رحی و نه‌حمی هه‌ردوو برا ده‌ست قه‌مالی بنتی ژ چیا ی هاتنه خواری و قه‌صدا طابورا نه‌کرادان کرن و رکیب کرنه دوو هه‌زار

سواری نامق پاشا و لهشکه ریډ نیزامی سهیر دکرڼ، وهکو دوو گور چهوانی دکه فنه نیثقا که ره کی په زی، نهو سوار وهسانی تیش تیش کرن، بیلا خیلاف ژ چلی ژوورتر سوار ثاقبتن و کوشتن، نیجاری گولله بهک له نیا کهرحی که تی، ژ هه سپیدانی که ته خواری، وهکو برایی وی نه حمی دیت کو برایی وی ژ هه سپیدا که ته خواری، نییدی نهو ژی ژ هه سپی په یا بووی هات و خوه ثاقبتته سهر له شی برای کهرحی، نیجاری نه حمی ژی گرتن و هبس کرن و مالید وان ژی تالان کرن و نهو فیاری ژی ستانندن، نییدی کهرحی ژخوه فیلحال بگولله یی هیلاک بووی، نه حمی ژی گرت برنه حله بی له مهیدانی ئستوی وی هنگافتن، نها ژی جامیریا وان هردوو بران ل نه طرفی ئورفایی و دهستا بشییری دیتنه گوتن و خه واهه روان هه بوونه، ئستران لوان گریدانه.

ژیر، ژیرکی: ناقی عه شیره کا کوردايه، ل کوردستانا باکور.
 عنزه و شه ممر: دوو عه شیرید عه ره بانه ل جزیرا خواری.
 چاپوک: چه له نگ، چالاک، چاپوک: فارسیبه.
 فهرومان: فهرومان، نه مری دهوله تی.
 خه واهر: خوشک، خویشک، فارسیبه.

هیکایه تا سیه

نه قل دکهن کو حسین ناغایی زبلی، ناغایی تایفا زبلان، دیسانی ژ نیلاتا خوه، مرؤقه کی قهوی جامیر و دلیر و زانا هه بوو، نه حمه دی فقهی دگوتن، نهو نه حمه دی ژبوی خوه کربویه (که هیا) و هه رچی ئومور و خسوسه ن حسین ناغای هه بوویه، هه مو ددهست وی نه حمه دی فقهی دانیبویه، و گه لهک لنک حسین ناغای مه قبول و مه رغوب بوویه، و کولله ن تختیار بووی، لاکین نهوی حسین ناغای ژی هفت برا و ژ پازده هان زیده پسمام و تۆزین هه بوونه، مه گهر نهوان برایید ناغای و تۆزنان، کولله ن ژقی نه حمه دی فقهی کرینه چاف رهشی و ب دره و و نیفتیران که تنه قهسدا کوشتنا نه حمه دی

فهقی و بهه ره جهی نهو برایید حسین ناغا و تۆزید وی هه مو بوونه بهک، قهسدا نیهلاکا نه حمه دی فقهیبه، و ژبوی قی شۆلی گه لهک جارن غه مز، نه حمه دی ژبوی حسین ناغای کرینه، لاکین حسین ناغا گوهداری نه دکر و نه حمه دی قهوی زیده مرؤقه کی ب وهجه بووی، حسین ناغا ژ نه حمه دی فقهی نه بۆری قهت گوه نه ددا بران و تۆزنان، مودده به کی وهها چووی، برایید ناغای و تۆزنان فکرن، کو بغان دره و نیفتیرا وان، حسین ناغا ژ نه حمه دی فقهی نابۆرتن و ته لهف ناکه تن، نیجاری چار ژنید حسین ناغای هه بوون، دوو ژی ناقسه ری و دوو ژی جه وان، نه فان برایید ناغای و تۆزنان، دادیت خوه برنه نک وان، ههردوو ژنید حسین ناغای کو جهوان بوون، کو نه مان چاره مایه بوه، هون نیفتیرا به کی دهرحقه قی نه حمه دی فقهی بکن، و نهقی بدنه ته لهف کرن، حسین ناغا باوه ری ب خه به ریډ مه ناکه تن، لاکین ژ خه به ریډ هه وه باوه ر دکهن، نیجاری ب چ ته رزیبه، نهوان ههردوو ژنید جهوانید حسین ناغای، شه کو نه حمه دی فقهی کرینه، و هه رچی به حسین ناغا نهوان ژنید وی داینه باوه ری، کو به لی وهها بوویه، نییدی حسین ناغا ل نه حمه دی فقهی هاتیه غه زه بی و گوتیه ژنان نهز دی غه رهزا وه نیجرا بکه م، و نه حمه دی فقهی بگرم، لاکین د کۆناندا نی نابتن، نه م زفستانی بجینه قشلاق، لوی دهری نهز وی دگرم، وی زه مانی حسین ناغا زفستانان لدهشتا سیرتی عیمارهت هه بوویه، خانی و مه نزلید وی هه بوونه، ل وی قشلاق دبوون، نیجاری وه کو حسین ناغا تیتن و دکه فنه قشلاق و ل عیمارهتی ب جه دبن، حسین ناغا نه حمه دی فقهی ژی و کوپی وی (بلو) ژی نینان، ههردوو ژی هبس کرن و خستنه زنجیری و مالید وان تالان کرن، مودده به کی نهو ههردوو باب و کوپ د هه بسیدا ماین، لاکین هه ر پۆژی دیسانی، برایید حسین ناغا و تۆزنان، نیبرام و نیلحاح ل حسین ناغای دکرڼ، کو ته ژبوی چ نه حمه دی فقهی هیلایه و ناکوژی، خولاسه شه فقهی حسین ناغا ژن دایی کو هه رن کونه لاستید وه ببیژنه فه له یی مه یته ر (مادۆ) ی بلاتی نه حمه دی فقهی بخه نقینه، نیجاری نه ویرا و تۆزین نیثقا شه قی تینه پشستا دهری پاکتی و گازی مادۆی دکهن و دببژنه فه له یی، کو ناغای نه مر کریمه کو

بلانئى نھا ئەحمەدىي فەقى بخەنقىنە، زوو ھەرپە ئەحمەدى بخەنقىنە، ئەمژى ژئىرە ل وى سەير بکەن، مادۆى مەيتەر قەدگەر تەن و تىتە ئۆدەيى نك ئەحمەدىي فەقى، ئىجاری ئەحمەد ژ مادۆي پرسیار دکەتن، کو وها بىن وهقت ئەو كىنە کو دەرىي پاکی دقوتن و گازی تە دکەن، مادۆ دگری و دببئە کو ئەحمەد ئاغا ئەز ژى نزانم کوچ بە لایە، برايید ئاغاى و تۆرن هاتنە پشتا دەرى دببئەن کو ئاغاى ئەمر کرىبە کو بلانئى ئەحمەد ئاغاى مادۆ ب خەنقىنە، ئەز چەوانئى بکەم، ئەقئى جەوابئى دببئە ئەحمەدى و بخوہ دگریتن، ئىجاری ئەحمەد دببئە کوپو (مادۆ)، ئەزدئى بمرم تۆ ژبۆي چ دگری، دوی شەقئیدا نئى ببست مروقان زئیدەترى دزنجیریدا هەبوونە، يەکی ژوان گرتیان ناقي (نەبو) بوو، نەقل دکر کو وه کو بوویە بەحشا هیلاکا ئەحمەدىي فەقى، ئەم ھەموو ترسان، د مەدانئى جان نەمايى، لاکین ئەحمەد بخوہ قەلون دکشاندا، قە ئەسلەن د غەمئیدا نەبووی، گۆتە مادۆي، کو ھەرپە ژ بۆي من جەرەکی ئاقي بىنە، حازر بکەو زنجیرئى ژ ئستویي من بدەرىنە، دا ئەز غەسلەکی بکەم و نمىژ بگرم، ئىجاری (مادۆ) چوو جەرئى ئاقي ئینا و زنجیر قەکر، ئەحمەد چوویە و غەسل کر، هات لیباسئید خوہ بەرکرن و گۆتە (مادۆ) کو کوپو ژ بۆي من قاوہ یەکی چیکە، قەلونا خوہ ژى تئى کر قەخوار و چەند شیرەت لکوری خوہ (بلو)ی کرن، کو لاوئى من، گوهدارى دا و زارۆکان بىي، لاکین کوری وى (بلو) و ئەو حەبسى حەموو دگرین ل وان قەسو هات کو ژبۆي چ ھوون دگرین، نە شەرمە، ئەلبەتتە بەرخى نیر ژ بۆي کیری یە، غەمان نەکەن، ئىجاری (مادۆ) قاوہ ئیناندا، ئەحمەدى دوو فنجان قاوہ قەخوارن، و قەلونەکە دنى ژى قەخوار، لاکین ئەو برايید ئاغاى و تۆرن ژى ژبەر دەرى ل ئەحمەدى سەير دکەن، ئىجاری گۆتە (مادۆ)ی، کو کوپو (مادۆ) بقئى قاوہ یی نەبوو، ژ بۆي من قاوہ یەکی گران چیکە و بىنە، (مادۆ) چوو مەسینەکی دنى قاوہ چیکر، ئینا ئەحمەدىي فەقى ژوئى قاوہ یی ژوئى قاوہ یی ژى دوو فنجان قەخوارن، ئىجاری قەلون داوہ شاندا، رابوویە دوو رەکعات نمىژ کر، گازی کرە برايید ئاغاى و تۆرنان، کو گەلى ئاغالەران کوشتن (مادۆ)ی ھونەر نىنە و جامییری حسیب نابتن وەرەنە ھوندوری، ئەم یەکە یەکە یە کودوو بجەر بىنن، دەنگ ژ ئاغالەران

بەدەرنەکەت، ئىجاری ئەحمەد بەر ب قىبیلە رونىشت، گۆتە (مادۆ)ی وەرە من بخەنقىنە، (مادۆ) دەست درەجفن و دگریا، ئەحمەد بخوہ بەن ئاقيتە ئوستوئى خوہ و سەرىد بەنى داہە دەستئید (مادۆ)ی، گو کوپو زوو بکیشە، و بخوہ ژى دگۆت کو (لا اله الا الله، محمد رسول الله)، بقئى تەرزى جان داہی، قەت مرن لنگ وى غەم نەبوو، وئى شەقئى ئەو خەلقئى دزنجیریدا، نئى سئى چارەک ژى بزديان و بۆ مەهان زئیدە نەخوہش بوون، و مادۆي فەلە ژى ئەگەر چ ئەحمەدىي فەقى خەنقاندا، لاکین نىف روحى بوو، ئەو ژى سوہ یی بزديا بوو، چوو و نەخوہش بوو، پاشى حەفتە یەکی ئەو فەلە ژى مرد بوویە، پاشى موودە یەکی ئیدی حسین ئاغاى کوری ئەحمەدىي فەقى (بلو) ژى ژ زنجیرئى ب دەرانى و ئازا کر.

زیلان: ناقي عەشیرەتەکا کوردانە ل کوردستانا باکوور.
 کەھیا: مەزنتەرىن فەرمانبەر، یان سەرۆکی فەرمانبەران ل جەھەکی.
 ناقسەر: ب سألئە چووی، نىف پیر.
 قشلاق: جەھى ئاکنجیبونا زقستانئى، ئاقاھئید زقستانئى.
 پاکە: ئاخورا دەواران، گۆفا دەواران.
 دا: دایک، دەیک.
 بەن: بەندک.

ھىکايەتا سىە و یەکی

نەقل دکەن، کو بەرى ئومەرا و بەگلەرىد کوردستانئى، زئیدە ئىعتبار و باوہرى ب سەداقەتا تايفا فەلە و رەعیان ھەبوون، ھەرچى کو ئەمیرئید مالىئە وان و دان و ئستانئید حەرەمئید وان و ناو مالىئى ھەبوو، حەموو دەستئید فەلان دابوون، گۆيا جارەکی ئىعتبار ژ وان دببئوون، حەتتا کو د ھەکارباندا نئى، د وەقتئى میر عزالدین شیری دانئى، فەلە یەکی وى د حەرەمئیدا نئى ھەبوویە ناقي (کلو) و چل سالان غولامى و ناومالىئى کرىبە، ئىجاری وەسانئى د قەومە، کو خیانەتەکی ئاشکار ژ وى فەلە یی (کلو)ی ناو مالىئ سادر دببئەن، کو ئیدی ئەو فەلە لابوددە موستەحەققى

کوشتنی دبیتن، میر عزالدین ژى نه مړ دکه تن کو (کلو) ی بین و بکوژن، مفردی ژى (کلو) ی دگرن و دهستیان گری ددهن کو بیه بکوژن، ئیجاری (کلو) دبیژته مفردیان، کو من بیه نه جزورا میر عزالدین، خه به رکه کی من هه یه، دا نه ز ژ بوی میری بیژم، پاشی من بیه ن و قه تل بکه ن، ئیجاری نه مفردی تسکراره ن (کلو) ی دبه نه جزورا میر عزالدین، ئیجاری میر ژ (کلو) ی فه له پرسیار دکه تن، کوروچ دبیژی، ئیجاری (کلو) دبیژتن، کو میر نه سه ح تو دئ من بکوژی، میر دبیژتن، کو تو دئ نه لبه تته بی ی کوشتن چاره نینه - ئیجاری (کلو) دبیژتن کو میر مه علومی ته بتن کو نه قه نیژوکی چل سالانه کو من خزمه ت ذکر و ناقا غه سل و دهستمیژا ته من د ثانی، هه رچی قه دره ی کو ناقا غه سل و دهست میژا من ژ بوی ته ئینایه، (معاذالله) به ری من میزتیبه نیقا وی ناقی و ژ بوی ته پاشی ئینایه، نه قه نه ز دبیژمه ته هه رچی غه سل و دهستمیژ و نمیژید کو ته هه تننا نها کرینه، نه و هموو ژى د ثایین و دینی ته دا نی به تالان. تو نه فان نمیژید چل سالان قه زرا بکه و قه نج بزانه، کو نه ز دوزمنی دینی ته بوومه، لکو مابی کو دوزمنی جانی ته و من غه ما کوشتنی ژى نینه، مه علومی ته ژى بیبتن، کو من نه قه ئیپهانه تا چل سالان دگه ل ته کریه، من تو ژ خودی میران رووره ش کریه، نه ز ژى تیمه قه تل کرن، غم نینه، ئیجاری میر عزالدین قه وی زیده تیسته غه زه بی و بخوه رادبیتن (کلو) ی دده ته بهر خه نجه ران و دکوژیتن، و بخوه ژى ژ بوی قی خه به را هاتی کو (کلو) ی چل سالان وهسانی ئیپهانه ت و خیانه ت کریه، قه وی زیده مه لول و مه حزون دبتن، کو نه قی فه له ی هنده نمیژید من داینه فه سادی، نه ز دئ چه وانئ بکه م، ئیجاری مه لان گو تیبه میر عزالدین کو بوی که فاره تا قی شولی، مه خسوسه مه دره سه یه کی بینا بکه، دبیتن کو خودی ته عالا ته عه فو بکه تن و گونا هید ته ببه خشیتن، ئیجاری فیلواقه نه وی میر (عزالدین) ی خاصه تن ژ بوی قی شولی مه دره سه یه ک بینا کریه و نه وقافید کافی لی وه قف کرینه، و حالا نها ژى نه و مه دره سه هه یه، (عززه) دبیژن، هه تننا کو نه ف شوله نه قه ومی بوو، نومه را و

ئاغایید نه کراید خوه جهید هه کاریان قه وی زیده ئیعتبار و باوه ری ب ره عبه و فه لان هه بوون و نه و تایفه ژ بوی نه مین حسیب ذکرن، لاکین پاشی قی شولی، کو واقع بووی، ئیدی نه و چند ئیعتبار فه له بان ناکه ن و بان باوه ری ناکه ن، له ورائی سولیا ئیعتیقادا وان بووی، ئیدی خانم و هه ره مید وان ژى ب رو فه لان ناکه فن و ژ ره عبه یان خوه ستر دکه ن.

مفردی: زیره فان، هه ره س، پویس.

هیکایه نا سه و دووی

نه قل دکه ن، که دوه قته کی دا نی ژ پاشایید بازیدی، ئیسحاق پاشا دگه ل خانئ (خوی) خوه جهی، حوسین قولی خانی، گه له ک دژستی و ئاشنایی هه بوویه و پیکفه دچوون و دهاتن و ئیعزاز و ئیکرام ل یه کو دوو ذکرن، گویا وه کو (جسم واحد) بوون، ئیجاری حوسین قولی خان، ژ هه کیمید خوه نه فه ره کی کو میر عه لی د گوژتنی، کاغه زه کی دده تی ژ بوی ئیسحاق پاشای و قریدکه ته بازیدی و نه مری میر عه لی طه بیب دکه تن، کو هه ره ل بازیدی ل نک ئیسحاق پاشای ساکن بیه و د خدمه تا ویدا نی بیه، شاید موعاله جه و موداوا ژ بوی نه خوه شان ئیقتیضا دکه تن، موقه بیه د بیه و ئیجاری ب نه مری حوسین قولی خانی، میر عه لی تیته بازیدی و دچته حضورا ئیسحاق پاشای و کاغه ز حوسین قولی خانی دده ته ئیسحاق پاشا، نه و ژى خوه ش حال و مه منون دبتن و نژده یه کی دنیقا سه را خوه دا نی ژ بوی میر عه لی هه کیم فه دکه تن، قه وی ئیعزاز و ئیکرامی دهره ققی میر عه لی هه کیم دکه ن، مودده بی پینج هه یقان میر عه لی ل بازیدی لنک ئیسحاق پاشای ساکن دبیتن، ب (امر الله) د وی مودده یدانئ، قه ت ئیقتیضا موداوا و عیلاجی نابیتن، بویه وه قتی ها قینئ رۆژه کی ئیسحاق پاشا دگه ل شیتست هه قتی سواری ژ نه تبعاید خوه و میر عه لی ژى دگه ل وان دچنه سه ییر و گه ریانی و قه دره کی دگه رن، نیفرۆ ژى دبیتن و گه رمه ژى

شیدده تی دکه تن، رهزه کی ئیسحاق پاشای نیزیوکی گوندی زهنگه زوری لهن باژیروی بازیدی هه به و دنیتقا رهزیدانی هوز و ئاف هه به، ئیجاری پاشا ژ گهرمان تینهوی رهزی و لکناری هوزی په یا دین و هیسایی دین و قاوه قه دخونه، لاکین ژ گوندی تدارهکا فراقینی دکهن و ژبوی پاشای زاد و طهعامان چی دکهن و ژ گوندی تژی تامانان دکهن و لسهر دهستید فهلان لبهر طاقی تین ژ بوی پاشای، وهکوئو زاد تینه رهزی سفره رادخین، پاشا دگهل چند مرۆقان ژوان زادان دخونه، میر عهلیی حهکیم ژی دگهل وانه، لاکین ئهو حهکیم ژوان زادان ناخوتهن، پاشا دگهل چند ئاغالهران کو دگهل پاشای ل سفرهیی روونشته، زادی دخونه و دهستید خوه دشون، ئه تباع ئهوی سفرهیی هلدگرن دبه نه بهر طاقی دا تن، ئهو طاقا هاقینی وهقتی نیفرۆژی بووی شیدده تا گهرمی لوان ئامانید زادان ددهتن، میقداری نیف ساعه تی ئهو سفره وهسانی لبهر روژی دسکهنن، ههتا ئهو غولامی خدمهت دکهن و ئاقا دهستان ددهن و قاوه و قه لوانان ددهن، پاشی دچن و ئهو ئه تباع رووتن و ئهوان زادان دخونه، زاد ژی چنه، هی روژن و گوشت و ماست و دوه و هنگقین، ئهقا زادانازی هه موو د ئامانید سفره نیبه، کو بزوی ژهنگ لی ددهتن و دبیته وهکو ژههری و مرۆقان جار نان ئهو ژهنگ دکوژیتن، ئیجاری ئهو غولام و ئه تباعید ئیسحاق پاشای، ئهوان زادید کو قه دهری ساعه ته کی لبهر گهرما روژی ماینه دخونه، مه گهر میر عهلیی حهکیم ژی ژ بن چاقان لوان زادان و لوا ئه تباعان خوه پینی بوویه و میر عهلی ددلی خوه دانی دبیتن، کو به لی ئهقان غولامان ئهو زادید ب ژههری خوه رین، دقتی گهرمیدا نی ئه لبهتته چهندهک ژوان نه خوهش دین و چهندهک ژنی ئه لبهتته بی چاره ته لهف دین، ئهو میر عهلیی حهکیم لقی مه ئمولی یه، ئیجاری پاشا و ئه تباعید وی و میر عهلیی حهکیم رادبن سوار دین و تینه باژیروی، لاکین میر عهلی خوه بخوه مونته زره کو ئه لبهتته ئیشاری و صویهی ژوان ئه تباعید پاشای، کوئو زادید ب روژی لبهر طاقی مایی، لوی گهرمیدا نی خوه رین، قاتا چهندهک دی نه خوهش بن، روژه کی و دوو و سی و هفتیه کی، میر عهلی چاقرا کر، کو ئه صلن یهک ژوان مرۆف و

غولامان نه خوهش نه بووی، قه ژ بهری چیتن، ئیدی میر عهلی د چته نک ئیسحاق پاشای و تمه ننا دکه تن کو قه نجه حهضره تا وه ژن و دهستورا بهنده بدهتن ئهز بجمه ئیرانی، پاشا دبیتن، کو میر عهلی تو ژ بوی چ هاتی، چ دی بچی، چ بوویه، حوسین قولی خانی تو ژ بوی موعاله جهتا مه قریکری یه، مونسب نین کو تو بچی، ئیجاری میر عهلی دبیتن، کو پاشا ئهف میزاج و طبعید کو من ل ئه کرد و ئه هالیید قان کناران موشاهه دهکر، ته حقیق مه علومی جه نابا وه ببیتن، کو ئه گهر ئهف مه خلوقاته ژههری ژی دهست بدهست قه خون، لغانه کار و ته ئسیر ناکه تن و ئه فنه موحتاجی عیلاجی نابن، ئهوی روژی کوئو ئهوان ئه تباع و غولامید ته ئهو زادید روژی و گوشت کو هنده قه ده ر لبهر طاقی مایی خوه رین و قهت یهک ژوان نه خوهش و ته لهف نه بووی، ئهقه گه لکی عه جیبه، ئه گهر ئهف واقیعه ل ئیرانی ببویا، ئه لبهتته نیقا وان مرۆقان ته لهف دبوون و نیف ژی د پشتی زاغ عیلاجان پاشی به لکو خلاص دبوون، من بخوه بیچاقی خوه وهها دیتن، ئهز دزانم کو ئه فنه زیده موحه کم من و میزاجید وان ژی نه وه کو میزاجید مروقیید مایی نه، ئه فنه پراستی موحتاجی عیلاج و دهرمانان نابن، قه نجه کو تو دهستورا من بدهی، ئیجاری ئیسحاق پاشا ژی دهستورا حه کیمی ددهتن و قه ده ره کی ئیکرام و ئیحسانی دکه تن، قریدکه ته (خوی) نک حوسین قولی خانی و مه کتوب دنوسیتن، کو به لی میر عهلی مه دهستور دایی بوی طه ره فیدانی هاتیه، وهکو میر عهلی دگه هبته خوی و مه کتوبا حوسین قولی خانی ددهتن، پاشی خه بهردان و پرسیاران، حوسین قولی خان پرس دکه تن، کو میر عهلی تو ژ بوی چ هاتی، من تو قریکری، کو ههر دايم د خدمهتا پاشیدا بی و بمینی، ئیجاری میر عهلی دبیتن، کو (خان) ته ئهز قریکریه نیقا طایفه یه کی کو وجودا وان بخوه دهرد و به لیته، مرن و کوشتن ژ وان پهیدا دبیتن، ئهو خه لقی و (عباد الله) ی د کوژن و رهنجیده دکهن، به دهنا وان بخوه ژههریبه، نه خوهشی و ژههر دی بژههری چ بکه تن، حال و حیكایه تا ئیسحاق پاشای و ئه هالیید کوردستانی ئه فیه و ئهز پینج مه هان دنیتقا و اندانی ساکن بووم، ئه صلن

یهک ژوان موحتاجی عیلاجی نه بوون، و ناخوری ژی من دیت کو ته وان نهو زاید وهکو ژه هری خوه رین، دیسانئی ل وجودا وان ته ئسیر نه کرین، ئیدی من زانی کو به طاله، نه ز هاتم..

خوی: باژیره که لکوردستانا ئیرانی.

بازید، بایه زید: باژیره که لکوردستانا ترکی.

حه کیم: دوختور، نوژدار.

شایه د: په یقه کا فارسییه نانه کو: دبیت، چی دبیت، مومکینه.

به نده: به نی، عه بد.

هیکایه تا سیه و سی

ریوایه ت دکهن، کو مه علوم، عه شایرید بوهتان، زفستانئی دچنه به پئی و مابه ینا جزیر و موسلی، کوزئید خوه شه دگرن و زفستانئی لوی چۆلی ژ دهرقه دمین و عه ره بیید (عنزه) ژی که زالیک نه و ژی زفستانان د کوناندا نی ساکن دبن، لوی وهقتی مالئید نه کرادان و عه ره بان نیزوکی به کو دوو دبن و جارنان دۆستی دگهل بهک و دوو دکهن و به عه زن دچنه مالئید بهک دوو و تین، بقی مونا سه به تی مالا ئاغایی (ئاله کان) شهره ف ئاغا و مالا ئاغایی طایفا (گهر گهران) ژ عه ره بیید غزی شیخ طارم، نیزوکی به کو دوو بوونه و جارنان نه ف شهره ف ئاغا و شیخ پیکقه دچن و تین، رۆژه کئی شهره ف ئاغایی نه لکی دچته سلاقییا شیخ طارمی، دبیینت کو طهیره کئی شاهین دنیفا کونیدانی لسهر ئوتراغییه. ئیجاری شهره ف ئاغا پرسیار دکهن، کو نه ف شاهینه شیخ طارم ئی هه وهیه، شیخ طارم دبیینت کو به لئی نه ف طهیری من و ناقی ژی (شه بیب) ه و قهوی نیچیروانه، نه گهر شهره ف ته دقیت نه ز بدهمه ته، دا ژ بوئی ته که وان شکاری بکه تن، ئیجاری شهره ف ئاغا دبیینت قهوی قه نجه، ته نبیهی مروقئید خوه دکهن، طهیری دگهل خوه تین و تینه مالئید خوه، وی رۆژی دمینت، دووترا رۆژی شیخ طارم قهوی بیست سوارید عه ره بان ژ جیرانئید خوه هلدگریتن کو وهرن نه م بچن کتیفا

(شه بیب) ی پرسین، سوار دبنو تینه مالی شهره ف ئاغای و په یا دبن و رووتن، کئی کئی (شه بیب) دبیینت، شهره ف ئاغا دبیینت (طه بیب)، ئیجاری په ز سه ر ژئیدکهن و ئیکرام و ئیعزازئ دکهن، خوه رن قه خوه رن، مه صارف، ئیقاری سوار دبن، شیخ طارم دچته مالا خوه رۆژه کئی دسه کنه، دووترا رۆژی دیسانئ بره کئی سواران هلدگرتن و تینه مالی شهره ف ئاغای په یا دبن، کئی کئی (شه بیب) دبیینت و رووتن، دیسانئ ئیعزاز و ئیکرام هه تتا دبینه ئیقاری، شیخ طارم سوار دبیینت و دچته مالا خوه، رۆژه کئی ل مالا خوه دسه کنه، دووترا رۆژی دیسانئ و هها، خولاصه ئی که لام، ئیدی پاشی نابریتن، شهره ف ئاغا عاجز دبیینت، رۆژه کئی دیسانئ دبیینت کو به لئی شیخ دیسانئ دگهل بره کئی سواران ژ پیشقه په یدا بووی تین، شهره ف ئاغا ئیدی فیله حال طهیری دخه نقینه و دانسته نک خوه، دیسانئ شیخ طارم دگهل چهن سواره کان تین و لبه ر دهرئ کونی په یا دبن و تینه هوندوری سه لاموعه له یک، ئیجاری دیسانئ شیخ طارم دبیینت شهره ف ئاغای کئی کئی (شه بیب) ئیجاری شهره ف ئاغا لاشئ (شه بیب) ی داقتته نک شیخ طارمی و دبیینت کو (هاذا شبیبک)، نه تو بی و نه ژئ (شه بیب) ئی ته بیتن، نه فیه چیه مه رویی خوه رهش کری، طهیره ک ژ هه وه ستاندی، ئیدی نه فیه موددهیه که، ته نه م لبه ر پئی هه سپان عاجز کرین، ئیجاری شیخ طارم دبیینت، کو نه وه سان نین، ره سما مه عوربانان هه یه، نه لبه تته لازمه ئیدی موددهیه کی نه م بیینه سه ر خوه شی و موددهیه کی بیینه خیراتی، نه لبه تته لازمه کو ژ بوئی (شه بیب) ی خیر و خیرات ژئ هه بتن، شهره ف ئاغا دبیینت، کو دریا خودئ هه رچی وه دقتین نه م بدهین ئیدی ژ مه فیه گهرن، نه م عاجز بووین.

طهیری شاهین: طهیری مه لکا، باز، بازی.

دووترا رۆژی: رۆژا دیتر، رۆژا دی، سوهای.

هیکایه تا سیه و چاری

نه قل دکهن کود دهقتی (شاه ئسماعیل) کو شاهتی ئیرانی بوو، ل (مهراغه) بی خانگی عهجه میتد رافضی هه بوو، ناخی عهسکه رخان بوو، و قهضایید هه کاریان ژی ل سینوری ئیرانی که له کاسی هه یه لسهر بهرگی واقع بوویه، لاکین قهوی موحه که مه، که لا (دمدم) ی دبیتن، و میره کی که لا دمدمی هه بوویه، ناخی خان عهبدال بوو، لاکین قهوی زیده لاوه کی جوان و سپه چی بوویه، زیده ناف میری چه پک زترین دگوتن، نهوی خانگی رافضی (عهسکه رخان) ی دایم عه داوهت و دوژمنی دگهل خان عه بدالی و نه هالیید دمدمی هه بوویه، و دایم ژیه کو دوو تالان دبرن و میتد دکوشتن، ئیجاری نهوی عهسکه رخانگی رافضی ژ نه طرفیتد (مهراغه) بی، پانزده هزار سوار و په یا بهر هفت کری، ب توپ و نوردو چوویه سهر که لا دمدمی، سهرخان عه بدالی و که لا دمدمی دایه حصارگی و چار کناری که لی گرتی، کو ئیدی ژ طهره فگی نه صلن هاتن و چوون توننه، دنیتقا که لا دمدمی ژی مه زن و بچووک حهفت سه د مروژت هه بوونه، نهوان ژی دهست بشه ری و ده عوایی کرینه، ههر روژگی خان عهبدال دگهل سه د مروژقان ژ که لی بدهر دکه فن و ب عهسکه ر خانرا شه ری دکهن، میقداره ک ته له ف دبتن، قه ده ری مایی بشو قه شه دگه ری نه که لی، بقی طهرزی ههر روژگی شه ری و ده عوایی دگهل له شکرگی ئیرانی دکهن و گو یا خان عه بدالی فریکریه نک پاشایی وانگی و نه حوالیتد موحه صه را خوه ئی فاده دکهن و ئی ممدادی دخوه زن، روژ بروژگی له شکرگی عهسکه ر خانگی تیتن و زیده دبتن، لاکین مروژقیید خان عه بدالی کود حه صاریدانه ته له ف دبن و کیم دبن، خولا صه ی که لام، میقداری سنی مه هان (علی التوالی) عهسکه رخان که لا دمدمی دده ته حه ساری و ههر روژگی توپ و قونبه ران دا قیته که لی و شه ری و ده عوایی دکهن و ژ مروقیید خان عهبدال دنیتقا که لی دانی ژ حهفت سه د مروژقان، حهفتی مروژت دمین، ئیدی دکه لی دانی جبه خانه و نازوخه ژی کیم بووی، زیده نه و عه یال و

نه طفل بی چاره و پهریشان دبن، ئیدی ژ جبه کی، ئومیتدانه هلی که لی نامینین و تاب و تاقه تا دوژمنی ژی تی نین، روژگی خان عهبدال ئیدی ژ ناچاری دگهل وان مروقیید مایی دکهنه شیور کو نه حوالگی مه دی چه وانگی بیتن و نه چ ته دبیر و چاره بی ل خوه بکه ن، ژ روژی و هه کاری و نه هلی ئیسلامان، هنده مودده یه فدرده کی ئی ممداد و باره بی ژ بوژی مه نه هات و مه ژی حهفت سه د میتد هه بوون، دخی مودده بی حه ساری شه هید و ته له ف بووی، نه ماینه حهفتی مروژت و ژ نیتقا که لی جبه خانه و نازوخه ژی خلاص بووی، نه ف نه هل و عه یال برسی دمین. نه دی کو سانگی بکه ن، هوون چ ره نی و ته دبیری دکهن، نه ره نی بخوه زین ته سلیم ببن و هیا خوه نه م کوسانگی بکن، نه و مروقیید شیوری هه ری که ره نیه کی دکن، دا خان عه بدالی گه وه ر خانم ژی دنیتقا شیوریتدانی دابوویه، ئیجاری گه وه ر خانم. دبیتن، کونه ره نی و ته سلیم بوون کیترنایی و مونسب نینه، له ورانگی رایو و عه هد و نه مانا قزلباشان بی ئیعتبار و بی باوره یه، نه گه ر چ صورته رایبی دده نه وه لاکین پاشی نابنه خوه یی خه برید خوه و دیسانگی ئیسه انهت و خیانه تی دگهل وه دکن، یا قه نج نه وه کو نه قه سنی مه هن مه نه قه حه سار و زه حه مت و جه فا کیشایه و هنده مروقیید مه شه هید بوویه، نه مژی دگهل یه کو دوو عه هد و نه مانگی بکه ن، هه رچی کو میترن هوون ده رگه هی که لی شه کهن و ژ که لی بدهر که فن، نه و دی هجو ما وه بکه ن و ژ مه ژنان ژی هه رچی قودرهت هه ین، نه مژی چه ک و نه رکانان رادبه ستین و دگهل هه وه تییسه شه ری و هه رچی کچ و بووکی کو قودره تا شه ری نین، بلانگی نه و ژی ژه ری حازر بکه ن و کو هوون قوت بوون، بلانگی نه و ژه ری بخون، دابده ست رافضیان نه که فن و بلانگی یه ک ژی مه ئمور بیتن، هه رچی جبه خانا کوما یه بهر هه ف جبه کی بکه تن، وه کو نه و رافضی تژی نیتقا که لی دبن، وی ده می بلانگی نه و مه ئمور ناگری بده ته وی جبه خانگی، ب نه وی نه م حه شر دبن، بلانگی رافضی ژی قری ببن، ئیدی هه رکه سه ک لسهر رایا گه وه ر خانگی قرارگی دهن و نه وی ته رتیبگی دکهن، لاکین ژ خوه قه طع ئومیتد،

ههركهسهك ژ بۆي مرنې حازر بووي، رۆژا ئهيني نيزوكي زهوالې خان
 عهبدال دگهل حهفتي نهفه ر غازيان و بيست و حهفت نهفه ر ژنان دهري
 كهلي قه دكهن، ژيه كو دوو مه زن و بچووك جوان و پير ژن و ميتر خاتر
 دخوه زن و يداعي ژ هه قديوو دكن، بگري و زاري ژ كه لي بدهر دكه فن و
 هه رچي كچ و بووكيد جوان ژي هه بين ژه هري حازر دكهن و ژ برجان نه ظهري
 ل وان چويي و خان عه بدالي دكهن ژنا خان عه بدال عاصيمه خانم ژي
 هه رچي جبه خانا مايي به ره هه ف مغازه يا بنې دهري كه لي دكه تن و ئه و ژي ژ
 برجان ده كه ده مونتته زر دميينتن، وه كو خان عه بدال دگهل كو ميه كي ژ كه لي
 بدهر دكه فتن، قزلباش ظهن دبه تن كو ئه و دي پرهن، ئيدي قزلباش ژي،
 دهسته شير ئيروشي تينه خان عه بدال و غازيان و ليني كه لي دكه نه شه ر،
 لاكين ئه هلي دمدمي هندك و رافضي زافن و ژن و كچ ژي ژبرجان نه ظه ر
 دكه ن و سه له وات تين و زاري و گريني دكه ن، دهنگي فرياد و فيغان و
 زاريا زاروك و مه عصومان دچته فه له كان، خولاصه ئي كه لام، حه تتا
 نه فه ركه ژوان غازيان مايي، جه نك دكه ن و هه موو ژي شه هيد دبن، لاكين
 ژ قزلباشان ژي دوو چهن دان و سې چهن دان مرار دكه ن، وه كو خان عه بدال و
 مروف و ژني دبه ركه تي بيلته مام شه هيد دبن، ئيدي ئه و رافضي ژي،
 ئيدمايي هجومي كه لا دمدمي دكه ن و تژي نيقا كه لي دبن، هه رچي كو ژ
 كچ و بووكان هه بوون، زاقان ژه ر قه خوهر و عاصم خانم ژي ناگري دده ته
 جبه خانه يي و ياله كي كه لي به ره هه وا دبتن، ژ ئيراني و ژ عه يال و ئه طفاليد
 ئه هلي دمدمي، هه رچي ئه جه ل ته مام بووي ته له ف و هيلاك بووين و
 هه رچي ژ رافضيان مورد نه بووي خه لاس بووي، ئه و ژن و زاروكيد ل
 كه لي مايي ژ بۆي خوه ئه سير كرن و برن و هه رچي شايد پيرو ئه ختيار
 مابوون ئه و ژي هه موو كوشتن و شه هيد كرن و ناگر داينه كه لي ژي كه له و
 ئاقاهي هه موو سووتن، له ورائي ژ رافضيان بي حسيت هيلاك و مورد
 ببوون، ئيدي ژ وي رۆژي حه تتا نها ژي كه لا دمدمي وه ساني خاليه تو
 ئه لخاليه، خرابه دمينه، ئيدي ئاقا نه بووي و ئه قه قصه يا شه ري كه لا

دمدمي قهوي مه شهوور و مه عرووفه د كوردستانيداني و مه لايي با ته يي
 مي م و حي لقي قصه يا مه ووزون داستانهك ئينشا كريبه، نه كشه ري نه كرادان
 وي داستاني د مه جليساندا دخوونن و ژبۆي شه هيديد كه لا دمدمي حه يف
 دخون و دگري و دو عايي دكه ن..

ميري چه پك زيرين: خاني له پ زيرين، په له واني داستانا كه لا (دمدم)، ئه و داستانا
 لسالا (١٦٠٨) ز روويدي.
 كوساني: چه واني.
 كوسا: چه وا.
 ئيروش: ئيرش، هيرش، ئيريش.
 يالهك: ئالهك، لايهك.
 موردنه بووي: نه مري، نه مردى (فارسييه).
 مه لايي با ته يي: شاعري ناقداري كورد، مه لا حوسين با ته يي، ئه قه ژي نيشانه كه كو
 داستانا (دمدم) وي ب شعر قه هينا يه.

هيكايه تا سيم و پينهن

نه قل دكه ن كو ژ قه ضاييد بوهتان دقه ضا به روا رانداني گوندهك هه يه ناغي
 (خه سخير) و ئه كسه ري د ئه هالييد وي دهري به گزاره و پس ئاغانه و ژوان
 راني ژي طايفا عاديان دبستن، گويا ژوي طايفه مايه، ژوان پس ئاغان
 مروقهك هه بوويه ناغي ميره بهگ، ئه و ميره بهگ ژنا وي بهري دمريتن.
 كورهك ژوي ژني دميينتن، ناغي دژوار، ههفت سالي، ئيجاري ميره بهگ
 دچيتن كچه كي ژ ئه كرايد بوهتان ژبۆي خوه دخوه زيتن و تينيتن و ماره
 دكه تن و مودده يه كي دگهل يه كوودوو دبورين، سې چار سالان لسهر قن
 دچتن، وه ساني دقه و متن ژبۆي شو له كي ميره بهگ ژ ميري بوهتان خه وفن
 دكه تن و ژ مالا خوه دره فتن دچيته سته نبولي و مودده يه كي ل وي دهري
 بيلضروره ساكن دبتن، د ماليدا ژنا وي و كوري وي دژوار دميين، ئه وان
 ملك و وه رز هه بين دگهل وان مودارا دكه ن و دژوار ژي دوانزده و سيزده

سالښه، لاکين مه گهر قی ژن بابی وی یا کرمانج د بهریدانې وهقتی کچیدا نی علاقه دگهل یه کی په وند هه بوویه و هه ز ژ به کودوو کرینه، نه و مروقتی په وند کوه علاقه دگهل ژن بابا د ژواری هه یه جارنان تیتته مالا وان و دچتن، لاکین غیره تا د ژواری قه بول ناکه تن، ژ ژن بابا خوه دپرستن کو نه هه کی یه هه تیتته ئیره و دچتن، پاشی ژن بابا د ژواری دبیژیتن، کو نه هه برایی منه، لاکین د ژواری ژار نزانتن و نه وان نه کرادان ژ بهریدانې ناس ناکه تن کو پراستی نه هه مروقتی برایی وی ژنی یه یانې نه، و بهرې باوهری دکه تن کو نه هه مروقتی برایی ژن بابا منه، مووده یه کی نه و مروقتی جارنان تیتته مالا وان و ب شفقان دمینی و دچیتن، روژه کی دیسانې نه و مروقتی تیتته مالا وان، ژن بابا د ژواری دبیژیتن کوپو هه په رهی ژبوئی خالی خوه تری وهرینه، ئیجاری د ژواری بدو دکه فتن کو بچیتته په زی ژبوئی تری، کوپه کی جیرانان دبیژیتن کوپو د ژواری نه و کی یه کو هه دايم تیتته مالا وه و دچیتن، د ژواری دبیژیتن کو برایی ژن بابا منه، خالی منه، ئیجاری نه و کوپو جیرانی دبیژه د ژواری کو خوه لی لسه ری ته بتن، نه و زپایې ته یه و یاری دا ته یه، و هه کو نه و کوپو جیرانی نه هه خه بهری دبیژته د ژواری، ئیدی د ژواری و هه کی نه هه پرستی ژوی کوپو کی سه دکه تن، دده ته بهری و دبه زیته وی کوپو جیرانی، ئیجاری نه و کوپو دبیژته د ژواری، کو برادر ژبوئی چ سل دبی، ئیشه هه تول وان ههردوکان به پی، ئیجاری نه و چ مروقتی تو دزانی، نه هه خه بهره ل د ژواری قه وی زیته عارتیتن، ئیجاری د ژواری دچیتن و قه دهره کی تری ژ په زی تینیتن و دده ته ژن بابا خوه و دبیژه ژن بابی کو خه نجه را بابی من د سندوقدانه بده من، ئیشه هه نه ز دی بچمه بهر رهی، کاروانه ک نیژوکی په زی هاتیه ئیورینه، نه کو ئیشه هه ژ په زی تری بدزن، ژن باب ژنی منی دکه تن کو د ژواری بچتن و مال ژبوئی خالی بیتن، خه نجه ری بدرتینه و دده ته د ژواری، دبیژه کوپو سیوی یولی دان ژ دست ته تیتن، خوه لی لسه ری وان بتن کو تو وان بده بهر خه نجه ران، ئیجاری د ژواری دبیژیتن دایی نه گهر خودی راست تینتن نه ز لی ددهم، صوبه یی تو دبینی،

ئیجاری د ژواری خه نجه ری دکه ته بهر پشته خوه و سه ر ئیشاری دچته په زی و میقداره کی ل په زی دسه کنه و پاشی بخه ف وهقتی رازانان تیتته سه ر کوله کا مالی و خوه دقارویتی بدزی قه دشیره و ل نه حوالی ژن بابی و نه وی مروقتی کو یاری ژنی دغه کرتن، دبینتن کو به لی جهه ک بتنی ل گوشه یه کی مالی دانین و چراغ قه مراندن و ههردو رازان، و هه کو د ژواری نه هه بقی طهرزی دبینتن، دهمه ک خوه دگرتن و ژ کوله کا پاکتی په یا دبه نیفا مالی، کو نه هه ههردووی رازینه، تیتته بهر سه ری د وان، بهرې ئیبتیدا خه نجه ری ل سنگی وی مروقتی دده تن و خه نجه ره کی ژنی فیلحال بی مه جال ل ژن بابی دده تن، خولا صه ئیدی قودره تا وانا لباتی نابتن، خه نجه ره کی ل وی یه کی ل دایی، بقی طهرزی ههردووکان ژنی ته مام دکه تن، ئیجاری گازی جیرانان دکه تن کو ورن نه حواله کی و هه قه ومییه، ئیدی نه وان ههردووی جنازان دهن دکهن و هه رکه سه ک ته حسین و ئافه رینی ژبوئی د ژواری دکه تن، هه تتا نه هه شوله بگوهی میری بوهتان که تی، فریتری د ژواری برییه حضور خوه و خه لات کری، گوته وی کو من بابی ته به خشیه ته، ژبوئی قی غیره ت و جه ساره تا ته، مه خصوص میری بوهتان مروقتی فریتری بابی د ژواری ژ سته نبولی ئینایه و ههردووی کرینه پیشه کارید خوه و هه رچی شوله کا ئاسی هه بوویا د ژواری دگهل بابی فریدکرنه وی شولی و پیکه تینان و نه هه قصه یا ژ د ژواری بشو هه مایی، بوویه داستان د نیفا بوهتانیدانې ..

ئیرینه: ئاکنجی بوینه، ل ویری دانایه.
 سیوی: نه و زاروکه یی دهیکا وی مری.
 لبات: لف، هه رکه.

هیکایه تا سه و شه تی

نه قل دکهن کو د زه مانې بهریدانې په وندکی پروت و ژار و قه وی په ریشان ژ مالا خوه بدو دکه فتن کو ژ بوئی خوه چاره و عیلاجه کی بکه تن، نه و مروقتی

دگه لیجی کو طولیدانی تیتن و بهر هکی بلند و مهزن ل کناری ری هه یه ، دگه هته وی بهری ورحت دبتن ، ل بنی وی بهری پروتنتن کو ده می ژ بوی هیسای بیتن و پاشی ب شولا خوه دانی بچتن ، د فه کره کو ژ دوورقه سواره کتی پیکهاتی ب لیباس و چهک تیتن ، وه کو ئه و په وند نه وی سواری ژ دوورقه دبیتن و دکه فته طمه عا شه لاندنا وی سواری ، لاکین په وند پروت و بی چهک و په یایه ، ئیجاری هه مان فیله حال پاچید دهر خوه دانی بدهرتینه ، طازی و عوریان و پی خوه س و سه رکول بدهر دکه فته سه ری وی بهری و بهر ب قبیله لسه ر پیمان د سه کنتن و هه ردوو ده ستید خوه بژوورقه هلدگرتن و گویا نه فث مرؤقه ژ خودی ته عالا دوعایین و رجا و هیقی دکه تن ، ودها بقی طهرزی لسه ری وی بهری د سه کنتن ، نه و سواری ری ژی دگه هته بنی وی بهری و بژوورقه لسه ری بهری دنییره ، کو مرؤقه کتی پروس و سه ر و پیخواس لسه ری بهری بهر ب قبیله وه ستایه و هه ردوو ده ستید خوه ب عه سماناندا نی هلگرتیه و دوعا دکه تن ، نه و سواری ری عه جیب ده مینتن ، کو نه فته چ حیکمه ته و نه فته چ که سه که ، ئینسانه ، وه لیسه ، جنیه ، نه و سوار دده ته ده زهنگی و لینی بهری دسه کنه و لوی په وندی کو له سه ری بهری وه ستایه د فه کرتن و خوه ب خوه دبیتن ، کو نه فث شوله نه لبه تته ژ سر په کتی خالی نین ، نه ز دی ژ فی مرؤقی پرس و پرسیاره کتی بکه م ، پاشی ژ نییره دچم ، دکه ته گازی کو نه ی مرؤف ، توچ که سی و نه فته چ حاله ، ژ بوی من بیژه ، نه و په وند به ری قهت جه واین ناده تن ، گویا ب دوعایین مه شغوله ، ژ فی جه و اب نه دانا په وندی طمه عا سواری ئیدی زیده دبتن ، کو هه یه به لکو نه فته هه زه رتا (خضر) ه وه یا خوه وه لیسه کتی خودی ته عالا یه ، نه لبه تته نه ز دی فی مرؤقی زیارهت بکه م و ژ فی نه حوالی خه به ردار بیم ، پاشی بچمه شولا خوه ، نه و سوار ژ هه سپیدانی په یا دبتن و مونته زری په وندی دسه کنتن ، پاشی دمه کی گویا په وند دوعا خوه ته مام دکه تن و ده ستید خوه ل رو بی خوه دسووتن و تینه خواری سه ری پاچید خوه ، ئیجاری نه و سوار ژ په وندی پرسیار دکه تن کو تو ب

خودی که ی ، توچ که سی و نه فته چ حاله ، ژ بوی من راست بیژه ، ئیجاری په وند دبیتن کو نه زاره که م و نه فته برا زیاره تگاه و به ری مران دبیتنه فی بهری ، هه رچی که سی مران که هبتن ، بیتنه نییره و ده ستیژی بگرتن و پاشی پروس و طازی ، سه رکول و پیخواس بیتن و بچیه سه ری فی بهری و بهر ب قبیله یی سه کنتن و ژ خودی ته عالا مران خوه بخوه زیتن ، نه لبه تته دوعا وی مرؤقی د قه بله ، من ژی مران که هه بو له و هاتمه نییره و من ژ خودی ته عالا مران دخوه ست ، نه فته نه حوالی من و بهری و دوعایین ، ئیجاری وه کو نه و سواره نه فی خه بهری ژ وی په وندی سه ه دکه تن ، نه و مرؤف ژی شه و قه ک لی په یدا دبتن ، کو نه ز ژی مران که کتی ژ خودی ته عالا لسه ری فی بهری زیاره تی بخوه زم ، به لکو د قه بله ، ئیجاری نه و سوار دبیتنه وی په وندی ، کو تو ژی هه سپین من بگره ، دا نه ز ژی بشه لم و بچمه سه ری بهری مران که کتی ژ خودی ته عالا یی ژ بوی خوه بخوه زم ، به ری په وند دبیتنه ، کو نه شولا من هه یه ، نه ز بله زم ، دی بچم ، ئیجاری نه و سواره زیده لا واهیان ل په وندی دکه تن ، و رجا و هیقی ژ بوی کناری خودی هه سپین من بگره ، نه ز دی زو بیتمه خواری ، ئیجاری په وند دبیتن کو بلانن و هسان بتن ، لاکین زو وهره ، کو شولا من هه یه ، ئیجاری نه و سوار دشه لتن و لیباس و چه کتید خوه . بیلته مام دسپییره ره وندی و بخوه ژی پروس و طازی و سه رکول و پیخواس دچته سه ری بهری و ده ست به دوعایین دکه تن ، وه کو په وند مای بتنی جلید وی سواری هه موو بهر هه فکری و چه کتید وی گریدای ل هه سپی سوار دبتن و لبا سید وی ژی دانینته به را خوه ، ل وی ناقی ، نه و مرؤقی لسه ر بهری دفه کره ، کو لو مرؤف توچ دکه ی ، په وند گازی دکه تن تو دوعا خوه ته رک مه که ، خودی مران من دایی ، نه فته نه ز چوومه حالی خوه دانی توژی دوعایین بکه دا خودی میری مران نه دا مران ته ژی بده تن ، په وند نه فی خه بهری دبیتن و رکیبان ل هه سپی دده تن ، یا نه للاه دچته شولا خوه ، خوه یین هه سپی وه سانن پروس و طازی دمینیتن و ب ژاری تیتنه مالا خوه ، په وندی نه و

ههسپ و چهک وهسانئ بری و چوووه شوْلا خوه، ئیدی ژوی وهقتی و زهمانی، ناقتی وی بهری مایه بهری مرازان، و ئەف قصصهیه ژی دنیتشا عالهمئ دانئی بوویه داستان (ضرب المثل)، وهکو یهک حیلهمی ل یهکی بکه تن دبیژیتن کو ئەفه ژی ئەحوالی بهری مرازانه.

هیسای بیتن: رحمت بیبتن، بیبتی فهدهت.

پاچ: جلکئید بی سهروبه.

هیکایهتا سیه و ههفتی

ریوایهت دکهن، ژ قهضایید وانئ، د قهصهبا (بی کریتی) فهله یهک ههبوویه، ناقتی (شاطر) وهقتهکی دهرویشهک بهری بهاری تیتته وی قهصه بهیا (بی کریتی) و ل مالا وی (شاطر) ئ فهله دبتته میتوان، بامر الله، ئەو دهرویش ناقتی ژی (صاری صالته) بوویه، ل مالا وی (شاطر) بی که یف دبتن، و موددهیهکی مه دیده نهخوهش رادزیتن و ئەو (شاطر) و ئەگه ر خارس و ئەهلئ مالتی زیده پهحم ب حالی دهرویشی دهن و قهوی قهنج موقه بیهد دبن و خوه بیستی ل دهرویش صاری صالته بی دکهن، پاشی دوو هه یقان دهرویش شیفا دبیبتن و قهنج دبتن، پۆژهکی دهرویش دبیژیتته (شاطر) ی کو ئیشه قه جوالهکی و بهن و بهر ههسته و شه مالت و به طهک ئەقنه حازر بکه، ئەز و تۆ بچنه دهرهکی، ته گه لهک زهحمه تا من کیشایه، بلانئ ژ بهر وی زهحمه تی قهنجی یهک بته رانئ بیبتن، ئیجاری ئەو شاطری فهله ژی جوال و قهوانئید صاری صالته بی هه موو حازر دکهن، وهکو قهدهرهکی شهقتی دبووربتن، صاری صالته و بته دارهک ژ نیقا ئاهاهی بهر دکهن و ریا سهعه ته کی ژ بی کریتی ویدانئ، دنیتشا گوندئ کورزوتی و بی کریتی، که له کا خرابه هه یه ژ کفاری مایی لسه ری گرهکی هه موو بیبا و عیماره تید قه دیمه نه، ئیجاری ئەو دهرویش صاری صالته و شاطری فهله ههردوو تینه نیقا وی که لا خراپه، ئیجاری دهرویش دبیژیتته وی شاطری کو

تۆ دزانی ئەم ژ بۆی چ هاتنه ئیره، فهله دبیژیتن، نه، تۆ دزانی، ئیجاری دهرویش دبیژته کو دنیتشا قتی که لی دانئ ژ کفاری مایی قه دیم دهفینه ههین، ئەز دئ بخوونم و سحر دهفینه بی به طال بکه م، و ئەم بچنه نیقا دهفینه بی، تۆ ژبۆی خوه قهدهرهکی زیران بهدرین، لاکین ئەصله ئیدی تۆ خه بهر نه دهی، ئەقنه قهنج ل شاطری ته نبیه دکهن و دهرویش میقدارهکی دخوونتن و دهنگ و زهله زله دنیتشا وان بینایید که شن پهیدا دبتن، پاش موددهیهکی پراسستی دهری یهک ظاهر دبتن، ئەو ههردوو دچنه نیقا وی خه زینه بی، شاطر فندهکی هلدکه تن، واقیعه ن شاطر دبیبتن، کو به لی جههکی عهقدئ واسع و زیر و دراقئیدکه فن ب سکهک بیید کفاری، طهره ف طهره ف، کۆم کۆم، به رهه ف کرینه، لاکین لسه ر کۆمه کی زیران، دیسانئ ژ زیری تۆکمه شکلی گۆیه کی دانینه و دجهی چاواندا نی ئەلماس دانینه د برقتن و مینقار و په رتید وی شکلی گۆیی، هه موو ب جه واهران موره صه ع کرینه، ژ دوورقه وهکو پۆژئ دبرقتن، دهرویش گۆیا دهستی خوه درتژ دکهن و ئەوی شکلی گۆیی هلدگرتن و داتینیتته پاشلا خوه، ئیجاری دهرویش دبیژیتته (شاطر) ی، کو توژی ژ بۆی خوه، ژ شان زیران میقداری کو هلدگری، تژی جوالئ خوه بکه، دا ئەم بچن، ئیدی (شاطر) ژی قهدهری کو قادر دبتن ههمل بکه تن، ژ زیران میقداری کو هلدگری، تژی جوالئ دکهن و ژ دهفینه بی بهدر دکهن، دیسانئ دهرویش دخوونتن و دهری دهفینه بی تیتته گرتن، ئیجاری ئەو ههردوو ژوی دهری برئ دکهن و قهدهرهکی ب ئیره دانئ تین، ئیجاری دهرویش صاری صالته دبیژیتته (شاطر) ی کو تۆ هه ره مالا خوه، ئەز دئ بچمه شوْلا خوه، دبی بخاترا ته، دهرویش قهدهره ته، جودا ب کناره کی دچیتن، وهکو دهرویش ژ شاطری جودا دبتن، شهیتان وهسوه سه بی دده ته شاطری، کو ئەفه چ بوو، ئەوی دهرویشی شکلی گۆیی موجه وهه ری سپه حی و زیر قیسمه ت ژ بۆی خوه بری و ئەف زیرانه دایه من، ژ بۆی چ، ئەز ژی شه ریکم، وه للاهی ئەز دئ بگه هه مه دهرویشی و قهت نه بتن ئەز دئ بزۆری گوا زیرین ژ دهرویشی بستینم،

ئيجارئ شاطر زيران ژ پشتا خوه داتينتن و ژ شوّقه خوه دگههينه دهرويشى، وهكو دنگى پيان تبتن، دهرويش دزقره، دببتن كو (شاطر) ه لپچ وى تبتن، ئيجارئ دهرويش دبببتن، كو (شاطر) خيره، چ بهحسه ئيدى (شاطر) دبببتن، كوراستى ئەز هاتمه گوئى، من ئەو زير نهفئينه، ئيجارئ دهرويش دبببتنه (شاطر) ههپه دين مهبه، ئەو زير ژ بوئ تهبهسن، بچه شولا خوه، كوژ بوئ من لازم بوو و گويا ئەز ژ فپهنگستاني ژ بوئ فئى گوئى هاتبووم، لاکين وهسابوو، كو ئەز نهخوهش بوويى، ل مالا تهمايم و هنده زير ژى ژبوئ ته ئيكرام بتن، شاطر قه دگهپتن ديسانى شهيتان وهسوسه ددهتن، كوكوپو ههپه و ب زورى گوئى ژ دهرويشى بستينه و زيران ژى نهدهوى، بلانئ بچته شولا خوه، تيكرارهن شاطر ديسانئ قه دگهپتن و تبتته نك دهرويشى، خولاصه كهلام ههر چ قه دهرويش شيرهتان ل (شاطر) دكهتن، چاره نابتن، دهرويش ل (شاطر) دفهكره، كومهراما (شاطر) جهبره كوب زورى گوئى ژ وى بستينتن، ئيجارئ دهرويش دبببتنه (شاطر) كو وهه نيزوكى، ئەز دئ گوئى بدهمهته، وهكو (شاطر) نيزوكى دهرويشى دبتن، تشتتهكى ددهته بهركهپويى (شاطر)ى، فيلحال ب بهنئ (شاطر) ژ خوهقه دچتن و بئ هش ل وئ دهري دكهفتن، دهرويش دچته شولا خوه، وهكو نيزوكى صوبه بئ دبتن، هشنئ (شاطر)ى تبتته سهري، رادبتن كو دهرويش تونينه، ئيجارئ تبتن ئەوى جوالئ زيران تبتته مالا خوه و خهف دكهتن و هيئدى هيئدى ملك و ئەملاك و كوئان و كهر و ئاشان ته دارهك دكهتن، ئيجارئ ميريد (بئ كريفئ) سهه دكهن كو ئەلبهتته ئەفى (شاطر)ى ژ جههكى مال بدهست كهتیه، كو هنده ئەملاك و ئەشیا ژ بوئ خوه پهيداكرن، ئيجارئ جيران دبببتنه ميرى، كوپيلهكئ دهرويشهك هاتى ل مالا فئى بوويه ميتوان و مووددهيهكى نهخوهش بوويى، پاشى شيفسا ديتى، ئەو دهرويش ناپهديد بوويى، ئەفى (شاطر)ى هنده مال پهيدا كرى، خولاصه ژ تيره دا ويدا نمونا زيريد كهفن ژ مالئ (شاطر)ى بدهرانين، و (شاطر)، ميرگرئى حبس كرن،

قه دهركئ زيران مير ژ (شاطر)ى ئستاندى، ژ حبسى بهردانئ، ئيجارئ ئەف خه بهره دنيتفا عه وامپدانئ شايح بوويى، كو (شاطر)ى بئ كريفئ خهزينه دبتيه، ئەف خه بهره بگوهي پاشايئ (وان)ى كهتى، ئيجارئ پاشايئ (وان)ى رپكرى (شاطر) گرتى برينه وانئ و مووددهيهكى ل وانئ حبس كرن و ئيزا داينه (شاطر)ى، كهيفيهت وهكو بووى ئبقرار كرى، ميقدارهكئ زيران ژى پاشايئ وانئ ژ شاطرى ئستاندى، شاطر ژ حبسى بدهرانئ، خولاصه ئەو (شاطر)ه ئيدى كهته بهلايئ، ئيره دا ويدانئ ههر ژوى دستاندن، ئەف قصصهيه ئەگهر چ هندهكئ ژ عقلان دووره، لاکين لوان ئەطرف و ئەكنافان مهشهوره، گههايه حهددئ تهواترئ و نها ژى مالا وى شاطرى ديسانئ ل بئ كريفئ ههپه و قهوى مهعموره و ئەولاديد وان ههين، خوھي ئەملاك و ئاش و كوئان و كهر، لاکين مالءه كا قهوى زپده بهرقه كريبه، حسيبكه تهكيبه، ههرچى بيتتهوى مالئ، فهله، موسلمان، مهنع ناكهن، دئويرين و ئيكرام دكهن، مالا شاطرى ژوى وهقتى هتتا نها ژى دنيتفا ئەكراداندانئ مهشهور و مهعروفه، ئەكهپريد ئەكرادان دؤستى دگهل وئ مالئ ههين و پهز ههديبه ژ بوئ وئ مالئ دهن، مالئ دهن، و ئيقتيزا بكهتن كو ئەكراد دوژمناتيا بئ كريفئ بكن و تالان و دزيبئ ژ بئ كريفئ بكن، ديسانئ نيزوكى تالان و مالا وى شاطرى نابن، دبببتن كو تهكيبه و نانئ وان چاقرا دكهن و بئى طهرزى قصصهيبند خهزينه و دهفينه يان د كوردستانيدانئ زاف ههين و ئەكرادا زپده باوهري ب بوونا دهفينه و خهزينه يان ههين و گهلهكان ژى جزوى و كوللى راست هاتيه، ئيدى حهقيقه تئ خودئ دزانئ..

دهفئنه: گنجينه، خهزينه.

فند: چرا، شه مالءك.

كهر: كهريت پهزى.

پيلهك: دههك، وهختهك.

ناپهديد: نهديار، بهرزه (فارسيه).

ټكناف: ږخ و دوز، ټه طرف (عهه بيهه).

د ټيورين: ساكن دكهن، ب خودان دكهن، جهي ددهني.

هيكايه تا سپه و هه شتن

رېوايهت دكهن، كو د تاريخا هزار و دووسه د نوژده پيدا ني، د وه قتي خيلافه تا (سولتان عبدالحميد خان) دانې، ژ حاكميد خواهه جهي (مه محمود پاشا) حاكمي بازيدئ بوويي، قه وي مرؤقه كي غه ددار و زؤره بوويي، د وه قتي حكومه تا ويدانې، ژ فهره ننگستانې مرؤقه كي سه بياح ژ بؤي سه ير و ته ماشا هند و ئيرانې هاتي، بهرئ بهارئ گه هابه باژيرئ بازيدئ، كو ژ وي دهرئ بويرانې و بچيته وه لاتيد ئيرانې، ټه ما دوي زه مانيدانې، ټه صلن طايفه پيد ټه فره نجان لوان وه لاتانانې پهيدا نه دبون و كه سه كي ټه فره نج نه ديتبون، قه وي ل وان عه جيب خويا دكرن و عه داوه تا ل طايفا ټه فره نجان لنك وان هه بوو، ئيجارئ ټه و فره نكي هاتي، ناقي ژي (ژ ويير) بوويي و قه وي زيده تشتنه سپه هي و نادیده دگهل هه بوويي، وه كو سه عه تيد مه قبوله و سلاحيد دوو لوله و دوورينيد سپه هي، ټه و (ژويير) هاتيه نك پاشايي (بازيدئ) مه محمود پاشا و چند رؤزه كان لوي دهرئ بوويي ميتوان، لاکين وه كو ټه تبعيد پاشاي ټه وان تشتيد سپه هي لنك (ژويير) ديبن و دبيزنه پاشاي، ئيدي ټه و ژي بؤي ټه فان تشتيد توحه ف دكه فته طه مه عي و قه صدا شه لاندن و كوشتن و ونداكرنا (ژويير) دكه تن، گؤيا صوره تن چند سواره كان دگهل (ژويير) دانينه كو ټه وي ب سه لامه ت ببه وه لاتني ئيرانې، لاکين بخه ف دبيزنه وان سواران، كو من ته نبهه كرينه، دي بره كا سواريد ټه كرادان بينه رپا هه وه، وه كو ټه و ټه كراد تين و پهيدا دبن، هوون بره فن، بلانې ټه و سواريد ټه كرادان (ژويير) بگرن و بكوژن و هه رچي ماليد هه يي ژ بؤي من بين، ئيجارئ وه كو (ژويير) دچته سينورئ ئيرانې و بازيدئ، چپايي (قازي گولي) ټه و سواريد ټه كرادان هجومي وان دكهن، غولاميد مه محمود پاشاي به ته حريكن و دهرئن، (ژويير) دمينه،

ټه كراد (ژويير) ي دگرن و د شلین، لاکين ټه جهل نه هاتيه ټه وي ناکوژن، ئيجارئ بشه ف (ژويير) ي ژي دگهل تشتيد وي تيننه نك مه محمود پاشاي، بخه ف پاشا ژوان پرسيار دكه تن، كو ژ بؤي چ وه ټه ف نه كوشتن، ټه كراد دبيزن كو براس تي ده ستي مه نه چوويي مه ئينابه، ئيدي مه محمود پاشا دبيزه، كو ټه لبه تته حيكمه ت هه به، ئيدي ټه و قئ نها ناکوژم، شوله دبتن كو ټه ف مرؤقه كي مه زن بيتن، پاشي خونديار لي بپرستن، ئيجارئ تينتن بخه ف (ژويير) ي دكه لييدانې ژ بهر ي كولايي طاري بي دهر ي و كوله ك، زيندانه ك قه ديه هه بوويه، كو دهرئ وي ژ سه ري بهر ي كوله ك هه بوويي (ژويير) ي ژ وي كوله كي داده يلنه زيندانې، وي زه ماني دذاري كه لي ژي، مرؤقه كي كال ناقي قاسم ناغا هه بوويه، پاشا ته نبهها وي قاسم ناغاي دكه تن، كو رؤژ برؤژي نان و ناغا (ژويير) ي ژ كوله كي داهيلنه نك وي بلانې مودده يه كي بشي طهرزي بيبتن، كانې ناخري چه وانې دبتن، لاکين ټه ف شوله ب خه ف، مه علومي ټه هالي و كه سه كي نين، ئيلا پاشا دگهل چند غولام و دذاري بشي ټه حوالې (ژويير) ي دزان، ئيدي كه س پي واقف نين، (ژويير) بشي طهرزي لوي زيندانا وه حشه ت فيزا، قه دهرئ ساله كي مايي، لاکين ټه وي قاسم ناغايي دذدار و خاتونا وي، ره حيمه خاتون، ټه فنه رهم ل حالې (ژويير) ي كرى، بشه فان ژ زيندانې بده رتانين و تينانه نك خوه و ئولفه ت دكرن، زاد و طه عام ددانې و جليد وي دشوشتن، بهر وه جه بدزي سه رگوه ي قه وي قه نج ل (ژويير) ي دكرن و دل منايي ددانه (ژويير) ي كو خودئ مه زنه، تو ژ قئ زيندانې ټه لبه تته خلاس دبي و زيده ئولفه ت و حه ببه ت بخه ف دگهل (ژويير) ي دكرن، نه قل دكهن كو ټه و (ژويير) ژي قه وي مرؤقه كي خواهه ي كه مال و صاحب دهر ك و ديرايه ت و ژ حه موو علومان خوه ندي و خه به ردار، مرؤقه كي كامل بوويه، خولاسه بشي طهرزي، ساله كا ته مام (ژويير) گرتي مايي، ئيجارئ د تاريخا بيستيدانې وه بايه كا شه ديد ل بازيدئ پهيدا بوويي، ب ټه مرئ خودئ مه محمود پاشا فه وت دبتن و برايي وي هه بوويه، ئيبراهيم به گ ژ

قهزایید بازیدی ل قهزا خاموری میر بوویه، ئەو ئیبراهیم بەگ تیتن و لجهی
 براین خوه مهحموود پاشا دبتە پاشای بازیدی و ساکن دبتن، ئەمما ئەوی
 ئیبراهیم پاشای ئەصلەن هایشی ماددا (ژوبیتر)ی و گرتنا وی و حەبس
 بوونی نەبوویه، پاشی چەند رۆژەکان کو ئیبراهیم پاشا دبتە و الی بازیدی
 و سەری ژ قەرەبالغی هیسایی دبتن، رۆژەکی ئەو دزدار قاسم ئاغا تیتە
 حضورا ئیبراهیم پاشا و بخەف ئەحوالا حەبسیا (ژوبیتر)ی وەکی بووی ژ
 بوئی ئیبراهیم پاشای نەقل و بەیان دکەتن، کو بەلی ئەحوالەکی وەها د
 وەقتی براین وە مهحموود پاشای قەومییە و ئەقە سالەکە کو ئەو
 (ژوبیتر)ی فرەنگ د زیندانێ دانێ گرتیە و قەوی زیدە ژار و زەعیف
 بوویی، تۆچ ئەمر دکەوی و ئەو مرۆقە ژی دوعا ل دەولەتا هەوە دکەتن
 بلانی یان من بکوژە و یانی بدەرینە و ئازا بکە و فیلواق ئەو (ژوبیتر) ژ
 ئەگەر چ فرەنگە، لاکین مرۆقەکی بەگژادە و قەوی زیدە کەمال و خوەندی و
 مەقبولە، ئەمری هەوویە، لاکین ئەوی ئازا بکەن، قەوی زیدە قەنج دبتن،
 ئیدی ئەمر و حوکم ئی وەیه، وەکو ئیبراهیم پاشا ئەقە ئەحوالا (ژوبیتر)ی
 سەه دکەتن، زیدە تەعەججوب دکەتن، کو ئەقە شۆلا مەزنان نین و قەوی
 بی مروەتیە، فیلحال فریدکەتن و (ژوبیتر)ی ژ زیندانێ بدەرینە و تینتە
 نک خوه و قەوی ژ عوزرخواهی دکەتن، کو ئەز تە رجا و هیقی دکەم، کو
 تۆ قصورا مە بی بەخشینی، ئەقە شولەکا نە مونساب و بی طەرز قەومیە،
 عەفو بکەن و هەرچی پەرتال و ئەشیایید هەوە چوویی، دەفتەر بکەن، ئەز
 دی بەرهەف بکەم و دەستورا هەوە بدەم و موعەزەر و موکەرپەم وە بری
 بکەمە ئیرانی، ئیجاری چەند رۆژەکان ئیبراهیم پاشا زیدە ئیعرزاز و
 ئیکرام ل (ژوبیتر)ی دکەتن و هەرچی ئەو تەشتید وی بی سپەهی، کو
 لئک براین وی مەحموود پاشای بوویی و لیباس و هوروموید (ژوبیتر)ی
 کو لئک غولام و ئەکرادا بوویی، پیکفە بەرهەف کری و ئینای بیلتەمام
 تەسلیمی (ژوبیتر)ی کریە و بخوژی هەسپەکی قەنج و قەدەرەکا دراخی
 لوی ئیکرام کریە و ئەو (ژوبیتر) ژ ئەحوال و ئەشیایید خوه هەدیەنە

قەوی مەقبول دایە قاسم ئاغایی و ژنی و ئیکرام کریە، ئیدی ئیبراهیم
 پاشای زیدە ب ئیکرام و قەدر، مرۆف دگەل (ژوبیتر)ی دانی و سەلامەت
 فریدکریە تەبریزی و (ژوبیتر) چووی سەفەرا خوه، لاکین پاشی ئەوی
 (ژوبیتر)ی هەر سالی بیست و پینج فرانسە وەزیفە، لوی قاسم ئاغایی
 دزدار گرتایی، سال سالی ل ئستانبولی فریدکریە نک قونسولید فرەنگ
 سزی، ئەوی ژی ئەو دراخ کو هزار غروش دبوو فریدکریە طەرەبزوونی و
 ژوی دەری ژی ددانە تو جاران و قەبض دستاندن، تو جاران ژی فریدکریە
 بازیدی تەسلیمی قاسم ئاغایی دزدار دکرن، ژ زمانی وی قەبضنامە یا ب
 موهر دستاندن و ئەو قەبضنامە فریدکریە نک (ژوبیتر)ی فرەنگستانی،
 حەتتا کو قاسم ئاغا فەوت بووی، پاشی وی کورەکی قاسم ئاغای ناخی
 مەحمود ئاغا هەبوو، حەتتا ئان سالان ژی، کو (ژوبیتر) د حەیاتیدانی
 بوویی، دیسان ب ئوسلویا قەدیە ئەو هزار غروش، سال سالی فریدکریە
 نک قونسولی طەرەبزوونی و ئەوی ژی ژ طەرەبزوونی فریدکریە نک
 قونسولێ ئەرزەرومی ئینگلیزان مسیو (برندی) و ئەوی مسیو (برندی)
 ژی ئەو دراخ فریدکریە بازیدی ژ بوئی کورێ قاسم ئاغایی دزدار مەحموود
 ئاغای و ژ وی سەنەد دستاندن و فریدکریە فرەنگستانی ژ بوئی
 (ژوبیتر)ی، بگەیر ژ قتی ژی، هەر سێ چار سالان جارەکی، قەدەرەکی
 دیاری و چۆخ ئەشیانە لایقە ژ فرەنگستانی ددایە بازگانان و ژبوئی مالی
 قاسم ئاغای دیاری فریدکریە، پراستی ئەو (ژوبیتر) زیدە مرۆقەکی صاحب
 ئینسانیت و خوویی ئینصاف و مروەت بوویی، هەندە سالان ئەو حقوق و
 مرۆقایی ژ بیر نەکر، حەتتا کو خوەش بوو، ئەو قاسم ئاغا و کور چاقرای
 کریە و ئەقە بقی طەرزی دەرەجا ئینصاف و ئینسانیتە (ژوبیتر)ی ئیدی ل
 کوردستانی بوویە ضەری مەسەل، هەر کەس تەعەججوب دکەتن، کو
 مرۆقەکی فرەنگی هەندەخوویی مروەت و ئینسانی بیتن، گەلەک شولە،
 کەسەک بەلکو ژ ئەهلێ ئیسلامان، حەتتا ئەف طەرزی ئینصاف و
 مروەت نەکریە و ئەو (ژوبیتر) ژ پاشی ل فرەنگستانی مەشهور و

مه‌عرووف بوویی، کتیبید ترکی و زمانید دمای ته‌صنیف کرینه، حه‌تتا فا نیتروکان ژی نهو (ژوبیر) خوهش بوویی، لاکین نها فهوت بوویی، نه‌گهر چ نهو ژی فهوت بوویه، ئیللا کو ناقتی قه‌نجی و ئیبنصاف و مروه‌تا وی حسیبکه تانبگور خوه وه‌کی ناقتی نه‌وشیروانی عادل دنیقا کوردستانی مایی، ههر کهس ب ته‌حسین و ناه‌رین دگرن، کو هنده سالانن بچتن و هنده قه‌ده‌ری وه‌لاتی وی دوور بیتن و بخوه ژی فره‌نگ بیه، ژ ملله‌تی ناخیره بیتن و دهره‌ققی موسلمانان بقی وه‌جهی ئیحسان و ئیکرامی و قه‌نجیی بکه‌تن، پراستی کو شوله‌که عه‌جیبیه وه‌ ههر کهسی صده ناه‌رین دکهن، قصه‌یا (ژوبیر)ی ژی نه‌ف ره‌نگه قه‌ومییه و نه‌کشهرید نه‌کرادید باژیری پی دزانن.

کال: پیر

کوله‌ک: په‌نجه‌را بچوک

دزدار: نهو که‌سی به‌رپرس ژ پاسه‌وانید که‌لی.

وه‌حشته‌ فیزا: طه‌نگ و گاری، بین طه‌نگ

دل منایی ددان: دله‌لی وی ددا.

عوزر خواهی: عوزر خوازی.

هیکایه‌تا سیه و نه‌هی

نه‌قل دکهن دقتی تاریخی‌دانن ۱۲۳۵ وه‌کو بوویه سه‌فه‌را ئیرانی و رومی، وی وه‌قتی ناغایی سیپکان سلیمان ناغا و ناغایی تایفا زیلان حسین ناغا، نهو ههر دوو دگهل ئیلید خوه ل خاكا ئیرانی بوویی، خدمه‌تا شاهی ئیرانی دگرن، وه‌کو نیتروکی موحاره‌به‌یی بوویی، ناییب سه‌لته‌نه، عه‌بباس میرزا، سلیمان ناغایی سیپکی و حسین ناغایی زیلی، خوه‌ستییه نک خوه و ههر دوو ژی برینه حوزورا دیوانن و نه‌کابر و خه‌وانینید ئیرانی ژی پی‌کفه له حوزورا عه‌بباس میرزای گه‌له‌ک نه‌وازش و روی دل و ته‌کلیف ژ بووی وان ناغا له‌ران و ههریه‌کی ژ وانه دوو شالید شه‌مله ژی قیمه‌ت و

شیرید زیرین ئیحسان کری و گوتیه وان کو هوون غولامید سادقید شاهن، موحاره‌با مه و رومی هه‌یه، وه دبینم لوان سه‌رحه‌دان موقه‌بییه د بن و غولامی ئیجرا بکه‌ن، نه‌لبه‌تته هوون ژ که‌ره‌ما حه‌زه‌تا شاهیی چراغ دبن، ئیجاری ژی خه‌وانینید ئیرانی ژ خانید وه‌لاتی ره‌وانن، خانن تایفه‌یا ئای رومیان ضه‌مان خانن کورن قاسم خانن ژ حه‌سه‌دی گوتیه عه‌بباس میرزای، کو شاهم نه‌فه چیه تو هنده ره‌غبه‌ت و ربعايه‌تی دنیقا خه‌وانینید ئیرانی لغان ناغایید نه‌کرادان ژن قه‌حبه‌ دکهی، نه‌گهر چ عه‌بباس میرزا ژ قی خه‌به‌ری سل بوویه و زه‌مان خان ته‌قدیر کرییه، لاکین سلیمان ناغایی سیپکی ژ غیره‌تان نه‌حه‌ملاندی، ل وی حوزوری گوتیه، کو ضه‌مان خان سو‌به‌یی ژن قه‌حبه‌تی کفش دبتن، ههرچیه عه‌بباس میرزای ضه‌مان ژ حوزوری قوراند، ئیدی ته‌نییه و ته‌ئکید ل سلیمان ناغای و حسین ناغای کره‌ کو وه‌ دبینم هوون دگهل ئیلانید خوه باربکه‌ن و بچنه سینورا رومی و موقه‌بییه د باخه‌به‌ر بن، بلانن جاسوسید وه ژ سه‌متن وه‌لاتن رومی کیم نه‌بی و سه‌رگوها وه‌لاتید سینورید ئیرانی بکه‌ن، ئیجاری سلیمان ناغا و حسین ناغا ژ حوزورا عه‌بباس میرزای قه‌گه‌ریایی، بشوقه‌هاتن، لاکین سلیمان ناغای گوته حسین ناغایی زیلی، توچ دیتری نه‌ز پشتی ژن قه‌حبه‌تی ئیدی ل وه‌لاتن ئیرانی ناسه‌کنم و به‌لکو نه‌ز دی قی تولی ب ژنا خودی ژ ضه‌مان خانن ئای رومی بستینم، لاکین حسین ناغا بی غیره‌ت بوویی، ل ئیرانی مایی و سلیمان ناغا فیله‌حال دگهل هه‌شت سه‌د و نه‌ه سه‌د مالید ئیلا سیپکی بارکری و چوویه گولن وانن نک سرت مه‌حموود پاشا والیتی وی دهرن. لاکین حسین ناغایی زیلی ل ئیرانی مایی، وه‌کو شه‌ری روم و ئیرانی ل ده‌شتا (ئاله‌شگری) بوویی، ئوردیا رومی ره‌قی و به‌لاف بووی، ئیجاری سه‌رداری ره‌وانن حسین قولی خان، نه‌مری ضه‌مان خانن ئای رومی کری، قه‌ده‌ری سی هزاران سوارید عه‌جه‌م و نه‌کرادان داین. نهو کره‌به‌ سه‌رۆک و چادر و ته‌داره‌ک دایی ژ بووی حه‌فزا ره‌عییه و گوندید ره‌وانن ژ نه‌کرادید رومی، فریکرینه به‌رگیا وه‌لاتی، نهو

ژی هاتیه ژ قولیچ ژوورتری، ل چپایی عه‌بباس گولج، گویا ژ بوی قه‌راقولج و ل وی دهری ئوردو قه‌داینه، ئیجاری ئەف خه‌به‌ره گه‌هیایه گوئی سلیمان ئاغایی سیپکی، له وړانج ئه‌وی دائیم ژ بوی حه‌یفا ژن قه‌حبه‌تی، ژ ضه‌مان خانجی هه‌ر گوهدار بوو، دا رۆژه‌کی دهرفه‌تی بیینه و ئه‌وی تولی ژ ضه‌مان خانجی بده‌رینه، وه‌کو ئه‌وی ئەف خه‌به‌ره سه‌ه کرییه. مالئید وانه ل که‌شیش کولج توپراغا وانج بووی، ژ ئیلا خوه‌ حه‌فت سه‌د سوارید بژاره به‌ره‌ف کړی. قه‌سدا ئوردوژیا ضه‌مان خانجی ئای رومی کړی، دوو رۆژ و شه‌قان شه‌بخون کړی، به‌ری سوبه‌یج هاتی بسه‌ر ئوردوژیا ضه‌مان خانجی گرتی و ژ چار کناران ئیروش برینه ئوردویج، ئیدی خه‌لقی ئوردویج په‌ریشان بووی، ئیکو ئیمکان بووی سواریبووی و ره‌قینه و ئیدی مایه، ئیکو هاتنه‌ کوشتن و ئیکو هاتنه‌ ئه‌سیر کرن و ضه‌مان خانجی ژن گرتن و ئینانه نک سلیمان ئاغایی سیپکی، ئیجاری سلیمان ئاغا گوئی ضه‌مان خانجی، کو چاوانه، نها ژن قه‌حبه‌کییه، هه‌رچه‌ند ضه‌مان خانجی ئه‌مان و داد کړی فایده‌ نه‌کړ، سلیمان ئاغا بخوه‌ دایه‌ شیری. سه‌ری ضه‌مان خانجی کړیه و به‌یر ژوی ژی، سه‌د سه‌ر ژ عه‌جه‌مان ژی کړی و قه‌ده‌ره‌کی ژی ئه‌سیر کرینه و ئوردوژیا وانجی یه‌غما کړی و ژ سئ سه‌دی زوړتری ئه‌سپج ئه‌خته‌رمه‌ ئستاندی و ژ وی دهری کاغه‌ده‌ک ژ بوی سه‌رداری ره‌وانج حسین قولی خانجی نویسی و دایه‌ ئه‌سیره‌کی، ژ بوی سه‌رداری فیکریه، کوخان ژن قه‌حبه‌تیا جامیران وه‌ها دبیتن، ئیجاری قه‌نج مه‌علومی وه‌بوو، کو ئه‌ز عه‌شیرم، نه‌ ژن قه‌حبه‌مه‌ و بخوه‌ ژی سه‌ری ضه‌مان خانجی ئای رومی دگهل سه‌رید مایی و ئه‌سیران بری و چوویه نک مه‌حمود پاشایی والیج وانج، ئیجاری سرت مه‌حمود پاشا ژی قه‌وی زیده ژ سلیمان ئاغایی سیپکی مه‌منوون بووی، ته‌حسین و ئافه‌رین کړی، ژ سه‌د خه‌لاتان زیده‌تری داینه‌ توژین و ئاغا له‌رید تایفا سیپکان و ئه‌و ته‌رزه شه‌جاعت و غیره‌تا سلیمان ئاغایی سیپکی نها ژی ل کوردستانی تیتته‌ گوتن، ئه‌وی سلیمان ئاغای قه‌وی مه‌هینه‌کا باش هه‌بوویه‌ ناچی (هولج).

ئیجاری کچید تایفا سیپکان ئستران ل سلیمان ئاغایی سیپکی گریداینه. کو سواری (هولج) بقی ته‌ری چوویه و سه‌ری ضه‌مان خانجی ل (عه‌بباس گولج) بری و ئینایه و هنده‌ ناموس کریمه و نها ژی ئه‌و ئسترانید سلیمان ئاغایی سیپکی، دنیقفا ئه‌کرادان تینه‌ گوتن، کورید وی ژی هه‌ین، لاکین قه‌وی ژار بووینه ل گوندید ئالاشگری، بیرو بووی، حسیکه‌ د دهره‌جه‌یا ره‌عیه‌یانانج ساکن دبن..

سیپکی و زیلی: دوو عه‌شیرید کوردانن.
 نه‌وازش: ئاره‌زووکر، ره‌غه‌ت کرن، فارسبییه.
 چراغ دبن: گه‌ش دبن، روون دبن.
 قوړاند: لی خوری، لی حه‌یتاند.
 به‌رگیا وه‌لانی: به‌رگیا وه‌لانی، به‌ره‌قانی ژ وه‌لانی.
 شه‌بخون: شه‌به‌بخون: هیرشا بشه‌فی، فارسبییه.
 ئیروش: ئیرش، هیرش، هجوم.
 یه‌غما کړی: تالان کړی، فارسبییه.
 بیرو بووی: به‌جه‌بووی، ئاکنجی بووی، ساکن بووی. (بیرولو ترکیبه‌).

حیکایه‌تا چلن

نه‌قل دکهن کو دبه‌ری نها، زه‌مانجی بوری تایفه‌یه‌کا له‌شکه‌ری رومیان هه‌بوویه، سواری له‌وه‌ند دگوتن، ل حه‌موو وه‌لاتید رومی ئه‌و له‌شکه‌رید له‌وه‌ندان هه‌بوون و قه‌وی له‌شکه‌ره‌کی سه‌ره‌ست و بی په‌روا بوو و گه‌له‌ک زولم و ته‌عه‌ددا ل گوندان و ره‌عیه و فه‌قیران دکرن و زاف جارن ئیتاعه‌تا پاشایید وه‌لاتان نه‌دکرن، هه‌ر بقی ته‌ری رۆژ رۆژی جه‌بر و زولما وان زیده بووی، توغیان و عسیان دکرن و بخوه‌ سه‌ری دچوونه وه‌لاتان و دبوونه میوان و دراف دستاندن و (عباد الله) د ئیشاندن، ئیدی ئه‌هلج رومی ژ وی تایفا له‌وه‌ندان زیده عاجز بووی، ب ده‌فعات عه‌ریزه‌ داینه خوندکاری، کو ئه‌مان داد ئه‌قان له‌وه‌ندان ئه‌م سووتینه، ئیدی خوندکار ئه‌و

لهشکه ریډ له ونداندان پیکشفه فرمانلوو کری ب حه موو نه ترافید وه لاتید
 رومع فرمان به لاف بووین، کو به لی نه مری پادشاهییه، تایفا له ونداندان
 حه موو مه زن و بچووک فرمانلونه، زن و دهستوره ل کی ده ری نه و تایفا
 شه قی ههین و پهیدا دین بلانی نه وان بگرن و بکوژن و هه رچی هه سږ و
 نه شیا بیید وان ژی ههین بلانی ژ بو ی نه هالی وسه که نه بیید ولاتان بیتن،
 ئیدی لسه رقی نه مری خوندکاری ل تایفا له ونداندان بوویه فرمانا پادشاهی
 و ل عه ره بستانی و نه نادولی و مووسل و به غدایی دهست پیکنه، نه و
 تایفا له ونداندان تهرهف ب تهرهف دگرتن و د شه لاندن و دکوشتن، عهینی
 وهکو پاشی ل تایفا (په نکه چهریان) واقیعه بووی، ئیجاری ژ کناری
 سیواس و توقات و ناماسیه یی، قه ده ری دوو هزار سوارید له ونداندان بههف
 که تی و سه روکی حه موویان ژی له وند بادشاهی حافز ناغا دگوتن،
 نه و ژی دگهل دوو هزار سوارید له ونداندان فرمانلوو ولاتید سیواس و
 هه م جیوارید وی خرابی کرن و مرؤف شه لاندن و ژ گوندان دراف دستاندن
 و د ئیورین، بقی ته رزی که سه کی قوه تا چونا به راییک و مقاوه مه تی
 نه بووی و ل کو هه سپید چی هه بوویه دستاندن، ل کو ده ری کوره کی نه مره د
 وړند هه بووی دره شانندن و تینان ژ بو ی خوه دکرنه کوله، خولاسه بقی
 وهجهی خرابی و عسیان، بهراخوه داینه تهرهفی مووسل و به غدایی و هاتن
 و لکی ده ری ژی ل رییان کو د ئیورین، دیسان (کذالک) هه سپید خه لقی
 و کورید نه مره د رادکیشان و دبرن و دراف ژ گوندان عه واید دستاندن، بقی
 ته رزی، بی ترس ب که یفا خوه، هه ر پوژئی دوو سئ ساعهت دچوون و ل
 گوندان د ئیورین و جارنان ژی توتراغ دکرن، له وړانی ئیدی ژ که سه کی
 ترس و په روا وان نه بووی، نه قنه هاتینه و ژ دیاربه کړی و دهشتا بشیریی و
 دهشتا جزیرئ بقی وهجهی بوینه و داخلی سینوری ولاتی به هدینان
 بووی، قه زایه ک به هدینان هه یه (ناکره) دبیزن، نه کرادن و سئ سه د
 چارسه د مال دین و میره کی وانی خوه جهی ژی میر شه مدین ناف هه بوویه،
 وهکو له وند ناغاسی (حافز ناغا) نیزوکی هیشه تا ناکره یی بووی، باش

ناغای له ونداندان، ب قه ده ری پینجه ه سوار ژ پیششه ژ بو ی قوناغچی تی
 قریکرنه نک میر شه مدین، کو نه قه دوو هزار سوارید له ونداندان دوو سئ
 رؤژان بکه ی میوان، پاشی نه م دی بیورین و بچینه کناری مووسلی، وهکو
 باش ناغای له ونداندان دگهل وان سواران ژ پیششه هاتینه نیفا هیشه تا
 ناکره یی و بوینه میوانی میر شه مدینی، ئیدی میر شه مدین مولا حه زه
 دکه تن نه گه ر نه م نه قانه نه که یه میوان و بکه قنه حساری و بده نه بهر
 تفه نگان و ناسی بین، دبیتن کو نه قنه دوو هزار سواران و هنده جه هاتنه و
 فرمانلوو بوینه و ژ جانید خوه بوینه پاشی ل مه غالب بین، ئی قه نج
 نه وه، کو نه م نه قنه ب نه زمانی شرین و لیب بیته نیفا هیشه تی، ئیدی
 پرس پرسیار نین، ژ خوه نه قنه فرمانلوو نه ب طهرزه کی به لکو نه م نه قان
 له وندید فرمانلوو به رزه و ته له ف بکن و نه قه مال و چه ک و نه شیا بیید
 وان ژی دمینت ژ بو ی مه و سه ریډ چنده کان ژی و ژ ناغا له ریډ وان ژی
 دکه م و قریډ که مه مووسلی ژ بو ی و لیب وی ده ری و نه قه ژی گویا
 خزمه ته ک ژبو ی رومی دبیم، خولاسه چند مرؤقان ژ نه ختیارید ناکره یی
 گازی نک خوه دکه تن و نه قی شپوری بخه ف دگهل وان نه ختیاران دکه تن،
 خه لقه هن کورت و هن درپژ دبیزن، ناخری خانما میر شه مدین کو کچا
 پاشای (عیمادیه) یی بووی و ناخی (مه لکه خاتون) بو، نه و ژی لوی
 شپوری بووی، هنده کان ژ ری سپی بیید ناکره یی گوتن کو به لی قه نج نه ق
 شوله، لاکین نه قه له وند ناغاسی حافز ناغا، قه وی جا میره کی مه شه وره و
 هنده شه ر و ده عوا دیننه، دبتن کو به نه خاپتن و باوه ری به نه نینان، پاشی
 شولا مه زایع بیتن و نه م و له وند له ه قندوو با بکه قن، نه قنه دوو هزار
 سواران، ئیدی بنیاتا مه بده رین، ئیدی مه لکه خانم دبیزیتن، کو نه، شولا
 هوه ژ کوشتنا حافز ناغای نه بتن، بلا حافز ناغا ل که لی بیته میوان،
 کوشتنا وی ل نه ستوی من، نه ز دی لیبه کی لوی بکه م و بی زه حمه ت
 نه وی بده مه کوشتن، هوون ته دبیری ل ئیدمایی بکن، خولاسه نه هلی
 ناکره یی مه زن و بچووک ل سه رقی شپوری ئیتیفاق کرینه و سو به یی

جەواب داينه باش ئاغايى له وهندان، كو به لى سه سه ران و سه رچاوان بلانى حافز ئاغا بيتن، مالا وييه بيته ميوان، ئيجارى چەند مرۆف ژ ئەهلى ئاكره بى ژى دگەل باش ئاغا دچنه به راىكا حافز ئاغاي و خەلقى هيشه ت ژى، ئەوان سوارىد له وهندانى دگەل حافز ئاغاي ل مالىد خوه پارقه دكەن و **قوتاغان** حازر دكەن، لاكين حافز ئاغا بخوه دگەل چەند ئەتباعە كان، دى ل سه رى كه لى ل مير شه مدینی بيته ميوان، خولاسه وه كو حافز ئاغا و سوارىد له وهندان نيزوكى ئاكره بى دین، مير شه مدین و ئەعيانىد هيشه تى پيئكه سوار دین و دچنه به رايبا حافز ئاغاي و سوارىد له وهندان و دگەل به كودو مولاقى دین و ژ سه د زىده بهه قرا خوهش و بيشى دكەن و سورتهن ژ هاتنا فانه گویا خوشنوود دین، ئەقنه ب ئيعزاز و ب قه در و هر كه سه ك ژ له وهندان دچن و ل قوناغيد د ئيورين و حافز ئاغا ژى تيته سه رى كه لى و دببته ميوانى مير شه مدین و ژ حه ره مى شه ربه ت و قاوه و كه يف پرسين و خوهش هاتن ژ بوى حافز ئاغاي فرىدكه تن و خانم جه واپى فرىدكه تن كو حافز سه سه ران هاتنه، ئەقنه مالاوى يه و ئەو براى منه، ئىدى بلانى ژ رۆمى و فه رمانلو بووينى ئەسلەن تو فكاران نه كه تن، ئەقنه وه لاتى مه سينوره و كوردستانه، حسيبكه حوكمى رۆمى ئىدى لثان كناران ناخه بتى، بلانى راحت بيتن، ئەق وه لاتنه پيئكه د ئوغه را وى دانه، وه كو مه لكه خانمى بقى ته رزى ته كليف و دل منايى ژ بوى حافز ئاغاي فرىدكه، ئەوى ژى ب ته مامى حسيب كرى ژ مه لكه خانمى و مير شه مدین، قه وى زىده مه منون و رازى بوويه، خولاسه حافز ئاغا و له وهند وى شه قى لوى ده رى بووينه ميوان و هيسايى بووينه، سوبه بى مه لكه خانم بخوه هاتيه يالى ميران سلاقىا حافز ئاغاي و يه كو دوو ديتن و ديسانى ژ نووقه مه لكه خانمى زاف ته كليف و نه وازش ل حافز ئاغاي كرينه، كو ئەقنه مالاوه يه و تو عه ينى براى منى و هنده رى هاتى و رحه ت بووى، چەند رۆژه كان ل ئيره ساكن بىن، دا حه يوانيد هه وه ژى هيسايى بىن، پاشى خودى سه لامه تى بده تن و ئەگه ر ته دقبتن كچه كا من هه يه، ئەز دى بده مه ته، ل نك مه

بمینه، خولاسه ئى كه لام حافز ئاغاي ژى بشان خه به رىد مه لكه خانمى باوه رى كرى، سى چار رۆژان ل ئاكره بى ساكن بووين، قه رار داى و جه واپ ژ بوى بولىك باشيد له وهندان فرىدكه، ته نبه كرى، كو به لى ئەز و مه لكه خانم بووينه برا و خوه، ئىدى مه لكه خانم سى چار رۆژان ده ستورا چوونى ناده تن، بلانى ئاغا له ر و نه فه رات ژى چەند رۆژان هيسايى بىن، ئەم دى ب سه متى به غدایى و عه ره بيد چۆلى قه بچن، وه كو ئەق خه به را حافز ئاغاي گه هايه له وهندان، ئەوان قه وى ژ قى شۆلى حه ز كرىن، له وراى ئەقنه مودده يه ك بوو رحه ت نه بووينه، فه رمانلو و ژ رۆمى و ترسان و فكار دكرن، ئىدى گویا ژ ترسى ئەمىن بووين، دى چەند رۆژه كان ل ئاكره بى سه لامه ت راحت بىن، ئىدى قه رارا له وهندان بوويه مايىن، ئى كو جليد خوه دده ته شوشتن، ئى كوچه ك و سيلاحييد خوه دبه ن و دده نه ئوستان درسته كرىن و بخوه ژى ئەمىن و هه سيایى ل قوناغيد خوه ساكن بووى، رۆژى جاره كى وه قتى نيفرۆ ژى تينه سه رى كه لى ديوانا حافز ئاغاي و هه ركه سه ك ديسانى دچته قوناغا خوه، مه لكه خانمى و مير شه مدین ب خه به ران و ئيكرامان حافز ئاغا و له وهند داينه باوه رى، لاكين ژ بىن ده ست ئەو ل ته داره كى بووين و مرۆف بخه ف فرىدكه گونديد نيزوكى ئاكره بى كو بلانى فلان شه قى حه موو چه ك و راتب گرىداى، نيقا شه قى بيته نيقا هيشه تا ئاكره بى و بخوه ژى ته نبه يى غولاميد خوه كرينه كو شه قا چارى ساعه ت ل سى يان هون حه موو پيئكه بچه ك و سيلاح بخه ف لسه رى كه لى حازر و بدزى خه به ر فرىدكه بى ژ بوى خه لقى هيشه تى، كو به لى ئيشه قه ئەم دى شۆلا حافز ئاغاي دگەل ئەتباعيد لسه ر كه لى ته مام بكه ن، هون ژى دگەل له شكه ريد كو ژ گوندان دى بشه ف بيتن، نيقا شه قى بى ده نگ يه كو يه كو بسه ر قوناغيد له وهندان بگه رن و بشه لين، ئيكو ده ست هه لدگرن بكوژن و ئىدى مايى حه بس بكه ن، حه تتا سوبه دبتن، ئىدى مير شه مدین ئەق ته نبه يه ل ئاغا و خه لقى هيشه تى كرينه، وه كو بوويه شه قا چارى، گویا سوبه بى له وهند ژى دى بچن، شه قا دوشه نبى سه عه ت ل

سپيان، مهلكه خانم گویا د سهكنه جلان دا تینته نیفا بوخچه به کی و هه دبیه ژ بوی براکی خوه حافظ ئاغای تینتن و تیتته دیوانخانه یی نک حافظ ئاغای و دهه کی ل ئۆده یی پرووتنتن و حافظ ئاغای قه ده ره کی زیران دده ته خوها خوه مهلكه خانم و دگهل به کو دوو خه بهر ددهن، میر شه مدین ژ ئۆده یی بدهر دگه قتن، گویا ژ بوی ده ستمیژی و بخه ف ته نبیهی غولامید خوه دکه تن، کو وه کو ئەز دچمه ئۆده یی، هون دهری ئۆده یا قاهه خاننی لسه ر ئەتباعید حافظ ئاغای گری بدهن و هون پیکفه وهرنه نیفا دیوانخانه یی، ئیجاری سی چار غولامید میر شه مدین دگهل میر بوینه دیوانخانه یی، کو حافظ ئاغای دگهل مهلكه خانمی یارانی دکه تن، غولامهک میر شه مدین گویا سوجاده یی هلدگریتن کو ژ بوی میر شه مدین راخستین کو لسه ر نمیژی بکه تن، سوجاده یی ژ ژوورقه داقتیه سهر حافظ ئاغای و دکه فته سهر وی و غولامید مایی ژی سی چارهک پرو دننه سهر حافظ ئاغای، ئیدی مه جالا حافظ ئاغای لباتی و رابوونی نابتن، حافظ ددهنه بهر خه نجه ران و غولامید ژ دهرقه ژی هجوم کرینه قاهه خاننی سهر ئەتباعید حافظ ئاغای، ئیدی ئەوان ژی ئیمکانا ده ست هلا نینتی نه بووی، پیکفه شه لاندن و گریدان و خه لقی هیشه تی ژی بی دنگ به کو به کو قوناغید له وندان باسقون کری، ئیکو ده ست هلا نی کوشتن، ئیدمایی هه موو شه لاندن و ده ست گریدان، ئیدی سوبه یی میر شه مدین سهری حافظ ئاغای و سهرید مروقتید کو هاتبوونه کوشتن ژی کرن و دگهل هه سپنه واننی بژاره و چی داینه چهند مروقتید خوه و فپیکرینه ژ بوی والپی مووسلی و ئەحوالی حافظ ئاغای وه کو بووی نفیسی و ئەو له وندید کو گرتبوون، ئەو ژی ئازاد کرنه، ههر کهس پرووس و تازی ب کناره کی چوبینه، ئەو قه دهر مال و سیلاح و ئەشیایید وان له وندان ژ بوی میر شه مدین و ئەهلنی ئاکره یی مایی، لاکین ئەف شۆله ب جه ساره ته مه لکه خاتون بوی مه شه هوره کرنه، میر شه مدین هنده ته دبیر و جه رگ نه بوویه ژ بوی قتی جه ساره تی، پاش فه وتا میر شه مدین، مودده یه کی میریتیا ئاکره یی بخوه سه رگه هایه ده سستی مه لکه خاتونی و نها ژی ژ وی

سیلسیله یی دیساننی به گزاره ل ئاکره یی هه یین، لاکین حکومه ت گه هایه ده سستی رۆمی، بیانی حاکم بووینه، چهر خا فه له کی ب که سه کی رانه دو مان دییه .

له وند: جۆره کی عه سکه ری ئوسمانلی بوو.
بی په روا بوو: سهر به ردای بوو.
خونداکار: نارمانج پی سولتانی ئوسمانلییه .
فه رمانلو: فه رمان بۆ وان دهرکه فتیه، سووچدار، گونه هبار.
یه نکه چهری: یه نی چهری، ئینکیشاری، جۆره کی عه سکه ری ئوسمانلی بوویه .
کۆله: به نی، به نده، عه بد.
له وند ئاغاسی: ئاغای له وندان، سه رۆکی له وندان.
پارقه دکه ن: به لاث دکه ن.
خۆش نود دین: که یف خۆش دین، په یقه کا فارسییه .
یا لی میتران: لایی میتران، ئالیی میتران ژ کۆچکی و جهی روونشتنی.
بولیک باش: نامر به تالیون، نامر فه وچ، بولیک باش، ترکییه .
خوه: خوشک.
لبات: بزاف، لقی، حه ره که .

نامه‌یه‌کا مه‌لا مه‌حموود بایه‌زیدی

ده‌بارهی شاعرید کوردان

پشتی مه‌همی چیرۆکێد مه‌لا مه‌حموودێ بایه‌زیدی فه‌گوه‌استینه سه‌ر ریتقیسا نوی و فه‌ره‌نگۆک ژێره‌ چیکری، ل‌فر مه‌ بفر زانی، زانیاریید وی ژێ ده‌بارهی هنده شاعرید کوردان دانینه به‌رچاڤ، کو وی د نامه‌یه‌کێدا به‌لاڤ کرینه و ئەڤ ناڤ و نیشانه یۆ داناینه:

(ریساله‌یه‌که د به‌حسا شاعر و موسه‌نفید کوردستانی کو ب زمانێ کورمانجیه، جه و کتیب و شعر و حیکایه‌تا و قسه‌بیید وان به‌یان ده‌که).. ئەڤه ژێ به‌حسی وان شاعرانه ل‌دویڤ ریتکرنا مه‌لا مه‌حموودێ بایه‌زیدی..

شاعرێ به‌رێ:

عه‌لی حه‌رییه، دیوانچه‌یه‌که هه‌به شعر و قه‌ساید، حه‌ری ژێ گونده‌که و جه و ناحیه‌یا شه‌مزینان د سنجاغا هه‌کاریاندا و شعر و ئەبیاتیید وی ژێ دنیت کوردستانی قه‌وی زیده مه‌شه‌ور و مه‌عروفه، ته‌خمینه‌ن کو تاریخا چارسه‌دا هیج‌ه‌تێ په‌یدا بوویه و دچار سه‌د و حه‌فتی و یه‌کێدا مه‌رحوم بوویه و دنیت حه‌ری دا مه‌دفونه والله اعلم^(۱).

شاعرێ دووی:

مه‌لایێ جزیرییه، ئەسلی وی ژ جزیرا بوه‌تانه، ناڤی وی شیخ ئەحمه‌ده، د تاریخا پانسه‌د و چلییدا دنیت جه‌زیریدا په‌یدا بوویه، دوی وه‌قتیدا، (میر عیماده‌دین) ل‌جزیری میریوو، خوه‌کا میر هه‌بوو ئەڤ شیخ ئەحمه‌د ژێ ل‌خوها میر عاشق بوویه، غه‌زه‌لیاتنه زه‌حف گۆتیه و دیوانچه‌یه‌که ته‌رتیب کریه، دیوانا مه‌لایێ جزیری دبیتن، قه‌وی دیوانه‌کا موسه‌له‌حه و زه‌حف ل‌نک ئەکرادان مه‌قبوله، پاشی میر (عمادالدین) ئەو شیخ ئەحمه‌د

جه‌ریانیدییه کو عاشقی حه‌قیقه و خوها خوه‌ دا به شیخ ئەحمه‌د، قبول نه‌کریه، ئەڤ شیخ ئەحمه‌د ژێ د تاریخا پانسه‌د و پینجی و شه‌شی مه‌رحوم بوویه و دنیت جزیری مه‌دفونه و زیاره‌تگاها خه‌لقیه^(۲).

شاعرێ سیی:

فه‌قیی ته‌یرانه، کو ناڤی وی (مه‌مه‌ده) ئەسلی وی ژ قه‌سه‌با (مه‌کسی)یه، تابعی وه‌لاتی هه‌کاریانه، د تاریخا حه‌فت سه‌د و دووی په‌یدا بوویه، حیکایه‌تا شیخ سهنانی گۆتیه و قصه‌یا به‌رسیای ژێ مه‌وزۆن گۆتیه و قه‌ولی هه‌سپێ ره‌ش ژێ وه‌سانی مه‌وزۆن گۆتیه و زه‌حف به‌یت و ئەشعار ژێ قه‌وی موله‌مه‌ع و ره‌نگین گۆتیه و ناڤی وی ژێ د شعریدا میم و حییه و میقداری حه‌فتی و پینج سالان عومر کریه و د تاریخا حه‌فت سه‌د و حه‌فتیدا مه‌رحوم بوویه و ل‌مه‌کسی ژێ مه‌دفونه^(۳).

شاعرێ چاری:

مه‌لایێ باته‌یه، ناڤی وی ژێ مه‌لا ئەحمه‌ده، ئەسلی وی ژ (باته‌یی)یه، (باته) گونده‌که ژ گوندید هه‌کاریان، د تاریخا هه‌شت سه‌د و بیستی په‌یدا بوویه و زه‌حف شعر و ئەبیات گۆتیه، دیوانه‌کا مه‌خسوس هه‌یه قه‌وی قه‌نجه و مه‌لوده‌کا کرمانجی گۆتیه د کوردستانییدا ئەو مه‌قبوله و هه‌شتی سالان عومر کریه و ل‌نه‌ه سه‌دا هیج‌ه‌تێ مه‌رحوم بوویه، دنیت گوندی باته‌یی ژێ مه‌دفونه والله اعلم^(۴).

شاعرێ پینجی:

ئهمه‌د خانیه، ئەسلی وی ژێ ژ تایفا هه‌کاریان ژ عه‌شیره‌تا خانیانه، بخوه‌ هاتیه بازیدی د تاریخا هزاریدا ته‌وه‌تون کریه، د زمانێ کورمانجیدا مه‌موزین ناڤ کتیه‌که عاشق و مه‌عشوقان گۆتیه و کتیه‌که لوغه‌ت ژێ ب کرمانجی و عه‌ره‌بی گۆتیه، ناڤی نۆبه‌اره و زارۆکێد کوردستانی حه‌موو د پشتی قورئانی دخوون و زه‌حف ژێ غه‌زه‌لیات و ئەشعاران و به‌یت

بزمانی کرمانجی گوټیبه و د زمانی عه‌ره‌بی و فارسی و ترکی ژبی دیسان غه‌زه‌لیات و ئه‌شعاران و ئه‌بیات زه‌حف گوټینه و د علمی فنونان ژبی قه‌وی ماهر و صاحب عیرفانه و ژ شوعه‌رایید کوردستانی حه‌موویان ژبی مه‌شهور و فایقه، به‌لکه ژ حه‌موو شوعه‌ران مه‌قبول و مه‌مدوحه و د هزار و شپست و سیدا ژبی مه‌رحوم بوویه و دنیتف بازیدیدا مزگه‌فته‌ک ژبی ب ناټی خوه بینا کریبه و بخوه ژبی ل کناری مزگه‌فتی مه‌دفونه، والله اعلم (۵).

شاعری شه‌شی:

ژ شاعرید کوردستانی خامله ناټی وی ژبی ئیسماعیله، ئه‌سلی وی ژ بازیدیبه، ژ شاطرید ئه‌حمه‌د خانیه، د هزار و شپست و پینجی هبجره‌تی په‌یدا بوویه و د هزار و سهد و بیست و یه‌کید مه‌رحوم بوویه و کتیبه‌کا لوغه‌تان ژبی (گولزار) ناټ ته‌لیف کریه و ب کرمانجی و عه‌ره‌بی و فارسی، زارو دخوون و بغه‌یر (۶).. و ئه‌بیات ب زمانی کرمانجی گوټیبه، د جه‌دا مه‌شهور و مه‌عروفه و دنیتف بازیدیدا مه‌رحوم و مه‌دفون بوویه.

شاعری حه‌فتی:

شه‌ره‌ف خانه ژ میرید هه‌کاربانه و ژ نه‌سل عه‌ببایی، د هزار و سهد و یه‌کید ژبی ل جوله میرگی کو جهی حکومه‌تا هه‌کاربانه، په‌یدا بوویه، ئه‌شعار و ئه‌بیات ب زمانی کرمانجی و فارسی زه‌حف گوټیبه، د هزار و سهد و شپست و یه‌کید مه‌رحوم بوویه و دنیتف جوله‌میرگی‌دا مه‌دفونه.

شاعری هه‌شتی:

مرادخانه، کود بازیدیدا، د تاریخا هزار و سهد و پینجی‌یدا ل بازیدی په‌یدا بوویه، ئه‌وی ژبی میقداره‌کی غه‌زه‌لیات و ئه‌شعاران ب زمانی کرمانجی گوټیبه و ده‌زار و سهد و نه‌وهد و نه‌هیدا مه‌رحوم بوویه و د بازیدیدا مه‌دفونه و پاشی وی ژ کرمانجان ئیدی شاعر په‌یدا نه‌بوویه حه‌تتا نها..

چهند گوټنه‌کید پیدتی: ژایی ره‌شید فندی نه‌هاتینه نفیسین

* د ئه‌سلدا ناټی په‌رتووکا بازیدی (جامعی ریساله‌یان و حیکایه‌تان)ه، حیکایه‌ت ئه‌و چل بوون بیټ مه‌ل قیتره به‌لا‌فکرین، و ریساله‌ ژبی، چهند باب‌ه‌ته‌کن، بایه‌زیدی بو (ا.ژابا) نفیسینه و هه‌می ل مفای که‌لتوری ملله‌تی کوردن، ئیک ژوان ریساله‌یا، کورته میژویا ژیان هه‌شت شاعرید کورده، ئه‌و ژبی ئه‌ون، یید مه‌به‌لا‌فکرین، ریساله‌یه‌کا دی ژبی، ئه‌و پیتشه‌کیبه، یا مه‌لا مه‌حمودی بو په‌رتووکا زمانی یا عه‌لی ته‌ره‌ماخی نفیسی، و مه‌ژی ئه‌و نامه د په‌رتووکا خو‌دا ئه‌وا مه‌لسه‌ر (ته‌ره‌ماخی) نفیسی به‌لا‌فکریه، له‌وما پیدتی دووباره کرنی نینه، ریسالا دی ژبی ده‌رباره‌ی ناټید میتر و ژنید کوردانه، هه‌روه‌سا ریساله‌یه‌ک ژبی ده‌رباره‌ی ناټید عه‌شیرید کوردانه، نه‌مازه لده‌قه‌را بازیدی و هه‌کاربا، و هه‌مارا مایید هه‌ر عه‌شیره‌کی لدویف ته‌خمینا (بازیدی) کو ئه‌و هه‌ردوو نامه مه‌ل قیتره به‌لا‌ف نه‌کرن، ئانه‌کو ناما ناټا و ناټید عه‌شیره‌تا، چونکی ل په‌رتووکا د. فه‌ره‌اد پیربال به‌لا‌ف بووینه و پیدتی دووباره شه‌گوه‌استتی ناکه‌ن.

په‌راویز [ژ نفیسینا ره‌شید فندی]

(۱) ده‌رباره‌ی عه‌لی حه‌ریری تشتی گرنگ ئه‌وه، مه‌لا مه‌حمودی بایه‌زیدی ئاشکرا دکه‌ت، کو گوئده‌ک ل شه‌مزینا ل ده‌قه‌را هه‌کاربا هه‌یه‌ بناټی (حهریر) و عه‌لی حه‌ریری ل ویری هاتیه‌سه‌ر دنیا‌یی و ل ویری مریه، بن گومانه (بایه‌زیدی) خه‌لکی ده‌قه‌رتیه و شاره‌زایه ل وی ده‌قه‌ری له‌وما گوتناوی به‌ر ناقله، و ئه‌و هه‌زید دی کو عه‌لی حه‌ریری خه‌لکی حه‌ریرا نیتیک شه‌قلاویه و گوټی وی ل ویری یه‌ نه‌دراستن و هه‌تا نوکه‌ژی چو به‌لگید گومان‌ب بو نین، زاراقی شعرا وی ژبی زاراقی هه‌کاریه. ده‌رباره‌ی سالتید بوون و مریتد (حهریری) ئه‌وید (بایه‌زیدی) دیارکین، ئه‌م هه‌تا نوکه‌ژی چو ژنی نزانین، سالا بوونا وی لجه‌م بایه‌زیدی ۴۰۰ مشه‌ختیه‌ کو دکه‌قه به‌رامبه‌ر سالا ۱۰۰۹ز و سالا مرنا وی ۴۷۱ مشه‌ختیه‌ کو

دکهفه بهرامبهر ساللا ۱۰۷۸ز، گهلهک دکهفنن لی دگهل هندی ژی، همر ئەم دزانین کو حەزیری بەری خانی هاتییه، ئا نه کو بەری ساللا ۱۶۵۱ز چونکی ناخی وی د مەم و زیتی دا هاتییه.

(۲) دەربارە میلابین جزیری، سالیید بوون و مرئید وی بیدد بایه زیدی دانان، هەردوو د چەوتن، چەوا چی دبیتن ل ۵۴۰ ک ببیت و له ۵۵۶ ک مریت، نانکو ۱۶ ساللا ژیا بیت؟ یا دروست ئەوه ئەوا ل فی دوماهییه هاتییه دیار کرن، کو جزیری ل ساللا ۱۵۶۷ز بوویه و هەتا ساللا ۱۶۴۰؟ ز مابوو، تشتهکی بی گومانە کو وی و فهقیی تەیران ل ساللا ۱۰۳۱ ک ئانه کو ۱۶۲۱ز، هۆزان پیکفه گۆتینه و داینه بەریک، و جزیری لسه دهمی (میر شەرف) بی ساخ بو، گهلهک په سناوی کره و هۆزانیید په سنن بۆ داناینه.

(۳) دەربارە فهقیی تەیران ژی، ئەو سالیید بۆ ژیا نا وی هاتییه دانان هەردوو دچەوتن، فهقیی تەیران ل ساللا ۱۵۶۴ز بوویه و مه علوم نینه، کهنگی چوویه بهر دلۆفانیا خودی، لی هەروهکی مه گۆتی ل ساللا ۱۶۲۱ز وی و جزیری هۆزان ب هەقرا گۆتینه، لی (بایه زیدی) زانیاریید باش ل سەر بهرهمید تەیران داینه مه، مینا دیوانا وی یا شعری و شیخی سهنعانی و بهرسیسی عابد و ههسپی رهش، هەروهسا گۆتییه کو ناخی وی میم و حییه، ئانه کو (مح) کو کورتکرنا ناخی (محمد) ه.

(۴) دەربارە میلابین باتهیی ژی، ئەو سالیید بۆ ژیا نا وی هاتییه دانان، ئانه کو ۸۲۰ و ۹۰۰ ک، کو دکهفنه بهرامبهر ۱۴۱۷ز و ۱۴۹۴ ز بهزرا من نه دراستن، تشتی ئەم دزانین کو (باتهیی) بهری ساللا ۱۷۶۷ز ژیا به، چونکی هۆزانیید وی د دەستفیسەکییدا هەنە، کو ل ساللا ۱۷۶۷ز هاتییه نفیسین، بهزرا من (باتهیی) ل سالیید ناخیهرا ۱۷۰۰ هەتا ۱۷۶۷ د ژیا نییدا بو، لی زانیاری دەربارە می ولیدنا وی و دیوانا وی گهلهک دراست و دروستن.

(۵) دەربارە ئەحمەدی خانی، ساللا بوونا وی گهلهکا مه علوممه، وی بخوه د مەم و زینیدا ئاشکرا کره، کو ساللا ۱۰۶۱ ک ب بهرامبهر ۱۶۵۱ز هەروهسا ساللا مرنا وی ژی وهسا تی زانین، کو ساللا ۱۷۰۷ز بیت، لی (بایه زیدی) دیسا زانیاریید باش داینه مه، ژ بۆ بهرهمی خانی، مەم و زین و نۆبهار کۆ ئیکه مین فه رههنگا عەرهبی کوردییه، کو زارۆکیید کوردستان و نۆبهار، پشتی قورنانی دخوونن، هەروهسا دیار دکهت کو (خانی) ژبلی زمانن خوهی کوردی، فارسی و ترکی و عەرهبی ژی دزانین و هۆزان پی فه هاندینه و پلان ناقداریا (خانی) دناف

کوردستانیدا دیار کره، هەروهسا تشتی گرنگ ئەوه، بایه زیدی دبیت خانی ژ عه شیرەتا خانیا نه و ئەو ناف و نیشان (خانی) ژ ناخی عه شیرەتی وهرگریه و نه ژ ناخی گوندی، ئەفه ژی تشتهکی گرنکه، چونکی بایه زیدی خه لکی دهقه رتییه و شاره زا به دوان بابه تاندا، هەروهسا دیار دکهت، کو (خانی) ژ دهقه را هه کاریبایه و پشتی هنگی چوویه بایه زیدی ..
(۶) چەند په یقهک ژ دەستفیسە کەفتینه ..

رینووسی یه کگرتوو

تکا له نووسهرانی به پیز ده که بین کاتی به ره مه کانیا بۆ ده زگای چاپ و بلاوکردنه وهی ناراس ده نیرن، ره چاوی ئەم رینووسی خواره وه بکه ن که رینووسی یه کگرتوو کوردییه و په سندرکراوی کۆری زانیاری کوردستانه:

یه که م: گیروگرتی پیتی (و).

نیشانه ی (و) له زمانی کوردیدا به شیوهی خواره وه دنووسری:

۱- پیتی (و) ی کۆنسۆنانت (دهنگدار). واته (و: w)

بۆ نمونه: **ئاوایی. وهره. هاوار. ئاو**

دهنگی (و) لێره دا هه ندیک جار له زاراوی کرمانجیی سهرودا ده بی به دهنگی (ڤ)

Awayî (Avahî). were. Hawar. Av

۲- پیتی (و) ی کورت، واته (و) ی بزوینی کورت (و: u)

بۆ نمونه: **کورد. کورت. کوشت.**

Kurd. Kurt. Kust

۳- پیتی (ۆ) ی کراوه. واته (ۆ: o)

بۆ نمونه: **دۆل. گۆر. نۆ.**

Dol. Gor. No.

۴- پیتی (وو) ی درێژ، واته (وو) ی بزوینی درێژ (وو: û)

بۆ نمونه: **سوور. چوو. دوو.**

Sûr. Çû. Dû

هه هه هه: گیروگرتی پیتی (و) ی سه ره تای وشه.

ههر وشه یه که به پیتی (و) ده ست پین بکات به یه که (و) دنووسریت.

بۆ نمونه: **وریا. ولات. وشه. ورد.**

wirya. wilat. wise. wird.

یه هه م: گیروگرتی پیتی (ی):

نیشانه ی (ی) له زمانی کوردیدا به شیوهی خواره وه به:

۱- پیتی (ی) ی بزوین. واته (ی: î).

بۆ نمونه: **زهوی - Zewî**

۲- پیتی (ی) ی کۆنسۆنانت. واته (ی: y)

بۆ نمونه: **یار - yar**

• **سه رنج ۱:** پیتیکی (ی) ی بزوینی فره کورت هه یه که له نووسینی کوردی به ئەلفویتی لاتینیدا نیشانه ی (i) ی بۆ دانراوه وه که له وشه کانی: Min - من، Kin - کن، ژن - jin. ئەم نیشانه یه له نووسینی کوردی به ئەلفویتی عه ره بیدا نییه.

• **سه رنج ۲:** نیشانه کانی (ی) ی بزوین و (ی) ی کۆنسۆنانت واته (î) و (y) له پیتی عه ره بیدا هه ردووکیان هه مان نیشانه ی (ی) یان هه یه به لام له راستیدا له یه کتر جیاوازن و له کاتی به دوا ی یه کتر هاتنیا ندا ده بی هه ردووکیان بنووسرین.

وه که: **نییه. چییه. دیارییه که. زهوییه که.**

Nîye. Çîye. Dîyarîyeke. Zewîyeke

• **سه رنج ۳:** له کاتی هاتنی سن پیتی (ی) به دوا ی یه کتردا وه که له وشه کانی (ئاواییه که مان...) (کۆتاییه که ی...) (وه ستاییه که ی...) (کۆتایی به کاره که هتا) ده بی به سه ره یه که وه بنووسرین، واته سن (ی) به شیوهی (بییب) به دوا ی یه کتردا دین.

(Westayîyeke....) (Kotayîy be Kareke hêna)

هه وه م: گیروگرتی پیتی (ر) ی گران، واته (ر) ی نیشانه دار. ئەم پسته له هه ره کۆتیه کی وشه دا هات ده بی به نیشانه که یه وه بنووسریت. واته له سه ره تا و ناوه راست و کۆتایی وشه دا هه ره (ر) ی گرانی نیشانه داره.

وه که: **رۆژ. بریار. که ر.**

پینه م: گیروگرتی پیتی (و) ی به یه که وه به ستن (عطف):

پیتی (و) ی به یه که وه به ستن، به شیوه یه کی جیاوازن له وشه ی پینش خۆی و پاش خۆیه وه دنووسریت و مامه له به کی سه ره به خۆی له گه لدا ده کریت.

بۆ نمونه: **من و تو. ئاره زوو و وریا.**

• **سه رنج:** له هه ندیک وشه ی لیکدراودا پیتی (و) ی به یه که وه به ستن بووه به شیک له هه ردوو وشه لیکدراوه که و به هه موویان وشه یه کی سه ره به خۆیان دروست کردوو.

وه که: **کاروبار. ده نگوباس. ئەلفوین. هاتوچۆ.**

له م بارانه دا مامه له ی سه ره به خۆ له گه ل پیتی (و) ی به یه که وه به ستندا ناکریت و وشه که هه مووی به سه ره یه که وه دنووسریت وه که له نمونه کاندای پيشانمان دا.

هه‌هه‌هه: وشه‌ی ناساده چ ناو بی زاراوه ده‌بی به‌سه‌ریه‌که‌وه وه‌کو یه‌ک وشه ده‌نووسرین. وه‌ک:

ناو: چه‌مچه‌مال. بیکه‌س. دلشاد. زوورگه‌زراو. بیتخال. نالپاریز. میانداو. کانیکه‌وه. سپیگره.

زاراوه: رینوس. ریتیان. ده‌سه‌جی. جیبه‌جی. نیشتمانپه‌روهر. ده‌ستوس. ده‌سبازی. ولاتپاریز. نازادپخواز. دووشه‌مه. سیتشه‌مه. پیتنجشه‌مه. یه‌کسه‌ر. راسته‌وخۆ. یه‌کشه‌وه (مانگی یه‌کشه‌وه).

هه‌هه‌هه: پیتی (ت) له‌کو‌تای کار (فرمان) دا ده‌شی بنووسریت و ده‌شی نه‌شنووسریت.

وه‌ک: دیت و ده‌روات (یان) دئ و ده‌روا.

هه‌هه‌هه: نیسبه‌ت له‌زمانی کوردیدا زۆریه‌ی جار به‌هۆی پیتی (ی) له‌کو‌تای ناودا ده‌کریت.

وه‌ک: پینجونی. هه‌ولیری. ده‌وکی. شتیخانی.

هه‌روه‌ها ئەم نمونانه‌ی خواره‌وه:

ئه‌حمه‌دئاوا: ئه‌حمه‌د ناوایی

یارمجه: یارمجه‌یی.

توزخورماتوو: توزخورماتوویی.

شنۆ: شنۆیی.

ئاكری: ئاكرییی (یان) ئاكره‌یی.

لادئ: لادئیی.

• **سه‌رنج:** ئەو ناوانه‌ی خۆیان به‌پیتی (ی) ته‌واو ده‌بن پیتوست ناکات (ی) نیسبه‌تیا بخریتته پال. وه‌ک:

سلیمانی: گامه‌ران سلیمانی.

کانیماسی: حاجی حوسین کانیماسی.

نامیدی: نازاد نامیدی.

نۆیه‌هه: هه‌ر وشه‌یه‌کی بیانی چ هاتبیتته ناو زمانی کوردیه‌وه، یان هه‌ر ناو و وشه‌یه‌کی تر که له‌نووسینی کوردیدا دیتته پیتشه‌وه، ده‌بی به‌رینووسی کوردی بنووسریت.

وه‌ک: نه‌للا. قه‌له‌م. نه‌که‌ر. قاهیره. نۆتۆمۆبیل. دۆستۆفسکی.

هه‌یه‌هه: ئامرازی (تر، ترین) که بۆ به‌راورد به‌کار دین ده‌بی به‌وشه‌کانی پیتش خۆیانوه

بلکیتترین. وه‌ک:

جوان: جوانتر - جوانترین.

خاو: خاوتر - خاوترین.

• **سه‌رنج:** ئەم ئامرازی (تر) جیاوازه له‌ وشه‌ی (تر) که به‌واته‌ی (دی، دیکه) دیت. ئەمه‌ی دوا‌یی ده‌بی به‌ جیاوازه له‌ وشه‌ی پیتش خۆی ده‌نووسریت.

وه‌ک: مالتیکی تر، چیی ترم ناوی.

په‌زه‌یه‌هه: جیناوی نیشانه‌ی وه‌ک: ئەم. ئەو. ئەف.

ئەم جیناوانه‌ ئەگه‌ر ئاوه‌لکاری (کات - یان - شوین) یان به‌دوادا هات پیتیا‌نه‌وه ده‌لکیتن و ده‌بن به‌ یه‌ک وشه‌ی سه‌ریه‌خۆ.

وه‌ک: ئەمشه‌و. ئەمرۆ. ئەفسال. ئەمجاره‌. ئەمه‌پر و ئەوه‌پر. ئەفرۆ.

هه‌وازه‌یه‌هه: نیشانه‌کانی نه‌ناسراوی وه‌ک (...یه‌ک، ...یک، ...ه‌ک) به‌ شتیه‌ی خواره‌وه ده‌چنه‌ سه‌ر وشه‌کانی پیتش خۆیان:

۱- ئەگه‌ر وشه‌کان به‌ پیتته بزۆینه‌کانی (ا، ی، ه، ئ، ئ) ته‌واو بووبن ئەوا نیشانه‌ی (...یه‌ک) یان ده‌خریتته پال. وه‌ک:

چیا: چیا‌یه‌ک.

زه‌وی: زه‌ویه‌ک.

وینه: وینه‌یه‌ک.

دئ: دئی‌یه‌ک.

۲- ئەگه‌ر وشه‌کان به‌ پیتته بزۆینی (وو) یان هه‌ر پیتتیکه‌ی ده‌نگدار (نه‌بزۆین: کۆنسۆنانت) ته‌واو بووبن ئەوا نیشانه‌ی (یک - له‌ کرمانجیی خواروو) و نیشانه‌ی (ه‌ک) یان له‌ کرمانجیی سه‌روودا ده‌چیتته سه‌ر.

خانوو: خانوو‌یک، خانوه‌ک

گوند: گوند‌یک (کرمانجیی خواروو)، گونده‌ک (کرمانجیی سه‌روو).

ژن: ژن‌یک (کرمانجیی خواروو)، ژنه‌ک (کرمانجیی سه‌روو).

سێزه‌یه‌هه: گيروگرفتی پاشگره‌کانی (دا. را. وه. ده‌ه)

ئەم پاشگرانه به‌ وشه‌کانی پیتش خۆیانوه ده‌لکیتترین. وه‌ک:

دا: له‌ دلدا (هه‌ر برینێ که له‌ دلدا هه‌یه‌ سارپێژی که‌ن). (خه‌میکم له‌

دلدا‌یه).

پا: له نامیدیږا (له وټړا به پټی هاتوین). (له خۆزا دلئی گۆږاوه).

وه: له چوارچراوه (له وټوه هاتوین).

هوه: به مالهوه (به مالهوه رویشستین).

(جارتیکی تر نووسیمهوه). (خانوده کهم کرپییهوه).

• سهرنج: پاشگری (دا) جیایه له وشه (دا) که فرمانه و چاوگه کهی (دان) ه.

وهک: تیرتیکی له دلئی دا. تیرتیکی له دلئی داوم. ئه م (دا) یه ی فرمان

به جیا دهنوسری.

هواره یه م: گیروگرتی پیشگره کانی (هه ل. دا. پا. وه. دهر)

۱- ئه م پیشگرانه کاتج ده چنه سه ر چاوگ یان فرمان یان هه ر حاله تیکی تر، پیتیانه وه ده لکتین به مه رجی جیناوی لکاو نه که وتبیتته نیوان پیشگر و وشه که ی دوا ی خوی. وهک:

* چاوگ:

هه ل: هه لکردن. هه لگرتن. هه لکورمان. هه لکتیشان.

دا: دا بران. داخستن. دا پرمان. دا کردن.

پا: پاگرتن. پاکتیشان. پاپه رین.

وه ر: وه رگرتن. وه رسووران.

دهر: دهر کردن. دهره یتان.

* فرمان:

هه ل: هه لگره. هه لمه خه. هه لکشتی.

دا: دانج. دامه بره.

پا: پاکتیشه. پامه پهرتته.

وه ر: وه رگره. وه رسوورپتته.

دهر: دهر پتته. دهر خه.

* حاله تی تر. وهک:

هه لکشاو. هه لنه کشا. دانراو. پاپه ریو. پانه پهریو. وه رگرتوو.

وه رگرته. دهر خراو. دهر کراو.

۲- ئه گه ر جیناوی لکاو که وته نیوان پیشگر و فرمانه که ی دوا ی خوی ئه وا به جیا دهنوسری و جیناوه که به پیشگره وه ده لکتینری.

هه ل: هه لم گرن. هه لیان که ن. هه لمان کیشن. هه لمان مه واسن.

دا: دامان نه نایه. دایان خن. دای بره.

پا: پرایان ده گرین. پام کتیشه. پام پهرتته. پاشیان پهرتتن.

وه ر: وه رمان گرتایه. وه ری نه گری. وه ریان سوورپتته وه.

دهر: دهریان پهراندین. دهری خه.

پازه یه م: گیروگرتی وشه ی لیکدراو.

ئه گه ر وشه ی دووه م له دؤخی فرماندا بوو، به جیا دهنوسری:

رئک ده که وین. پتکیان هیتناینه وه. پتک نه هاتین. یه کیان نه گرتوو.

ده ستمان نه که وت.

به لام ئه گه ر وشه ی دووه م له دؤخی چاوگ یان حاله تی تر دا بوو ئه وا هه ر دوو وشه که وه به یه که وه ده لکتینری.

وهک: رتک که وتن. پتکه اتن. یه کگرتن. ده سخستن. یه کگرتوو.

ده سکه وتوو. پتکه اته.

شازه یه م: ئامرازی (ش) ی ته ئکید که وته هه ر شویتنیکتی وشه وه ده بی به به شتیک له وشه که و نابج به هوئی له تیوونی وشه که. وهک: بشته وی ناته ده می. نه سخوی. گوتی دیم... نه شه ات. نه شمانگرتن. بشمانبه ن.